

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล
ของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

คุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาคุณฐิณีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2565

**STIMULATE OF MORALITY AND ETHICS OF POLICE OFFICERS
IN THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE, CENTRAL BUREAU OF
INVESTIGATION NATIONAL POLICE AGENCY**

**BY
SANGKHOM MOUNGNAK**

**A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY IN LEADERSHIP
IN SOCIETY, BUSINESS AND POLITICS
COLLEGE OF SOCIAL INNOVATION**

**GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2022**

คุษฎีนิพนธ์เรื่อง
การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล
ของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

โดย

สังคม ม่วงนาค

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
หลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2565

ผศ.ดร.สุริยะใส กตะศิลา

ประธานกรรมการสอบ

รศ.ดร.จุมพล หนิมพานิช

กรรมการ

ผศ.ดร.นัตรวรรณ ่องคสิงห์

กรรมการ

ผศ.ดร.อภิรัตน์ กังสดารพร

กรรมการ

รศ.ร.ต.อ.ดร.จอมเดช ตริเมฆ

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

12 พฤษภาคม 2566

Dissertation entitled

**STIMULATE OF MORALITY AND ETHICS OF POLICE OFFICERS
IN THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE, CENTRAL BUREAU OF
INVESTIGATION NATIONAL POLICE AGENCY**

by

SANGKHOM MOUNGNAK

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Doctor of Philosophy in Leadership in Society, Business and Politics

Rangsit University

Academic Year 2022

Asst. Prof. Suriyasai Katasila, Ph.D
Examination Committee Chairperson

Assoc. Prof. Jumpol Nimpanich, Ph.D
Member

Asst. Prof. Chatwarun Angasinha, Ed.D.
Member

Asst. Prof. Apirat Kangsadanporn, Ph.D
Member

Assoc. Prof. Pol. Capt. Jomdet Trimek, Ph.D

Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst. Prof. Plt. Off. Vannee Sooksatra, D. Eng.)

Dean of Graduate School

May 12, 2023

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เป็นอย่างดีเนื่องมาจากได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ .ดร.สุริยะใส กตะศิลา คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม ประธานกรรมการสอบ รศ. ร.ต.อ.ดร.จอมเดช ตรีเมฆ อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ฉัตรวรรษย์ องค์กรสิงห์ กรรมการสอบ ที่ให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ และคอยให้คำปรึกษาแนะนำเป็นอย่างดีมาโดย ตลอด ที่ให้ความคิดเห็น และข้อสังเกตอันเป็น ประโยชน์จนทำให้การจัดทำคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยรังสิต ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ประสาน งานต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และสมาชิกทุกคนในครอบครัว ที่กรุณาให้การอบรม สั่งสอน และสนับสนุนในทุกกิจกรรมมาโดยตลอด รวมทั้งผู้บังคับบัญชา และมิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจ สนับสนุน และช่วยเหลือในทุกด้านจนกระทั่งประสบความสำเร็จได้ในทุกวันนี้

สังคม ม่วงนาค

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

5907456 : สังคม ม่วงนาค
 ชื่อคุณิพนธ์ : การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล
 ของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 หลักสูตร : ปรัชญาคุณิบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ร.ต.อ.ดร.จอมเดช ตรีเมฆ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค องค์ประกอบ และเสนอแนวทางของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย กลุ่มข้าราชการตำรวจ(ระดับบริหารและปฏิบัติการ) นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชนและประชาชนทั่วไป จำนวน 15 คน พบว่า สาเหตุของการกระทำผิด เช่น ค่าตอบแทนน้อย การแต่งตั้งโยกย้ายไม่เป็นธรรม การแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพลและนักการเมือง ค่านิยมและระบบที่ปฏิบัติต่อกันมาในวงการตำรวจ ขาดมาตรการตรวจสอบและลงโทษอย่างจริงจังและขาดจิตใจในการให้บริการสังคม ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการละเมิดคุณธรรมจริยธรรมคือ สดข.มีระเบียบ/ คู่มือ แต่กลับเพิกเฉยไม่ยึดถือ ความหย่อนยานในการบังคับใช้กฎหมาย ตำรวจส่วนใหญ่ตระหนักเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมแต่อยู่ที่ตัวตำรวจเองว่าปฏิบัติตามคู่มือหรือละเลย ปัญหาเชิงโครงสร้าง ทำให้ตำรวจต้องทุจริต เช่น การโยกย้ายตำแหน่งไม่เป็นธรรม การแทรกแซงทางการเมือง การขาดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง การรวมศูนย์อำนาจไว้ที่กรุงเทพฯ หนึ่ง แนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจ นั้นยังไม่เพียงพอต่อสภาพปัญหาและความคาดหวังของประชาชนที่ผู้รักษากฎหมายก็ควรต้องมีการทำงานที่เข้มแข็งสอดคล้องกับสถานการณ์ งานวิจัยชิ้นนี้จึงเสนอการปฏิรูปตำรวจ พัฒนาระบบการสร้างคน เปลี่ยนทัศนคติจากใช้อำนาจมาใช้หลักเหตุผล และหลักสิทธิมนุษยชน รวมไปถึงการไม่แทรกแซงทางการเมืองตกอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์และการครอบงำทางการเมือง

(วิทยานิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 132 หน้า)

คำสำคัญ : ปฏิรูปตำรวจ, คุณธรรมจริยธรรมตำรวจ, ธรรมาภิบาล

5907456 : Sangkhom Moungnak
 Dissertation Title : Stimulate of Morality and Ethics of Police Officers in the Principles of Good Governance, Central Bureau of Investigation National Police Agency
 Program : Doctor of Philosophy in Leadership in Society, Business and Politics
 Dissertation Advisor : Assoc.Prof.Pol. Capt. Jomdet Trimek, Ph.D

Abstract

The objective of this study was to examine the issues, challenges, elements, and recommendations for improving police officers' morale and ethics in accordance with the Central Bureau of Investigation National Police Agency's principles of good governance. It is qualitative research that included in-depth interviews with 15 police officers (from managerial and operational levels), as well as with academics, mass media specialists, and members of the general public. The findings revealed that the causes of the misconduct were as follows: underpayment, unfair transfer appointment, interference from influential people and politicians, values and systems that treat others together in the police industry, lack of serious inspection and punishment measures, and a lack of spirit in social service. The issues and barriers met from the infringement of morals and ethics include Royal Thai Police has regulations/guidelines, but ignores them and laxity in law enforcement. While the majority of police officers are aware of morality and ethics, it is up to the police whether they uphold the rules or not. Police corruption is a result of structural issues, such as unequal relocation, political interference, leniency in sentencing, and the concentration of authority in Bangkok. In addition, the guidelines for enhancing the morality and ethics of police officers are insufficient to solve the challenges and expectations of the public that law enforcement act with force in accordance with the circumstances. Hence, it is proposed that the police be reformed in order to build the human system, to shift the mentality from using force to using reason and the principles of human rights, including political non-interference and dominance.

(Total 132 pages)

Keyword: Police Reform, Stimulate of Morality and Ethics, Good Governance

Student's Signature Dissertation Advisor's Signature

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ช
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	10
1.3 คำถามการวิจัย	10
1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	11
1.5 นิยามศัพท์	12
บทที่ 2	
ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	15
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล	15
2.2 หลักคุณธรรมจริยธรรม	23
2.3 มาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน	42
2.4 มาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของตำรวจ	44
2.5 นวัตกรรมและเทคโนโลยีกับองค์กรตำรวจ	48
2.6 พรบ. มาตรฐานจริยธรรม พ.ศ. 2562	55
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีการวิจัย	63
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4	ปัญหาอุปสรรคของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล	69
	4.1 ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ	69
	4.2 สาเหตุ ปัญหาและอุปสรรคที่ตำรวจละเมิดจริยธรรมวิชาชีพ	77
บทที่ 5	องค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล	92
	5.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านอุดมการณ์ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม	93
	5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม	97
	5.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ด้านบทบาทหน้าที่ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม	100
	5.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ด้านความรู้ในวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม	102
	5.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ด้านผลลัพธ์ของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม	104
บทที่ 6	แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	108
บทที่ 7	สรุปและข้อเสนอแนะ	116
	7.1 สรุปผลการศึกษา	116
	7.2 ข้อเสนอแนะ	122

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	124
ประวัติผู้วิจัย	132

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	สถิติย้อนหลังกรณีเรื่องร้องเรียนสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณี เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายปี 2560 – 2564	4
1.2	การเร่งรัดเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ค้างเก่า ปี 2555 - 2562	5

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1.1	ประเภทการร้องเรียนร้องทุกข์	3
6.2	ข้อเสนอ การปฏิรูปตำรวจ	110
6.2	ข้อเสนอการปฏิรูปตำรวจ	111

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหาความเสื่อมทางคุณธรรมและจริยธรรม สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของคนในสังคม วัตถุนิยมด้วยผลประโยชน์และสิ่งของของ ทะเลทางด้านจิตใจ และคุณค่าความเป็นมนุษย์ก่อให้เกิดปัญหาข้อ โกงทุจริต ปัญหาอาชญากรรมปัญหาสังคมต่างๆ มากมาย นับว่าปัญหาเหล่านี้นับวันจะรุนแรงมากขึ้นต้องยอมรับว่าผู้ที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย หรือตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะควบคุมให้สังคมอยู่ในกฎเกณฑ์และทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่หากว่าตำรวจบกพร่องต่อหน้าที่ซึ่งเป็นคำถามใหญ่และเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ยิ่ง ซับซ้อนของสังคมไทย ดังนั้น ในช่วงระยะหลังจึงมีการกล่าวถึงคุณธรรม จริยธรรมทั้งของ ข้าราชการและตำรวจ มีทั้งการตรากฎหมายและกฎระเบียบปฏิบัติมากมาย ดังนั้นคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการตำรวจจึงสำคัญเป็นอย่างมาก โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 279 บัญญัติว่ามาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น และ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 มาตรา 77 บัญญัติให้ข้าราชการตำรวจ ต้องถือและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีและ จรรยาบรรณของตำรวจตามที่กำหนดและต้องรักษา วินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัด (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554)

ดังที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า ตำรวจ ต้องเป็นที่พึ่งสำคัญของประชาชน ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย อาทิ ด้านอำนาจ ความปลอดภัย และ ยุติธรรม ดังนั้น การดำรงอาชีพเป็นข้าราชการตำรวจ จึงจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่พึ่งของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้น คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ จึง ได้ออกกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2551 เป็นต้นมา โดยได้กำหนดให้ ใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของ ตำรวจท้ายกฎ ก.ตร.นี้เป็นกรอบแห่งการ ประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ (สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ, 2554)

ต่อมาได้ออกกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรม และจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 แก้ไขปรับปรุง กฎ ก.ตร. ว่าด้วย ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.2551 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้มีนโยบายให้ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาคุณธรรมของข้าราชการตำรวจ จัดทำคู่มือเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการตำรวจ มีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการปฏิบัติงานด้วย หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ตระหนักถึงปัญหาเชิงจริยธรรมและเข้าใจหลักพฤติกรรมศาสตร์ เชิงจริยธรรม จาริต ประเพณีวัฒนธรรมของคนในชาติ มีความสำนึกในความถูกต้องและชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ รับผิดชอบต่อประชาชนมีจิตสาธารณะ เสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง ยึดมั่นในสถาบันชาติเชิดชูศาสนาและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย และ ร่วมมือร่วมใจกันนำคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณของ ตำรวจ ไปประพฤติปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาตินำไปถ่ายทอด หรือสอดแทรกในการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจประจำสัปดาห์ หรือการฝึกอบรมในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้อาชีพที่ประชาชนมีความรู้สึกไว้วางใจ และเป็นที่ยิ่งของประชาชนได้ตามเจตนารมณ์ ของกรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554)

ทั้งนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ออก แผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ไม่ทนต่อการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต ยุทธศาสตร์ที่ 3 สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก ยุทธศาสตร์ที่ 5 ปฏิรูปลักษณ์และกระบวนการปราบปรามการทุจริต โดยมีโครงการ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมในแต่ละยุทธศาสตร์

ทั้งนี้ประเภทของการร้องเรียนทุกข์ ประกอบด้วย 1. ทุจริตต่อหน้าที่ 2. ปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ชอบ 3. ประพฤติตนไม่สมควร 4. ไม่บริหารประชาชน 5. ขอบความเป็นธรรม 6. ขอบความช่วยเหลือ 7. แจ้งเบาะแส/แนะนำ 8. บัทรสนแทน

รูปที่ 1.1 ประเภทการร้องเรียนร้องทุกข์
ที่มา: สำนักงานจเรตำรวจ, 2566

ทั้งนี้จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2565) ได้เปิดเผยสถิติเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม 2564 โดยพบว่า มีเรื่องร้องเรียนในปีที่ผ่านมาจำนวน 571 เรื่อง และประเด็นที่มีการร้องเรียนมายัง กสม. มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 25.22 เช่น กรณีขอความช่วยเหลือให้เร่งรัดการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกายระหว่างการควบคุมตัว กรณีการตั้งด่านตรวจค้นมีการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับเพศสภาพ เป็นต้น สำหรับหน่วยงานที่ถูกร้องว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ทั้งนี้ เรื่องร้องเรียนประเด็นสิทธิในกระบวนการยุติธรรมเป็นประเด็นที่มีการร้องเรียนมายัง กสม. มากที่สุด ต่อเนื่องมาหลายปี อันดับที่ 2 สิทธิพลเมือง คิดเป็นร้อยละ 18.21 และ อันดับที่ 3 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน คิดเป็นร้อยละ 6

จากข้อมูลของ กสม. ดังกล่าวจะเห็นว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติถูกร้องเรียนมากที่สุด และหากพิจารณาสถิติย้อนหลังกรณีเรื่องร้องเรียนสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายปี 2560 – 2564 ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 สถิติย้อนหลังกรณีเรื่องร้องเรียนสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายปี 2560 – 2564

ปี	จำนวนเรื่อง	รับเป็นคำร้อง	ไม่รับเป็นคำร้อง	ประสาน สตช.
2560 (ยังไม่มีกรณีไม่รับเป็นคำร้อง)	13	13	-	-
2561	27	1	26	-
2562	13	6	7	-
2563	28	1	13	4
2564	6	4	2	-
รวม	77			

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, 2564

นอกจากนี้การเร่งรัดเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ค้างเก่า ปี 2556 - 2562 ข้อมูล ณ 15 มิถุนายน 2563 น., ภ.1, ปส., ภ.3,ภ.4 ,ภ.5,ภ.6,ภ.7,ตชด.,ภ.8 ,สตม.,ภ.9, ก,ทท จำนวน 2,486 เรื่อง และ ข้อมูลเชิงสถิติเรื่องร้องเรียนข้าราชการตำรวจที่เกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปี 2564 (1 มกราคม - 30 เมษายน) พบว่าสามารถแบ่งการประพฤติผิดคือ ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ได้แก่ เบียดบังทรัพย์สิน ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ เอื้อประโยชน์ให้ผู้อื่นได้ประโยชน์ กลับแก่ง บังคับ ชูเชิญ เรียก รับ ผลประโยชน์ รับสินบน และ ปฏิบัติหน้าที่มิชอบ ได้แก่ ทำร้ายผู้ต้องหา ไม่รับคดี บิดเบือนคดี กลับแก่งจับกุม ช่มชู้ คุกคาม คั่นข้อมูลทะเบียนราษฎรโดยมิชอบ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และการร้องเรียนเกี่ยวกับการตั้งด่านตรวจ รวมทั้งสิ้น 232 เรื่องร้องเรียน (สำนักงานจเรตำรวจ, 2564)

ตารางที่ 1.2 การเร่งรัดเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ค้างเก่า ปี 2556 - 2562 ข้อมูล ณ 15 มิถุนายน 2563

หน่วย	2556		2557		2558		2559		2560		2561		2562	
	ค้าง	เสร็จ	ค้าง	เสร็จ	ค้าง	เสร็จ	ค้าง	เสร็จ	ค้าง	เสร็จ	ค้าง	เสร็จ	ค้าง	เสร็จ
น.	0	0	0	0	658	319	818	284	680	347	668	366	726	267
ภ.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	115	70
ภ.2	41	41	56	56	40	40	21	21	9	9	63	63	118	117
ปส.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
ภ.3	0	0	0	0	13	13	34	33	35	30	35	29	130	86
ภ.4	0	0	0	0	0	0	12	12	15	15	53	39	139	107
ภ.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	32	23	73	53
ภ.6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	66	63
ภ.7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	49	49	62	53
ตชด.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30	29	10	6
ภ.8	2	2	2	2	0	0	10	10	10	10	59	48	91	75
สคม.	0	0	0	0	14	14	25	25	25	25	52	52	23	23
ภ.9	0	0	0	0	0	0	21	21	21	21	30	30	78	62
ก	0	0	0	0	28	3	38	12	38	12	97	13	89	22
ทท	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	4
อื่นๆ	0	0	0	0	5	1	3	0	7	1	11	6	35	10
รวม	43	43	58	58	730	381	942	379	857	487	1186	724	1763	1021

ที่มา : สำนักงานจเรตำรวจ, 2565

ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีนโยบายให้ข้าราชการตำรวจต้องถือและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรีและ จรรยาบรรณของตำรวจตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร.และต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัด (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554) แต่แผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2560-2564 จาก กรรมการสิทธิมนุษยชน หรือ กสม เปิดเผยแพร่เรื่องร้องเรียนปี 2562 ว่าการละเมิดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมถูกร้องเรียนมากที่สุด หน่วยงานที่ถูกร้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (คมชัดลึก, 2565) นอกจากนี้จากภาพข่าวที่ปรากฏตามสื่อมวลชนต่างๆที่เป็นข่าวครึกโครมเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตำรวจที่ทุจริตต่อหน้าที่และมีคำสั่งให้ออกจากราชการ มีมากมาย ยกตัวอย่างเช่น

จากประเด็นที่ นายชววิทย์ กมลวิศิษฎ์ ได้ออกมาแฉเกี่ยวกับเว็บพนันออนไลน์ มาแล้ว 888 ก่อนจะมีการกล่าวหาพาดพิงตำรวจที่ชื่อ "สารวัตรซัว" เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์ และละทิ้งหน้าที่ราชการนั้น จากนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) พล.ต.ต.ชงชัย เสรีวัฒนา ผู้บังคับการกองโยธาธิการ ลงนามในคำสั่งกองโยธาธิการ ที่ 5/2566 เรื่อง ให้ข้าราชการตำรวจออกจากราชการไว้ก่อน ใจความว่า ด้วย พ.ต.ท.วสวัตต์ ตำแหน่ง สารวัตรฝ่ายโยธาธิการ 2 กองโยธาธิการ สังกัด กองโยธาธิการ สำนักงานส่งกำลังบำรุง รับเงินเดือน(ระดับ) ส.3 ชั้น 14 32,450 บาท มีกรณีถูกกล่าวหาว่า กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกตั้งกรรมการสอบสวน ตามคำสั่ง กองโยธาธิการ ที่ 4/2556 ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ในเรื่องละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ และมีเหตุให้พักราชการได้ตามกฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ. 2547 ข้อ 3(1) คือ ผู้นั้นถูกตั้งกรรมการสอบสวน หรือต้องการทำความผิดอาญาหรือถูกฟ้องคดีอาญาในเรื่อง เกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือเกี่ยวกับความประพฤติหรือพฤติการณ์อันไม่น่าไว้วางใจ และ ผู้ที่ถูกฟ้องนั้นพนักงานอัยการมิได้รับเป็นทนายแก้ต่างให้ และผู้มีอำนาจดังกล่าวพิจารณาเห็นว่า ถ้าให้ผู้นั้น คงอยู่ในหน้าที่ราชการ อาจเกิดการเสียหายแก่ราชการ และได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการสอบสวนพิจารณา ที่เป็นเหตุให้สั่งพักราชการนั้นจะไม่แล้วเสร็จโดยเร็ว ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 92, 105, 131 และ 179 แห่งพระราชบัญญัติ ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2565 ประกอบกฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน พ.ศ.2547 ข้อ 8 จึงให้ พ.ต.ท.วสวัตต์ สารวัตรฝ่ายโยธาธิการ 2 กองโยธาธิการ สำนักงานส่งกำลังบำรุง ออกจากราชการไว้ก่อน เพื่อรอฟังผลการสอบสวนพิจารณาทางวินัย ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2566 เป็นต้นไป” (สนกกคอตคอม, 2565)

นอกจากนี้ยังมียังมีกรณีการทุจริตสอบเข้าตำรวจที่ปรากฏทางสื่อต่างๆ กล่าวคือ

กองบัญชาการศึกษา เข้าแจ้งความเอาผิดแก๊งทุจริตสอบตำรวจ สายอำนาจการ พบมี ขบวนการทุจริต แบ่งเป็น 4-5 กลุ่ม เคยทุจริตมาแล้ว เรียกสอบปากคำ ผู้เข้าสอบที่สอบทุจริต มี ทั้งยอมรับ และปฏิเสธ ขณะเดียวกันเร่งสอบสวน มีเจ้าหน้าที่ เกี่ยวข้องหรือไม่ และอยู่ใน ขบวนการขั้นตอนไหนบ้าง พล.ต.ต.ประเสริฐ ศิริพรรณภักดิ์ รองผู้บัญชาการศึกษา พร้อม

ด้วย พ.ต.อ. อุเทน นุ้ยพิน รองผู้บังคับการอำนาจการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ปฏิบัติราชการ กองการสอบ กองบัญชาการศึกษา) เป็นตัวแทนคณะกรรมการสอบสวนคดีทุจริตสอบนายสิบ ตำรวจฝ่ายอำนาจการ นำเอกสารหลักฐานเข้าแจ้งความกับพนักงานสอบสวนกองบังคับการปราบปราม เพื่อให้ดำเนินคดีกับขบวนการทุจริตการสอบ และผู้ทุจริตการสอบทุกคนที่เกี่ยวข้อง ในข้อหากระทำการทุจริตฯ นำไปซึ่งเอกสาร (ข้อสอบ) และ ข้อหาอั้งยี่ ช่องโจร”(พีพีทีวี, 2564)

ทั้งนี้ยังมีข่าวการร้องเรียนการกระทำของตำรวจกรณีจับผิดตัว ดังรายละเอียดข้างคือ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องเรียนรายหนึ่ง ขอให้ดำเนินการตรวจสอบใน กรณีที่ได้รับความเดือดร้อนจากการที่ผู้ร้องเรียนถูกจับกุมที่บ้านพัก เดือนเมษายน 2559 โดยกล่าวหาว่าผู้ร้องเรียนกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บสาหัส ตามที่ศาลจังหวัดนนทบุรีออกหมายจับเมื่อปี 2548 ซึ่งผู้ร้องเรียนอ้างว่าตนมิใช่ผู้กระทำความผิดตามหมายจับดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าว หากมีมูลความจริง จะเป็นการกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างเร่งด่วน จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงผู้กล่าวหา แจ้งว่า ในช่วงเวลาที่เกิดเหตุ ผู้กล่าวหาและพยานบุคคลที่ให้ปากคำในคดียืนยันว่า ผู้ร้องเรียนเป็นผู้กระทำความผิด แต่ผู้กล่าวหาไม่รู้จักชื่อจริงของผู้กระทำความผิด เพียงแต่ได้ยินชาวบ้านและพระภิกษุในวัดเรียกชื่อ ผู้กล่าวหาจึงให้การกับพนักงานสอบสวนยืนยันว่า ผู้กระทำความผิดคือผู้ร้องเรียน 130 รายงานประจำปี 2559 พนักงานสอบสวนจึงรวบรวมพยานหลักฐานมีความเห็นควรตั้งฟ้องไปยังพนักงานอัยการ และขอออกหมายจับ ซึ่งศาลจังหวัดนนทบุรีได้อนุมัติออกหมายจับ ต่อมา เดือนเมษายน 2559 ผู้ร้องเรียนถูกจับกุมตัวบริเวณบ้านพักของผู้ร้องเรียน ในเวลานั้นผู้ร้องเรียนได้ยืนยันว่าตนมิใช่ผู้กระทำความผิด และไม่เคยเดินทางไปยังจังหวัดซึ่งเป็นสถานที่เกิดเหตุ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ทำการตรวจสอบข้อมูลจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ปรากฏชื่อของผู้ร้องเรียนซ้ำกันกับบุคคลอื่นหลายราย การที่พนักงานสอบสวน (ในขณะนั้นได้ขอออกหมายจับจนเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนต้องถูกคุมขังระหว่างการสอบสวน พนักงานสอบสวนก็ยังคงดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย โดยมิได้ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน จนกระทั่งผู้ร้องเรียนร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งเป็นเหตุให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมและปรากฏต่อมาว่าผู้กล่าวหา กลับยืนยันว่าผู้ร้องเรียนมิใช่ผู้กระทำความผิด แต่เป็นบุคคลอื่นที่มีชื่อและนามสกุลคล้ายคลึง

กับผู้ร้องเรียน ซึ่งบุคคลดังกล่าวยังคงพักอาศัยอยู่ในจังหวัดที่เกิดเหตุ พร้อมทั้งชี้ยืนยันสำเนาภาพถ่ายว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่ทำร้ายร่างกายผู้กล่าวหาในวันเกิดเหตุจริง ไม่ใช่ผู้ร้องเรียนซึ่งถูกออกหมายจับและถูกจับกุมตัวดำเนินคดีจากพยานหลักฐานต่าง ๆ จึงน่าจะเชื่อได้ว่าผู้ร้องเรียนมิใช่ผู้กระทำความผิดตามที่ตำรวจตรวจจึงได้รวบรวมหลักฐานส่งให้สำนักงานอัยการจังหวัดพิจารณา ซึ่งพนักงานอัยการได้มีคำสั่งให้พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจสอบสวนเพิ่มเติมให้ชัดเจน และพนักงานอัยการได้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายจนกระทั่งศาลจังหวัดได้มีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้องผู้ร้องเรียน พร้อมทั้งศาลจังหวัดได้อนุมัติออกหมายจับผู้กระทำความผิดที่แท้จริงซึ่งเป็นผู้ทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย ปัจจุบันอยู่ระหว่างการติดตามตัวเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนอย่างไรก็ดี เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดจาก ความเข้าใจคลาดเคลื่อนของผู้กล่าวหาและพยานที่ให้ปากคำในสำนวนคดี รวมทั้งในชั้นของพนักงานสอบสวนที่อาจรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่รัดกุมเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายงานการสอบสวนในคดีดังกล่าวแจ้งว่ามีพยานบุคคล 3 ปาก แต่มีการสอบพยานบุคคลเพียง 2 ปาก และไม่มีหลักฐานอื่นใดพอฟังได้ว่าผู้ร้องเรียนซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริง จึงเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนออกหมายจับโดยที่มิได้กระทำความผิด รวมทั้งใช้เวลาในการติดตามผู้ร้องเรียนตามหมายจับเกือบ 1 ปี จึงเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิ เสรีภาพและมนุษยชนของผู้ร้องเรียน โดยเป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนต้องเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางเสียค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี ขาดประโยชน์ทำมาหารายได้ระกว้างเนินคดี เสียเงินในการประกันตัว หากผู้ร้องเรียนไม่มีเงินก็ต้องมีการกู้หนี้ยืมซึ่งเป็นการสร้างภาระให้กับผู้ร้องเรียนอย่างยิ่ง รวมทั้งใช้ระยะเวลาในการติดตาม ที่นานเกินไป หากผู้ร้องเรียนไม่สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ได้อาจทำให้ผู้ร้องเรียนจำคุกในความผิดซึ่งตนมิได้เป็นผู้กระทำ” (สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, 2564)

จากข้อมูลสถิติข้อร้องเรียนตำรวจนั้นเพิ่มขึ้นทุกปีและมีประเด็นเพิ่มมากขึ้น จนปรากฏเป็นข่าวให้สังคมสงสัยในการทำงานของตำรวจว่ามีความโปร่งใสเพียงใดและมีคำถามจากประชาชนในเรื่องความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรมของตำรวจ ทั้งนี้หากพิจารณารสภาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ประกอบด้วย 3 หมวด 1 บทเฉพาะกาล รวม 22 มาตรา มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา) มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้ สภาพการใช้บังคับ (มาตรา 3) เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ ในสังกัดกระทรวง ทบวง

กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในฝ่ายบริหารแต่ไม่หมายความรวมถึง หน่วยงานธุรการของ รัฐสภา องค์การอิสระ ศาล และองค์กรอัยการ 2. มาตรฐานทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (มาตรา 5) คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมทั้ง 7 ข้อนี้ ให้ใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือ สำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจ การตัดสินใจ การปฏิบัติที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรงตนในการทำความดีและละเว้นความชั่ว

จากปัญหาที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะทำการศึกษาเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมไปถึงศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติและจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อนำเสนอรูปแบบดังกล่าวเพื่อลดเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับข้าราชการตำรวจที่เกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยอาศัยรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาตินี้

เพื่อยกระดับ และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ข้าราชการตำรวจเป็นที่พึ่งสำคัญของประชาชน สมตามเจตนารมณ์ของกรมตำรวจให้บรรลุเป้าหมาย

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 3) เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.3 คำถามการวิจัย

ปัญหาอุปสรรคและองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นอย่างไร และมีแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลอย่างไร

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) ได้ข้อมูลองค์ความรู้ องค์ประกอบ ปัจจัย ของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 2) ได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำข้อเสนอแนะ และสามารถนำการแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นำไปประยุกต์ใช้ในจัดทำยุทธศาสตร์ ในพัฒนาการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ได้ต่อไป

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ด้วยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษา องค์ประกอบและปัญหาอุปสรรคการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้านี้จะใช้การอธิบายแบบปรากฏการณ์วิทยา(Phenomenology) ที่มักจะใช้ตอบคำถามเกี่ยวกับความหมาย เพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ในชีวิตตามความเข้าใจของคนทั่วไปซึ่งได้ประสบมาด้วยตนเอง ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยเป็นข้าราชการตำรวจและคลุกคลีอยู่กับวงการทำงานของตำรวจ จึงมีข้อมูลทั้งเชิงลึกและข้อมูลทั่วไปที่จะสามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นจริงในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของตำรวจที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตำรวจได้ นอกจากนี้ยังอาศัยการวิเคราะห์แบบกระบวนทัศน์(Paradigm) ที่นำเสนอโดย Thomas Khun(1970) ว่า การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทำให้นักวิทยาศาสตร์เกิดมุมมองใหม่ ทำให้มองเห็นข้อเท็จจริงในธรรมชาติแยกย่อยเป็นสาขาหรือแขนงต่างๆได้มากมาย และในแต่ละมุมมองหรือแต่ละกระบวนทัศน์ก็จะสามารถเจาะลึกลงไปเพื่อค้นหาความจริงของธรรมชาติได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ความก้าวหน้าในทางความรู้และการค้นพบสิ่งใหม่ๆไม่ว่าจะศาสตร์แขนงใดก็ตามจะสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อมีการแหวกออกไปจากกระบวนทัศน์ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จึงเน้นไปที่การวิเคราะห์ปรากฏการณ์และกระบวนทัศน์ในการทำให้เห็นข้อมูลเชิงปรากฏการณ์และการอธิบายแบบกระบวนทัศน์

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ใช้การวิเคราะห์เชิงแนวคิด(Conceptual Analysis) ด้วยอาศัยทฤษฎีแนววิพากษ์(Critical theory) จะใช้การสำรวจ และตีความเอกสาร (Documentary Research/ Textual Interpretation) เป็นหลัก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ในแนวสหวิทยาการ (Multi-Disciplinary Approach) และวิธีวิทยาทางทฤษฎี(Theoretical

Methodology)ตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) และ พรบ. มาตรฐานจริยธรรม พ.ศ. 2562 ที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ครั้งนี้

1.6 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อการศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยผู้วิจัยทำการศึกษา การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ตามแนวทางของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (United Nations Economic and Social Commission for Asia and The Pacific: UNESCAP) และ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.2551 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเกี่ยวข้องกับเพื่อศึกษา ปัญหาการปฏิบัติตามจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาด้านจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ เพื่อศึกษาหลักการควบคุมด้านจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ และแนวทางแก้ไขปัญหาด้านจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ เพื่อการศึกษาองค์ประกอบปัจจัย และหาแนวทางในการการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.7 นิยามศัพท์

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยยึดหลักความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครอง แบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน ของข้าราชการตำรวจกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี และความถูกต้องในการแสดงทั้งกาย วาจา และใจ ที่ยึดมั่นไว้เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย ของข้าราชการตำรวจกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ที่เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงามเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับชมชอบหรือยอมรับจากสังคม เพื่อความสันติสุขแห่งตนเอง และความสงบเรียบร้อยของสังคม ของข้าราชการตำรวจกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

คุณธรรมจริยธรรมและการใช้บังคับกฎหมาย หมายถึง ข้าราชการตำรวจกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง มีคุณธรรมจริยธรรม และความเข้าใจในการใช้บังคับกฎหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ และมีประสิทธิภาพ หมายถึง ภาวะหรือพันธะผูกพันในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจฯ ที่ทำให้เกิดผลในงานให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นธรรม หมายถึง การดำรงตนและประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งตามกฎหมาย คุณธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพและจรรยาข้าราชการเพื่อศักดิ์ศรีแห่งความเป็นข้าราชการตำรวจฯ

จงรักภักดีต่อองค์กร มีศีลธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก หมายถึง ความผูกพันต่อองค์กร การประพฤติที่ดีของข้าราชการตำรวจฯ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก

การเสียสละเพื่อส่วนรวม หมายถึง การยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่น หรือสังคมโดยรวมได้รับประโยชน์จากการกระทำของข้าราชการตำรวจฯ

การปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ หมายถึง การกระทำการใดๆ ที่ผู้อื่นสามารถ มองเห็น คาดเดาและเข้าใจได้ โดยมีระบบงานและขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจนของข้าราชการตำรวจฯ

การเคารพและมีความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชา หมายถึง การแสดงความอ่อนน้อมนับถือต่อผู้มีอำนาจเหนือ และมีหน้าที่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างจริงใจของข้าราชการตำรวจฯ

การปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติตน ที่กำหนด เป็นแบบแผนในการประพฤติตนของข้าราชการตำรวจ

การเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หมายถึง การยึดมั่นในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดของข้าราชการตำรวจ

การมีความเป็นผู้นำ หมายถึง สามารถชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงาน สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลข้าราชการตำรวจ

การมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด และเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา หมายถึง การปฏิบัติงานในฐานะผู้มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามมาตรฐานที่หน่วยงานกำหนดข้าราชการตำรวจ

การมีความเที่ยงธรรม ยึดถือข้อเท็จจริงและเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ หมายถึง การปฏิบัติได้ถูกต้องตามจารีต ประเพณี กฎหมายและศีลธรรม และข้อเท็จจริงด้วยความเที่ยงธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ

การมีจิตสำนึกพิทักษ์ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ หมายถึง มีความรู้หรือความตระหนกอยู่ตลอดเวลา ในการพิทักษ์ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ของข้าราชการตำรวจ

การรู้บทบาทและหน้าที่ในการทำงานมีวุฒิภาวะ หมายถึง การปฏิบัติตนในสิ่งที่ถูกที่ควรด้วยความรับผิดชอบด้วยความรู้ ความเป็นผู้ใหญ่ทางบุคลิกภาพและพฤติกรรม ทางอารมณ์ ของข้าราชการตำรวจ

การยึดหลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานตามหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายของข้าราชการตำรวจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดธรรมาภิบาล
- 2.2 แนวคิดหลักคุณธรรมจริยธรรม
- 2.3 แนวคิดมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของตำรวจ
- 2.5 นวัตกรรมและเทคโนโลยีกับองค์กรตำรวจ
- 2.6 พรบ. มาตรฐานจริยธรรม พ.ศ. 2562
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

2.1.1 ความหมายของธรรมาภิบาล

ธนาคารโลก หรือ World Bank ได้นำไปใช้ครั้งแรกเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1989 ซึ่งใช้ในรายงานเรื่อง “Sub – Sahara : From Crisis to Sustainable Growth” โดยได้ให้ความหมายว่า Good Governance เป็นลักษณะและวิถีทางของการที่มีการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนาโดยนัยของความหมายของประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม มีกระบวนการกฎหมายที่อิสระที่ทำให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญา อีกทั้งระบบราชการฝายนิติบัญญัติ และสื่อที่มีความโปร่งใสรับผิดชอบและตรวจสอบได้ (นิภาพรรณ ฝิวอ่อน, 2559)

ประเวศ วะสี กล่าวว่า Good Governance ที่ประกอบด้วย รัฐโปร่งใส ธุรกิจโปร่งใส สังคมเข้มแข็ง จะแปลว่าสังคมธรรมาภิบาลก็ได้ หรือธรรมาภิบาล หรือธรรมบาล คือแทนที่เป็นรัฐบาลที่เน้นที่รัฐเท่านั้น แต่ธรรมบาลถึงการดูแลความถูกต้องทั้งหมด (ประเวศ วะสี, 2541)

ธีรยุทธ บุญมี กล่าวว่า Good Governance หมายถึง ธรรมรัฐ และได้ให้ความหมายว่า คือ กระบวนการความสัมพันธ์ (Interactive Relation) ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชนและประชาชนโดยทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใสยุติธรรมและตรวจสอบได้ (ธีรยุทธ บุญมี, 2541)

อานันท์ ปันยารชุน ให้ความหมายว่า เป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐ และเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็น ขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกัน ได้ นั่นเป็นคำนิยาม Good Governance ในลักษณะหนึ่ง ซึ่งสาระและ ใจความไม่แตกต่างกันเท่าไร ส่วนธนาคารได้ให้คำนิยามคำ Good Governance คือลักษณะและวิธีการของการที่อำนาจได้ ถูกใช้ในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา (อานันท์ ปันยารชุน, 2542)

อดีตเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ กล่าวว่า ธรรมภิบาลเป็นแนวทางการบริหารงานของรัฐบาลที่เป็นการก่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม สร้างเสริมประชาธิปไตย มีความโปร่งใส และเพิ่มประสิทธิภาพ (Weiss, 2000)

United Nations and Development Programmer : (UNDP) ให้คำนิยามของธรรมภิบาลว่า หมายถึงการดำเนินของภาคการเมือง การบริหาร และภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการกิจการของประเทศ ในทุกระดับ ประกอบด้วยกลไกกระบวนการและสถาบันต่าง ๆ ที่ประชาชนและกลุ่มสามารถ แสดงออกซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมาย และแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน บนหลักการของมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การส่งเสริมหลักนิติธรรมเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดลำดับความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมขึ้นอยู่กับความเห็นพ้องต้องกันทางสังคม และเสียงของคนยากจนและด้อยโอกาสได้รับการพิจารณาในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนา (Dieye, 2018)

ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (The Asian Development Bank: ADB) กล่าวว่า ธรรมภิบาล หมายถึง การมุ่งความสนใจที่องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้ได้ผล หมายถึง การมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความมั่นใจว่ารัฐบาลสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชน (Asian Development Bank, 2000)

องค์การสหประชาชาติ หรือ United Nations: UN ให้ความสำคัญกับธรรมภิบาล เพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกันและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ

ภาคเอกชน เพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส ธรรมนูญบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุที่สามารถชี้แจงกันได้ (United Nations, 1997)

จะเห็นได้ว่าความหมายและคำนิยามของคำว่า “ธรรมนูญบาล” มีความหลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะการปกครอง วัฒนธรรม และวัตถุประสงค์ของประเทศและองค์กรที่ผลักดันให้นำแนวคิดนี้ไปใช้ อย่างไรก็ตามคำนิยามต่าง ๆ เหล่านี้มีแนวพื้นฐาน หลักการ กระบวนการและผลที่คาดหวังใกล้เคียงกันหลายประเด็น เช่น การสร้างธรรมนูญบาลเพื่อการปฏิรูปการบริหาร การปกครองประเทศให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และกระตุ้นให้ประชาชนทุกฝ่ายทุกระดับร่วมกันพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง

สรุปได้ว่า ธรรมนูญบาล ทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือ และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจสังคมและการเมืองโดยเน้นความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อให้ประเทศ มีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้าง และกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

2.1.2 องค์ประกอบของธรรมนูญบาล

การจัดวิธีการบริหารตามธรรมนูญบาลอาจไม่มีวิธีที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว ดังนั้นความหมายหรือวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการนำธรรมนูญบาลไปใช้ของหน่วยงานต่าง ๆ จึงมีความแตกต่างกันออกไป (ขนิษฐา ศรีปิ่นแก้ว, 2560) องค์ประกอบของธรรมนูญบาลนั้นหากได้ทำการเปรียบเทียบแนวคิดทฤษฎีแล้วจะพบว่า ธรรมนูญบาลที่แพร่หลายกันอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน และธรรมนูญบาลในต่างประเทศนั้นมีความคล้ายคลึงกันมาก เว้นแต่ธรรมนูญบาลในไทยได้มีการจัดหมวดหมู่เป็น 4 หลักการใหญ่ซึ่ง ประกอบด้วยหลักการย่อย ๆ อีก 10 หลักการเพื่อให้ง่ายต่อการจดจำและการทำความเข้าใจ โดยหลักการที่มีเนื้อหาไปในทางเดียวกันจะถูกจัดไว้ภายใต้หลักการใหญ่เดียวกัน ในขณะที่ต่างประเทศนั้นไม่ได้มีการจัดหมวดหมู่ของหลักการแต่อย่างใด และมีธรรมนูญเพียง 8 หลักเท่านั้น โดยข้อแตกต่างของธรรมนูญบาลที่ชัดเจนระหว่างธรรมนูญบาลในประเทศไทยและต่างประเทศสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

การแยกหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลออกจากกันตามแนวคิดเรื่องธรรมนูญบาลของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, 2009) หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลถูกรวมเข้าด้วยกัน โดยมีการให้ความหมายถึง การกระทำที่เป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงกับเป้าหมายและความต้องการของสังคม ทั้ง

ยังคงกล่าวถึงในเรื่องของความยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในหลักการนี้ด้วย ในขณะที่ธรรมาภิบาลของประเทศไทยนั้นแม้ในช่วงแรกของการส่งเสริมการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งประกาศโดยสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2542 จะไม่มีการรวมเอาหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ได้มีการกล่าวถึงหลักความคุ้มค่าซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความคล้ายคลึงกันกับหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผลของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากได้มีการตัดหลักความคุ้มค่าออกไปและปรับเปลี่ยนเป็นหลักประสิทธิภาพ และหลักประสิทธิผลซึ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน แต่ถึงอย่างนั้นทั้ง 2 หลักนั้นก็ยังคงอยู่ภายใต้หลักการใหญ่คือ หลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

หลักความเท่าเทียมและความเป็นหนึ่งเดียวและหลักความเสมอภาค เมื่อเปรียบเทียบกับความหลายของหลักความเท่าเทียมในธรรมาภิบาลของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิกแล้วจะพบว่า หลักความเท่าเทียมนี้มีความหมายไปในแนวทางเดียวกันกับหลักความเสมอภาคของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เพียงแต่ในความหมายของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิกได้มีการรวมเอาความเป็นหนึ่งเดียวเข้าไปด้วยซึ่งตามแนวคิดธรรมาภิบาลของประเทศไทยนั้นไม่ได้ระบุเนื้อหาในส่วนนี้ไว้

หลักการเคารพเสียงส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นหลักการหนึ่งในธรรมาภิบาลทั้ง 8 ข้อของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิกไม่ปรากฏอยู่ในธรรมาภิบาลของไทย ทั้งในส่วนของการสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของสำนักนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ.2542 และในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการในปี พ.ศ.2554

หลักคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งหมายถึงการยึดถือในความดีงามถูกต้องเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนและเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตาม เป็นหลักการที่ได้เพิ่มเติมเข้ามาในธรรมาภิบาลของประเทศไทย

หลักการตอบสนอง เป็นหลักการที่ปรากฏในธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ในปี พ.ศ.2554 แต่ไม่มีปรากฏในธรรมาภิบาลของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก

หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) และหลักภาระการรับผิดชอบ (Accountability) ซึ่งปรากฏในธรรมาภิบาลคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก หลักการทั้ง 2 หลักนี้มีความแตกต่างกันคือ หลักความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ตามตำแหน่งงานที่ได้รับมา ทั้งในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและการรักษาภาวะเรียบร้อย ในขณะที่ภาระความรับผิดชอบคือความรับผิดชอบและรับชอบในผลของการกระทำตามบทบาทหน้าที่ของผู้กระทำไม่ว่าผู้นั้นจะดำรงตำแหน่งใด

ในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งที่ได้รับความหมายและไม่ได้รับความหมาย ซึ่งตามธรรมเนียมของประเทศไทยแล้วได้รวมเอาความหมายทั้ง 2 หลักการนี้ไว้ภายใต้หลักความรับผิดชอบ

หลักการเคารพเสียงส่วนใหญ่และหลักการกระจายอำนาจ เป็น 2 หลักการที่ทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการในปี พ.ศ.2554 ได้เพิ่มเติมเข้ามาภายใต้หลักการใหญ่คือหลักประชาธิปไตย ซึ่งทั้ง 2 หลักการนี้ไม่มีปรากฏในธรรมนูญของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2542 และคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก

นอกเหนือจากข้อแตกต่างดังกล่าวไปในข้างต้นแล้ว ธรรมนูญบาลในข้ออื่น ๆ อันได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้นั้นเป็นหลักที่ปรากฏอยู่ในธรรมนูญบาลทั้งของไทยและต่างประเทศ สำหรับรายละเอียดของธรรมนูญบาลขององค์กรทั้ง 3 องค์กรปรากฏในรายละเอียดดังต่อไปนี้ คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก (2009) ระบุไว้ว่าธรรมนูญบาลประกอบด้วยหลักสำคัญ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

1) หลักการมีส่วนร่วม ถือว่าเป็นแก่นของธรรมนูญบาล โดยถือว่าการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นคืออิสระของการเข้าร่วมการแสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการบ้านเมือง

2) หลักนิติธรรม หมายถึง ความเป็นธรรมและความยุติธรรมในทางกฎหมายและข้อบังคับในสังคม และยังรวมถึงความเป็นธรรมในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ปราศจากความทุจริต ความยุติธรรมของระบบศาลอีกด้วย

3) หลักความโปร่งใส หมายถึง กระบวนการใด ๆ ควรเป็นไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับที่สามารถอนุญาตให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างอิสระ ทั้งยังต้องเป็นข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้และเป็นที่เข้าใจของสาธารณะ

4) หลักความรับผิดชอบ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างมีเหตุมีผลตามที่ได้รับมอบหมาย

5) หลักความเคารพเสียงส่วนใหญ่ ในสังคมที่มีความหลากหลายทั้งความต้องการและมุมมองภาครัฐในฐานะที่อยู่กึ่งกลางของความแตกต่างจำเป็นต้องมองถึงเสียงส่วนใหญ่ของสังคมว่าเสียงเหล่านั้นมุ่งความสนใจไปในทางใด เพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนาที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จ และในขณะเดียวกันก็ต้องมองถึงความยั่งยืนของผลสำเร็จนั้น ๆ อีกด้วย

6) หลักความเท่าเทียมและความเป็นหนึ่งเดียว คือการที่สังคมไม่มีความรู้สึกแบ่งแยกแตกต่างของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ประชาชนทุกคนควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ได้รับโอกาสอย่างเสมอภาค

7) หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่ดำเนินการอยู่นั้นต้องดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทั้งยังต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของการกระทำการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการรักษาสิ่งแวดล้อม

8) หลักการรับผิชอบ ถือเป็นกุญแจสำคัญของธรรมาภิบาล ซึ่งไม่เพียงแต่ภาครัฐเท่านั้นที่ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชน ภาคเอกชนเองก็เช่นกัน ความรับผิดชอบในที่นี้ ได้แก่ ความรับผิดชอบในการทำความรับผิดชอบในคำพูดและความรับผิดชอบในการตัดสินใจต่อผู้ที่มีส่วนได้เสียจากการกระทำ คำพูด และการตัดสินใจนั้น ๆ นอกจากนี้หลักความรับผิดชอบไม่ควรถูกบังคับใช้หากปราศจากหลักนิติธรรมและหลักความโปร่งใส

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2542 ระบุว่าในการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีควรส่งเสริมให้สังคมไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญ 6 หลัก (สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2542)

1) หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นธรรม และมีความทันสมัย เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมพร้อมใจปฏิบัติตามข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย โดยการนำหลักมาปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงเรื่องความเป็นธรรม เพราะเมื่อกฎหมายมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประชาชนก็จะมองว่ากฎหมายเป็นเรื่องเข้าใจยาก อันนำไปสู่การเกิดความหวาดระแวงว่าจะกลายเป็นผู้ถูกแสวงหาประโยชน์จากผู้ใช้กฎหมายเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกที่เป็นธรรมภาครัฐจึงจำเป็นต้องทำให้กฎหมายเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายขึ้น มีการให้ความรู้เผยแพร่เนื้อหาเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคม

2) หลักความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของประชาชนและภาครัฐ โดยการปรับปรุงกลไกการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

3) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ทั้งประชาชนยังต้องมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นอีกด้วย

4) หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม ความใส่ใจปัญหาสาธารณะและความกระตือรือร้นที่จะมุ่งแก้ไขปัญหา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

5) หลักคุณธรรม คือ การยึดถือในความดีงามถูกต้องเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตนไปพร้อมกันเพื่อให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์ จริใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ และประกอบอาชีพสุจริต อันนำไปสู่การสร้างนิสัยประจำชาติ

6) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ซึ่งมีภารกิจในการส่งเสริมระบบราชการไทยให้นำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินได้กล่าวถึง ธรรมชาติของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 10 หลัก ได้แก่ หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า (Efficiency/ Value for money) หลักความเสมอภาค (Equity) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ (Accountability) หลักเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) และหลักนิติธรรม (Rule of Law) อย่างไรก็ดีในเวลาต่อมา สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ทำการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและหารือในเบื้องต้นกับประธานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม) เกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อนำมาการปรับปรุงหลักธรรมชาติของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีใหม่ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น สอดคล้องการจดจำและการนำไปปฏิบัติ รวมทั้งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทของประเทศไทย (จันทร์เพ็ญ ขุนพิลึก, 2557) จึงมีการปรับเปลี่ยนเป็นธรรมชาติของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอันประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้

1) หลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งประกอบด้วย

1.1) หลักประสิทธิภาพ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เกิดผลิตภาพที่คุ้มค่าต่อการลงทุน ลดภาระค่าใช้จ่ายและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวก ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่จำเป็น

1.2) หลักประสิทธิผล หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการวางเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน การติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ

1.3) หลักการตอบสนอง หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง และ หรือความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้เหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด

2) หลักค่านิยมประชาธิปไตย ประกอบด้วย

2.1) หลักความผิตชอบและสามารถตรวจสอบได้ หมายถึง การตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความใส่ใจปัญหาสาธารณะ และความกระตือรือร้นที่จะมุ่งแก้ไขปัญหา มีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ อีกทั้งในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมถึงการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังต้องเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

2.2) หลักการเปิดเผยและโปร่งใส หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ กระทั่งการวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปได้โดยง่าย

2.3) หลักนิติธรรม หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ เป็นหลัก

2.4) หลักความเสมอภาค หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือ สุขภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ

3) หลักประชาธิปไตย ประกอบด้วย

3.1) หลักการแสวงหาฉันทามติ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มีข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

3.2) หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจ และกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้รวมถึงการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่ภาคส่วนอื่น ๆ อย่างเหมาะสม

4) หลักความรับผิดชอบต่อการบริหาร ประกอบด้วย

4.1) หลักคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐาน

จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.2 หลักคุณธรรมจริยธรรม

2.2.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

คำว่า คุณธรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Virtue จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร คำว่า “คุณธรรม” “จริยธรรม” มักจะใช้ควบคู่กันเสมอ คำว่า “คุณธรรม” กับคำว่า “จริยธรรม” เป็นคำที่มีความหมายแตกต่างกัน คำว่า “คุณธรรม” แปลว่า ความดี มีประโยชน์ เป็นคำที่มีความหมายเป็นนามธรรม ส่วน คำว่า “จริย” แปลว่า กิริยาที่ควรประพฤติ เป็นคำที่มีความหมายเป็นรูปธรรม ส่วน คำว่า “ธรรม” มีความหมายหลายประการ เช่น ความดี หลักคำสอนของศาสนา หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันจะได้เป็นคุณธรรมและจริยธรรมจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ คุณธรรมจริยธรรมนั้น ได้มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายไว้จำนวนมาก ดังนี้

สุภาพร สุขสวัสดิ์ สรุปลว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติดี เป็นพฤติกรรมการแสดงออกอันเนื่องมาจากคุณงามความดีในจิตใจ ตามหลักศีลธรรม ปรัชญา คำนิยาม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปตามความสำนึกในจิตใจ กระทำเพราะเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ไม่ใช่เพราะมีกฎระเบียบหรือสภาพบังคับให้ต้องกระทำ ถ้าผู้ใดมีคุณธรรมในจิตใจแล้วแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีจริยธรรมอันงดงาม ดังนั้นคำว่า “คุณธรรมจริยธรรม” เป็นคำที่คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันอยู่เสมอ (สุภาพร สุขสวัสดิ์, 2552)

พระบำรุง ปญญาพโล ได้ประมวลคำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” เข้าด้วยกันได้เป็น “คุณธรรมจริยธรรม” (Moral Virtues) มีความหมายว่า เป็นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม หรืออาจจะให้ความหมายได้ว่า “คุณธรรมตามกรอบจริยธรรม” คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณภาพลักษณะอันนำมาซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามตามคำสั่งสอนในศาสนา หรือ การประพฤติตามเกณฑ์ที่ถูกต้องทั้งกาย วาจา และใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์ (พระบำรุง ปญญาพโล, 2554)

จริยธรรม แปลว่า เป็นสิ่งที่พึงประพฤติ จะต้องประพฤติ ส่วนศีลธรรมนั้นหมายถึงสิ่งที่กำลังประพฤติอยู่หรือประพฤติแล้ว จริยธรรม หรือ Ethics อยู่ในรูปปรัชญา คือสิ่งที่ต้องคิดต้องนึก

ส่วนเรื่องศีลธรรมหรือ Morality นี้ต้องทำอยู่จริง ๆ ด้วยเป็นปัญหาเฉพาะหน้า (พระราชชัชวาล, 2511)

จริยธรรม คือ ประมวลความประพฤติ และความนึกคิดในสิ่งดีงามและเหมาะสม จริยธรรมในสมัยก่อนกับสมัยปัจจุบัน และในชนบทกับเมืองต่าง ๆ ก็มีทั้งที่ดีและเลวเหมือนกัน (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์, 2522)

ตามทัศนะฝ่ายศาสนา จริยธรรมในสังคมย่อมเกิดจากแรงกระตุ้นทางความเชื่อถือ มีต้นตอมาแต่ปรมัตถสัจย์ในลัทธิศาสนานั้น ๆ ถ้าเข้าใจปรมัตถสัจย์ชัดแจ้งและประพฤติปฏิบัติตามนั้นอย่างเต็มที่ จริยธรรมในสังคมย่อมเป็นผลพลอยได้ ให้บังเกิดความยุติธรรม (เสมอภาค) ความเมตตาปรานี (การศรัทธา) และความเป็นอิสระแก่กัน (เสรีภาพ) โดยแท้ (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, 2522)

จริยธรรม มาจากคำว่าพรหมจรรย์ ซึ่งในพุทธศาสนาหมายถึง มรรค คือ วิธีการปฏิบัติสายกลาง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ บางครั้งก็เรียกว่า “ไตรสิกขา” คือ การศึกษา 3 ประการ อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ดังนั้น จริยธรรมหรือ พรหมจรรย์ มรรค และไตรสิกขา ทั้งหมดนี้เป็นทางปฏิบัติเพื่อนำมนุษย์ไปสู่จุดหมายในชีวิต (ชาเรื่อง วุฒิจันทร์, 2524)

ตามนัยจริยธรรมนั้นก็ คือ การใช้ในความหมาย “นำพึงประสงค์” หรือ “นำพึงปรารถนา” นั่นเอง (วิทย์ วิศทเวทย์, 2528)

จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมหรือศีลธรรม (ประภาศรี สีหอำไพ, 2540)

โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่าหมายถึงความรู้จักผิดชอบชั่วดีโดยยึดมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าการกระทำหรือความประพฤตินั้นผิดหรือถูก (Kohlberg, 1975)

พอยแมน (Pojman) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นความพยายามที่จะสร้างหลักเกณฑ์ของพฤติกรรมที่ถูกต้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับแต่ละบุคคลหรือกลุ่มสำรวจทั้งคุณค่าและคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตและสังคม (Pojman, 1993)

แมคคินนอน (MacKinnon) กล่าวว่าจริยธรรมจะเกี่ยวข้องกับคำตัดสินชีวิตที่ดี สามารถแยกแยะว่าสิ่งนี้ดีหรือไม่ดี สิ่งนี้ผิดหรือถูก (MacKinnon, 2001)

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมก็คือหลักการที่มนุษย์ในสังคมยอมรับว่าดีงามและเห็นควรยึดถือปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคม หลักแห่งความประพฤติดี เป็นพฤติกรรมการแสดงออกอันเนื่องมาจากสภาพคุณงามความดีในจิตใจ และเมื่อนำไปใช้กับการประกอบอาชีพหรือการทำงานซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์และสังคมก็ย่อมหมายความว่ามนุษย์ย่อมจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานหรือการประกอบวิชาชีพ

เพราะในการทำงาน มนุษย์ย่อมต้องมีสังคมซึ่งประกอบด้วยคนหลายคน มีความเชื่อและความคิดเห็นที่ต่างกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีการวางกรอบให้มนุษย์ประพฤติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างสงบสุขและบรรลุเป้าหมายในงานนั้น ๆ

สายสุรี จุติกุล กล่าวว่า ลักษณะของจริยธรรมสามารถจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1) จริยธรรมพื้นฐาน (Basic Moral Values) ได้แก่

1.1) การรักความจริง การไม่พูดปดและไม่ฉ้อฉล การรักษาคำมั่นสัญญา การมีความกล้าที่จะรับความจริง และมีความละเอียดใจที่จะนำความไม่จริงไปสู่ผู้อื่น

1.2) การไม่เบียดเบียนกัน การรักษาสิทธิและความชอบธรรมของผู้อื่น โดยมีความรักและความเมตตาเป็นรากฐาน

1.3) ความละเอียด ความละเอียดใจต่อการกระทำความคิดหรือความชั่วใด ๆ

1.4) ความรู้จักพอ ความไม่โลภและไม่หลงการจัดการชีวิตของตนโดยสันโดษ

2) จริยธรรมอื่น ๆ ได้แก่

2.1) การบังคับตนเอง การมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ฯลฯ

2.2) ความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพระเบียบ เคารพกฎหมายกฎข้อบังคับ

2.3) ความเสมอภาค มีความเป็นธรรมในสังคม รักษาและเคารพในสิทธิของผู้อื่น การไม่เบียดเบียนกัน ฯลฯ

2.4) ความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ฯลฯ

2.5) ความซื่อสัตย์ ความไม่หนี โกง ความตรง ไม่พูดเท็จ ให้ร้าย รักความจริง ฯ

2.6) ความกล้า มีความกล้ารับความจริง พูดความจริง กล้าที่จะมีความคิดเห็นของตนเอง รวมทั้งกล้าที่จะสู้กับความผิดเพื่อความถูกต้อง ฯลฯ

2.7) การมีแนวคิดกว้าง มีความพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นที่ต่างจากตน ฯลฯ

2.8) ความสามัคคี มีความเป็นอันเดียวกันในการร่วมงานกับผู้อื่น ฯลฯ

2.9) เข้าใจและมีหลักธรรมศาสตร์เป็นที่ยึดเหนี่ยว รักสันโดษ รู้จักพอ ไม่โลภ ไม่หลง

2.10) ความเมตตากรุณาและการให้อภัย

2.11) ความพากเพียร และอดทน

2.12) การรู้จักค่าของการทำงาน คือ การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ มีทัศนคติที่ดีต่องาน บริสุทธ์ทุกประเภท ค่าของคนอยู่ที่การทำงาน ฯลฯ

2.13) การรู้จักค่าของทรัพยากร กล่าวคือ ด้วยการประหยัดและการออม ฯลฯ (สายสุรี จุติกุล, 2523)

นอกจากนี้คณะกรรมการ โครงการ โครงการการศึกษาจริยธรรมไทย ได้สรุปโครงสร้างของ คุณลักษณะของจริยธรรมไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2523)

1) ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

2) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

3) ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จัก ไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจโดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึด มั่นของตนเองที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจผิดได้

4) ความกตัญญูกตเวที กตัญญู หมายถึง ความสำนึกในการอุปการะคุณหรือบุญคุณที่ ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อเรา กตเวที หมายถึง การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณ ดังนั้นความกตัญญู กตเวทีจึงหมายถึง ความรู้บุญคุณและตอบแทนบุญคุณต่อคนอื่นและสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

5) การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง และ เหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

6) ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลัง กาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละอารมณ์ร้ายในตนเองด้วย

7) ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกัน กระทำ กิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

8) การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและ ขอบเขตที่พอเหมาะพอควร

9) ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความเป็นจริง และเหตุผลที่พอเหมาะพอควร

10) ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน

11) ความเมตตา-กรุณา เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา คือ ความสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ของจริยธรรม ดังนี้

1) ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของคนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำและชนิดการกระทำเลวควรงดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด

2) ทักษคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทักษคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทัศนคตินั้นรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน

3) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่ทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวถึงนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล

4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เป็นการกระทำที่ที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่นการให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกจำพวกหนึ่งคือ พฤติกรรมในสถานการณ์ที่เข้าขวนใจ หรือในสภาพที่ยั่วให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่ว เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน การลักขโมย การกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์นี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็น สิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้นจะส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524)

สิทธิโชค วรานุสันติกุล ได้กล่าวถึงลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งใน 2 ประเภท คือ ลักษณะที่สังคมต้องการให้อยู่ในสังคมนั้นเป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ สนับสนุน และผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งถูกต้องเหมาะสม ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมเป็นการกระทำที่ต้องถูกลงโทษหรือถูกกำจัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่สมควร (สิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2546)

สำหรับองค์ประกอบของจริยธรรมนั้นมีผู้รู้และนักวิชาการหลายท่าน ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ ดังนี้

บราวน์ (Brown) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น 3 มิติด้วยกัน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านการกระทำ (Conduct) และด้านความรู้สึก (Feeling) ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางจริยธรรม ค่านิยมทางจริยธรรมความเชื่อทางจริยธรรม การตัดสินใจทางจริยธรรม การใช้เหตุผลทางจริยธรรม ด้านการกระทำ หมายถึง พฤติกรรมภายนอกที่แสดงให้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ ความประพฤติทางจริยธรรม การกระทำทางจริยธรรม และด้านความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรม ได้แก่ ความรู้สึกทางจริยธรรม ทศนคติทางจริยธรรม (Brown, 1965)

ฮอฟแมน (Hoffman) ได้จำแนกองค์ประกอบจริยธรรม โดยฮอฟแมนเชื่อว่าจริยธรรมเป็นกระบวนการสัมพันธ์ของ 3 องค์ประกอบที่มีอิสระจากกัน อันได้แก่

1) ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ได้แก่ กระบวนการคิดประเมินค่า พฤติกรรมทางจริยธรรม การตัดสินใจทางจริยธรรม การใช้เหตุผลทางจริยธรรม เป็นต้น

2) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) ได้แก่ ความรู้สึกทางจริยธรรม ทศนคติทางจริยธรรม ปฏิกริยาทางจริยธรรม เป็นต้น

3) พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior) หมายถึง พฤติกรรมแสดงออกทางจริยธรรม ได้แก่ การปฏิบัติทางจริยธรรม การกระทำทางจริยธรรม เป็นต้น (Hoffman, 1979)

อุทุมพร จามรมาน ได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) ค่านิยมจริยธรรม (Moral Value) เป็นส่วนที่สังเกตโดยตรงไม่ได้ มีลักษณะเป็นความเชื่อ การเห็นคุณค่า และความพอใจที่จะยอมรับยึดถือ

2) พฤติกรรมจริยธรรม (Moral Conduct) เป็นพฤติกรรมที่แสดงอยู่ในมาตรฐานของสังคมตามที่สังคมต้องการ (อุทุมพร จามรมาน, 2534)

คณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทยได้สรุปว่า องค์ประกอบของจริยธรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประเภท คือ

1) ด้านความรู้ (Moral Reasoning) ได้แก่ความเข้าใจเหตุผล ความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกผิดได้ความคิด

2) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Moral Attitude and Belief) ได้แก่ ความพึงพอใจ สรทธาเลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับสิ่งนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ

3) ด้านพฤติกรรมแสดงออก (Moral Conduct) คือ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ กัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ก่าพล ชูรัตน์ สรุปได้ว่า ทักษะของผู้ทรงคุณธรรมและนักวิชาการดังกล่าวมีหลักเกณฑ์ในการจำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมโดยส่วนรวมตรงกัน ดังนี้ คือ

1) องค์ประกอบทางปัญญา (Moral Cognition) หมายถึงกระบวนการใช้ปัญญาคิดพิจารณาหาเหตุผลในการประเมินคุณค่าของการปฏิบัติจริยธรรมของบุคคลว่าเป็นการปฏิบัติที่ถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว ควรไม่ควร ยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรมเหล่านี้ เป็นต้น

2) องค์ประกอบทางความรู้สึก (Moral Affection) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติจริยธรรมของบุคคลทั้งในทางที่ตรงและในทางตรงข้าม เช่น ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ เชื่อหรือไม่เชื่อ เป็นต้น

3) องค์ประกอบทางการปฏิบัติ (Moral Conduct) หมายถึง การแสดงความประพฤติ และการปฏิบัติทางจริยธรรมของบุคคล การปฏิบัติเหล่านี้สามารถประเมินได้ว่า ในสถานการณ์แวดล้อมหนึ่งๆ นั้น กระทำถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ เป็นต้น (ก่าพล ชูรัตน์, 2538)

ชัยพร วิชชาวุธ ได้จำแนกพฤติกรรม จริยธรรมในเชิงความสัมพันธ์ออกเป็น 5 ด้าน คือ

1) พฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเอง จัดเป็น 3 หมวดใหญ่ คือ การควบคุมตนเอง การประเมินตนเอง และการกระทำต่อตนเอง

2) พฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้อื่นทางสังคมจัดแบ่งเป็น 5 หมวดใหญ่ ๆ คือความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

3) พฤติกรรมจริยธรรมต่อผู้อื่นทางเศรษฐกิจ จัดแบ่งเป็น 7 หมวดใหญ่ ๆ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การกักขัง และการสัมมาชีพ-มิฉนาชีพ

4) พฤติกรรมต่อผู้อื่นทางการเมือง จัดแบ่งเป็น 6 หมวดใหญ่ ๆ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสมอภาค ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และต่อสู้ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5) พฤติกรรมจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม จัดแบ่งเป็น 5 หมวดใหญ่ ๆ คือ การควบคุมสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสะสมความสัมพันธ์กับสัตว์ และความสัมพันธ์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ (ชัยพร วิชชาวุธ, 2531)

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

จริยธรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2526) คือ

1) ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ไว้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำ และการกระทำชนิดใดที่ควรเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสม

หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและการพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคม และศาสนาส่วนใหญ่เด็กก็จะเรียนรู้ตั้งแต่เกิด และโดยเฉพาะช่วงอายุ 2-10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ ในการค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้ เชิงคุณธรรมให้ผลเป็นรายละเอียดเสียส่วนใหญ่ ทำให้ยากแก่การนำไปใช้ในการทำนายพฤติกรรม เพราะความรู้ของบุคคลเป็นเพียงสาเหตุเดียวในหลาย ๆ สาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ

2) เจตคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น ๆ แต่บางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทศนคติเชิงจริยธรรมนั้นมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรมของบุคคล เพราะทัศนคติรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติสำคัญที่ใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมเพียงอย่างเดียว

3) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเลือกในการที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีเหตุจูงใจที่เอื้ออยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลจะทำให้ทราบว่า บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกัน อาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกันอาจมีเหตุเบื้องหลังการกระทำและมีระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้

4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ยกย่อง ชมเชย หรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมเชิงพฤติกรรมซึ่งเป็นการเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปองค์ประกอบของจริยธรรมได้ดังนี้ คือ

1) ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

2) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

3) ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความขยันขันแข็งโดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจผิดได้

4) ความกตัญญู กตเวทิตะ หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในการอุปการะคุณที่ผู้อื่นมีต่อเรา กตเวทิตะ หมายถึง การแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณ ดังนั้นความกตัญญู กตเวทิตะจึงหมายถึง ความรู้บุญคุณและการตอบแทนต่อผู้อื่นและสิ่งที่มีบุญคุณ

5) การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ กฎหมายและศีลธรรม

6) ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การแบ่งปันกับคนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตัวเอง

7) ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกัน กระทำการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

8) การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก

9) การยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง

10) ความอุตสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดสำเร็จในการทำงาน

11) ความเมตตา กรุณา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข ความสงสารคือช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2524)

2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

เนื่องจากจริยธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นการศึกษาทฤษฎีจิตวิทยาต่าง ๆ จะสามารถช่วยอธิบายให้เข้าใจได้อย่างชัดเจนขึ้น

2.2.3.1 ทฤษฎีทางจิตศาสตร์

ทฤษฎีจิตศาสตร์ของอริสโตเติล (Aristotle) อริสโตเติล มองว่าจริยธรรมทำให้มนุษย์มองเห็นแต่สิ่งที่มีคุณค่า เป็นลักษณะคุณธรรมเชิงพุทธิปัญญาซึ่งเกิดจากการเรียนการสอน การได้รับการปลูกฝังจริยธรรมและจริยธรรมที่เกิดจากพฤติกรรมที่อยู่ในธรรมชาติของมนุษย์ต้องอาศัยการอยู่ร่วมกันประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องร่วมกัน จริยธรรมจะต้องมีลักษณะสภาวะความเป็นกลาง ความดีหรือลักษณะทางสายกลางเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเพราะต้องสลัดสิ่งที่ติดอยู่ที่ปลายทางทั้งสองด้านที่

เป็นความเข้มข้นและความอ่อนด้อยออกเสียก่อน การทำได้ก็จะเข้าถึงความดี ความดีที่อริสโตเติลกล่าวถึงคือ การอยู่ดี ทำดี และชีวิตมีความสุข โดยมุ่งหวังให้ทุกอย่างเป็นไปตามสภาวะการณ์หรือเป็นไปตามธรรมชาติอย่างแท้จริง หลักทฤษฎีจริยธรรมของอริสโตเติลสามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะหลักการที่ว่าด้วยความดี ความสุขและทางสายกลางเป็นต้น การนำมาใช้เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ได้บังคับบัญชาให้ฝึกฝน ความดีก็จะทำให้สังคมมีความสงบสุข

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการกล่าวถึงทฤษฎีจริยศาสตร์ว่า จริยศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา เป็นการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับความดี ความชั่ว ความถูกต้องและความไม่ถูกต้องของการกระทำ นักปรัชญาสมัยใหม่ได้แบ่งทฤษฎีจริยศาสตร์ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ (Fieser, 2003) ได้แก่

1) อภิจริยศาสตร์ (Metaethics) จริยธรรมอันเป็นพื้นฐานของพุทธศาสนามีสาระสำคัญคือ “จงละเว้นความชั่วทั้งหลายทั้งปวง จงทำแต่ความดี และทำกายใจของตนให้บริสุทธิ์และผ่องใส” เป็นการศึกษาค้นหาถึงที่มาของหลักจริยธรรมและความหมาย อภิจริยศาสตร์จึงเป็นการศึกษาที่พยายามตอบว่าคำว่า “ดี” ที่นักจริยศาสตร์ใช้หมายถึงอะไร การตัดสินใจทางจริยธรรมที่นักจริยศาสตร์เสนอมานั้นมีเหตุผลสนับสนุนหรือไม่ (พระเทวินทร์ เทวิน โท, 2548)

2) จริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน (Normative Ethics) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่กล่าวถึงมาตรฐานทางจริยธรรมที่ควบคุมการกระทำที่ดีและไม่ดี ซึ่งรวมไปถึงลักษณะของนิสัยที่ดีที่ควรยึดถือ หน้าที่ที่เราควรทำตามหรือผลลัพธ์ของพฤติกรรมของเข้าที่มีต่อผู้อื่น

3) จริยศาสตร์ประยุกต์ (Applied Ethics) คือการนำหลักจริยศาสตร์ไปประยุกต์ใช้กับกรณีเฉพาะเพื่อตอบคำถามในประเด็นทางจริยธรรม อาทิ ปัญหาการทำแท้ง สิทธิของสัตว์ ปัญหาการลงโทษของรัฐ หรือสงครามนิวเคลียร์ การทำอวัยวะบริจาคกรรม เป็นต้น เราจะเห็นได้ว่าจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐานจะเป็นการกำหนดแนวทาง และหลักทางจริยธรรมที่ควรจะเป็นสำหรับการกระทำของมนุษย์

2.2.3.2 จริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน (Normative Ethics)

จริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐาน เป็นการนำเสมอมาตรฐานทางจริยธรรมที่บอกว่าการกระทำใดถูกต้อง การกระทำใดไม่ถูกต้อง ซึ่งแนวทฤษฎีทางจริยศาสตร์พอจะจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่ม ทฤษฎีอื่นได้แก่ 1) ทฤษฎีคุณธรรม (Virtue Theory) 2) ทฤษฎีหน้าที่ (Duty Theory) 3) ทฤษฎีผลลัพธ์ (Consequentiality Theory)

1) ทฤษฎีคุณธรรม (Virtue Theory)

ทฤษฎีคุณธรรมถือได้ว่าเป็นทฤษฎีที่เก่าแก่ในปรัชญาตะวันตกและมีรากฐานมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ นักปรัชญาที่มีชื่อเสียงได้แก่ อริสโตเติล (Aristotle) ได้เสนอหลักคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ ความกล้าหาญ (Courage) ความอดกลั้น (Temperance) ความยุติธรรม (Justice) ความเฉลียวฉลาด (Prudence) ในยุคกลางนักบุญโทมัส อไควนัส (St. Thomas Aquinas) ได้นำเสนอคุณธรรมตามแบบศาสนาคริสต์ไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ ศรัทธา (Faith) ความหวัง (Hope) และ การทำบุญ (Charity) ความสนใจในทฤษฎีคุณธรรมมีมาจนถึงยุคกลางและเสื่อมลงในศตวรรษที่ 19 เมื่อปรากฏทฤษฎีทางจริยธรรมใหญ่ ๆ เกิดขึ้น ในกลางศตวรรษที่ 20 ทฤษฎีคุณธรรมกลับมาได้รับความสนใจอีกจากนักปรัชญาที่เชื่อว่าทฤษฎีจริยศาสตร์ที่เกิดขึ้นใหม่ทำให้หลงทางโดยการมุ่งไปที่ข้อปฏิบัติและการกระทำมากกว่าลักษณะทางคุณธรรม

คุณธรรม 18 ประการ สำหรับผู้นำของมหาวิทยาลัยอัน ได้แก่ ความสุภาพ (Politeness) ความจงรักภักดี (Loyalty) ความเฉลียวฉลาด (Prudence) การใช้ทางสายกลาง (Moderation) ความกล้าหาญ (Courage) ความยุติธรรม (Justice) ความใจกว้าง (Generosity) ความเมตตา (Compassion) ความใจบุญ (Charity) ความกตัญญู (Gratitude) ความถ่อมตน (Humility) ความเรียบง่าย (Simplicity) ความอดกลั้น (Tolerance) ความบริสุทธิ์ (Purity) ความอ่อนโยน (Gentleness) ความจริง (Sincerity) การมีอารมณ์ขัน (Sense of Humor) ความรัก (Love) คุณธรรม 18 ประการนี้จะต้องเก็บไว้ในฐานะที่เป็นแนวทางสำหรับการกระทำที่บุคคลกระทำตามความรับผิดชอบในฐานะผู้นำของมหาวิทยาลัย (Becke, 2006)

2) ทฤษฎีหน้าที่ (Duty Theory)

ทฤษฎีหน้าที่นี้ บางครั้งเรียกว่าทฤษฎีกรณียธรรม (Deontological) ซึ่งเป็นภาษากรีก มาจากคำว่า “Deon” ซึ่งหมายถึงหน้าที่หรือพันธะ แนวทฤษฎีนี้มี 4 กลุ่ม (Fieser, 2003) ได้แก่

2.1) แนวคิดของนักปรัชญาชาวเยอรมันชื่อ แซมมอล พูเฟนดอร์ฟ (Samuel Pufendorf) เป็นแนวคิดที่เกิดในศตวรรษที่ 17 แซมมอล พูเฟนดอร์ฟได้จัดกลุ่มหน้าที่ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

2.1.1) หน้าที่ต่อพระเจ้า (Duty to God) พิจารณาหน้าที่ที่มีต่อพระเจ้าใน 2 ลักษณะ อันได้แก่ 1) หน้าที่ทางทฤษฎีนี้จะรู้ความเป็นอยู่และธรรมชาติของพระเจ้า และ 2) ปฏิบัติหน้าที่ทั้งภายในและภายนอกในการบูชาพระเจ้า

2.1.2) หน้าที่ต่อตัวเอง (Duty to Oneself) หน้าที่ต่อตัวเองมี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) หน้าที่ต่อจิตวิญญาณที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะและความสามารถ และ 2) หน้าที่ต่อร่างกายซึ่งเกี่ยวข้องกับ การไม่ทำร้ายตัวเอง อาทิเช่น บริโภคมากเกินไป หรือดื่มของมึนเมา และไม่กระทำอัชฌาติกกรรม

2.1.3) หน้าที่ต่อผู้อื่น (Duty to Others) พูเฟนดอร์ฟ ได้แบ่งหน้าที่ที่มีต่อผู้อื่นไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) หน้าที่แบบสมบูรณ์ (Absolute Duty) ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการกระทำต่อผู้อื่นหรือปฏิบัติต่อผู้อื่น

อย่างเท่าเทียม และส่งเสริมสนับสนุนความดีของผู้อื่น 2) หน้าที่ตามเงื่อนไข (Conditional Duty) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องตามข้อตกลงตามหลักที่คนต้องมีหน้าที่ที่จะรักษาคำมั่นสัญญา

3) ทฤษฎีสติสิทธิ (Rights Theory) สิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน สำหรับคนหนึ่งนำมาซึ่งหน้าที่ของอีกคนหนึ่ง แนวคิดเรื่องสิทธิมีอิทธิพลในศตวรรษที่ 17 โดยนักปรัชญาที่ชื่อ จอห์น ล็อก (John Locke) ซึ่งอ้างว่ากฎธรรมชาติให้อำนาจว่าเราจะต้องไม่ทำร้ายใคร สุขภาพ เสรีภาพ หรือกรรมสิทธิสำหรับล็อกแล้ว สิทธิตามธรรมชาติได้มาจากพระเจ้า แนวความคิดของล็อกนี้มีอิทธิพลต่อโทมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson) ที่ประกาศสิทธิพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่ มีรัก เสรีภาพ และการนำมาซึ่งความสุข เจฟเฟอร์สันและนักสิทธิอื่น ๆ เห็นว่าควรเพิ่มเติมสิทธิเฉพาะให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งรวมไปถึงสิทธิในทรัพย์สินสมบัติ การย้ายถิ่นฐาน การพูด และการนับถือศาสนา สำหรับสิทธิทางศีลธรรมนั้นมีลักษณะเด่น 4 ประการ ได้แก่ 1) สิทธิเป็นเรื่องโดยธรรมชาติจึงไม่ใช่เรื่องที่จะสร้างขึ้นโดยวัตถุ 2) มีลักษณะสากลจึงไม่สามารถเปลี่ยนจากประเทศหนึ่งไปสู่ประเทศหนึ่ง 3) มีความเสมอภาคเท่าเทียมต่อประชาชน เพศ เชื้อชาติ รวมไปถึงทุพลภาพ 4) ไม่สามารถถ่ายโอนได้ ซึ่งหมายถึงว่าเราไม่สามารถปล่อยอำนาจการเป็นเจ้าของสิทธิของเราไปยังผู้อื่นได้ อาทิเช่น ขายตัวเองไปเป็นทาส เป็นต้น

2.2.3.3 ทฤษฎีสัมพันธนิยมทางจริยธรรม (Ethical Relativism)

ทฤษฎีสัมพันธภาพนิยมทางจริยธรรมนี้มีหลักการที่ยึดถือว่าหลักการทางจริยธรรมทั้งหลายขึ้นอยู่กับบริบทของการยึดถือของสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ กลุ่มบุคคลในสังคมอื่นอาจจะไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง การยึดถือของคนในสังคมมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรม ประเพณี วิถีประชาวิถีทางการชีวิต ซึ่งยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน ดังนั้นจริยธรรมของสังคมนั้นจึงเป็นเรื่องปรากฏต่อสายตาของผู้ยึดถือซึ่งเป็นสิ่งที่ในสังคมนั้นยึดถือร่วมกัน ดังเช่นการที่ภรรยาหม้ายต้องกระโดดกองไฟตายตามสามีของตัวเองเป็นพฤติกรรมที่แสดงความรักและซื่อสัตย์ต่อสามีของคนในสังคมหนึ่งซึ่งสังคมอื่นอาจมองว่าเป็นความโหดร้าย การยึดถือจริยธรรมแบบสัมพันธนิยมอาจจะมียุทธศาสตร์ของการตัดสินใจด้วยตนเองหรือให้กลุ่มคนในสังคมเป็นผู้ตัดสินใจซึ่งถือว่าเป็นข้อยุติที่ไม่สามารถโต้แย้งได้ ซึ่งไม่อาจนำเอาแนวความคิดของสังคมอื่น ๆ มาเป็นข้อโต้แย้งได้ เพราะการตัดสินใจของกลุ่มคนในสังคมเป็นความตั้งใจ แม้ว่าจะเกิดจากความไม่เข้าใจหรือก่อให้เกิดอันตรายก็ตามก็ถือว่าเป็นสิทธิอันชอบธรรมของสังคมนั้นในเวลานั้น นักบริหารจึงต้องมีความระมัดระวังที่จะต้องมียุทธศาสตร์บนฐานความคิดที่ถูกต้อง

2.2.3.4 ทฤษฎีอัตนิยม (Egoism)

เป็นทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่มีหลักการในการมุ่งเน้นตนเองเห็นหลักหรือยึดถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นประการสำคัญ และถือว่าเป็นหลักการที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมแม้จะไม่เป็นที่ยอมรับเพราะถือว่าไม่สมเหตุสมผลของอีกฝ่ายหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าทฤษฎีอัตนิยมจะยึดตนเองเป็นสำคัญแต่ก็มีลักษณะของความสมเหตุสมผลในเชิงความคิดด้านจริยธรรม ในมุมมองที่เป็นการส่งเสริมตนเองซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความดีให้แก่คนส่วนใหญ่ด้วย อัตนิยมมีการประเมินทางเลือกไว้ว่าจะยึดถือในสิ่งที่ตนเองชอบใจและทำในสิ่งที่ตนชอบถ้าไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมจริยธรรมอันดีและเลือกที่จะไม่ทำในสิ่งที่ตนไม่ชอบ การได้รับความสุขจากสิ่งที่ตนทำและการช่วยเหลือผู้อื่นเนื่องจากเกิดความต้องการที่จะช่วยเหลือซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ทำพฤติกรรมนั้นก็ เป็นหลักการของอัตนิยมเช่นกัน ดังนั้นอัตนิยมจึงมีลักษณะที่ยึดถือตนเองเป็นหลักเพื่อเลือกแนวทางซึ่งแนวทางที่เลือกก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและในทางกลับกันตนเองได้รับประโยชน์จากการให้ประโยชน์แก่สังคมด้วย นักบริหารที่ยึดอัตนิยมจะมีความเชื่อว่าทุกคนมีความคิดเห็นเป็นของตนเอง และยึดถือความคิดเห็นของตนเองในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ โดยคิดว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตนซึ่งอาจจะทำให้ขาดความเคารพในความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน แต่อย่างไรก็ตามการบูรณาการความคิดที่พึ่งพาตนเองและการเปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจจึงเป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎีอัตนิยม

2.2.3.5 ทฤษฎีสุขนิยม (Hedonism)

ทฤษฎีนี้ถือว่าความสุขสบาย (Pleasure) เป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรแสวงหา ไม่มีอะไรอื่นนอกจากความสุขสบายของชีวิตที่มนุษย์ต้องการ การกระทำทุกอย่างในชีวิตประจำวันก็เพื่อความสุขสบาย ดังที่ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาคนสำคัญ ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์มีจุดหมายที่การแสวงหาความสุขสบาย มนุษย์ต้องการได้รับความสุขสบายและรักษาความสุขสบายนั้นให้ยั่งยืน การแสวงหานี้มีสองด้าน ด้านหนึ่งมนุษย์แสวงหาสภาพที่ปราศจากความเจ็บปวดและความทุกข์ อีกด้านหนึ่งเขาแสวงหาความรู้สึกที่สุขสบาย แนวคิดของนักปรัชญาในกลุ่มนี้มีลักษณะโดยทั่วไป ดังนี้

- 1) ความสุขทางกายคือสิ่งที่ดีที่สุด
- 2) ความสุขจบในตัวเอง ไม่เป็นวิธินำไปสู่สิ่งอื่นอีก
- 3) ความสุขคือสิ่งที่มนุษย์แสวงหา
- 4) การกระทำที่มีคุณค่าทางจริยธรรมเพื่อเป็นวิธีให้ได้มาซึ่งความสุข สุขนิยมแบ่งออกเป็นแนวคิดย่อย ๆ ได้ 2 แบบตามนักคิดคนสำคัญ ได้แก่ อาริสติปปุส และเอพิคิวรัส

1) อริสตีปโปส (Aristippus) เป็นนักปรัชญาคนแรกในประวัติปรัชญาที่เป็นผู้ให้กำเนิดลัทธิไซเรเนอิก (Cyrenaicism) เขามีความคิดเห็นว่าความสุขสบายคือสิ่งเดียวที่ควรแสวงหา สำหรับความสุขสบายเขาหมายถึงความสุขทางกายหรือความสุขทางประสาทสัมผัส ซึ่งเขาเห็นว่าน่าพึงปรารถนากว่าหรือมีค่ากว่าความสุขทางใจ กล่าวคือ ความสุขจากการรับประทานอาหารอร่อย ๆ ดื่มเหล้า ที่รสชาติดีถูกปาก และการแสวงหาความสุขทางเพศ ฯลฯ ย่อมมีค่ากว่าความสุขที่เกิดจากความเข้าใจอะไรต่าง ๆ ด้วยปัญญาหรือจากการชื่นชมความงามทางศิลปะ เขามีทัศนะว่า “สิ่งดีทุกสิ่งต้องตัดสินกันด้วยความสุขและต้องเป็นความสุขที่กำลังได้รับอยู่ในขณะนั้น ๆ” เขาถือว่าความสุขในปัจจุบันมีค่ามากกว่าความสุขในความทรงจำหรือความสุขที่คาดหมายเอาไว้ เขาจึงเน้นให้แสวงหาความสุขในปัจจุบันมากกว่าความสุขในอดีตหรืออนาคต เขาเห็นว่าเราพึงแสวงหาความสุขให้มากที่สุดในขณะที่ยังมีโอกาส เพราะเราไม่รู้ว่าพรุ่งนี้จะมีโอกาสหาความสุขได้อีกหรือไม่ นอกจากแสวงหาความสุขในปัจจุบันแล้ว อริสตีปโปสยังสอนให้หาความสุขที่เข้มข้นที่สุด ทัศนะความคิดเห็นของอริสตีปโปสนั้นให้ความสำคัญความสุขทางกายมากกว่าความสุขทางใจ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีคำวิจารณ์ว่า ก็จะทำให้มนุษย์ไม่แตกต่างอะไรจากสัตว์ที่เข้าถึงได้แต่ความสุขทางประสาทสัมผัส จัดได้ว่าเป็นการแสวงหาความสุขเพียงด้านเดียว จึงมีนักปรัชญาในกลุ่มเดียวกันนี้ที่หันมาให้ความสำคัญความสุขทางด้านจิตใจมากกว่าความสุขทางกาย

2) เอพิคิวรัส (Epicurus) เป็นนักปรัชญาชาวกรีก ซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดจากเดโมคริตุส (Democritus) เอพิคิวรัส เป็นผู้ให้กำเนิดลัทธิเอพิคิวเรียน (Epicureanism) ซึ่งหลักคำสอนของลัทธินี้มีลักษณะเป็นสสารนิยม (Materialism) ที่เชื่อว่าสสารเท่านั้นที่เป็นจริง วิญญาณของมนุษย์ก็มีลักษณะเป็นสสารจึงมีความแตกดับเช่นเดียวกับสสาร ไม่มีโลกหน้าที่มนุษย์จะได้รับการพิจารณาความดีความชั่ว ขณะยังมีชีวิตอยู่จึงควรแสวงหาความสุขให้แก่ตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ความดีความชั่วที่คนเชื่อกันเป็นสิ่งสมมติ สิ่งที่เป็นจริงก็คือความสุขและความทุกข์ที่มนุษย์ได้รู้จักและประสบในชีวิตประจำวัน จากคำกล่าวที่ว่า "จงกิน ดื่มและหาความสำราญเสีย เพราะพรุ่งนี้ก็ตายแล้ว" (Let us, drink, and be merry for tomorrow we die) ทำให้มีผู้เข้าใจผิดคิดว่าเอพิคิวรัสสอนให้มนุษย์มัวเมาในความสุข ซึ่งจริง ๆ แล้วเขาไม่ได้สอนเช่นนั้น ทั้งนี้เพราะเขาสอนให้มนุษย์ดำเนินทางสายกลางด้วยเห็นว่าถ้ามนุษย์มัวเมาในความสุขไม่ดำเนินทางสายกลางจะเป็นทุกข์ได้ ตามทัศนะของเอพิคิวรัส ความสุขมี 2 อย่าง คือ ความสุขทางผัสสะทางกายและความสุขที่เกิดจากความสงบอันเป็นความสุขทางใจ ความสุขทางใจมีความสำคัญมากกว่าความสุขทางกาย เพราะบริสุทธิ์กว่าในขณะที่ความสุขทางกายมักเจือปนด้วยความทุกข์เสมอจึงไม่บริสุทธิ์ การแสวงหาความสุขเกิดจากแรงปรารถนา 2 ประเภทคือ

1) แรงปรารถนาตามธรรมชาติที่เกิดจากความจำเป็นของชีวิต เป็นความอยากที่เกิดตามธรรมชาติและเป็นสิ่งจำเป็น เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค สิ่งเหล่านี้มนุษย์จะหลีกเลี่ยงไม่ได้จำเป็นต้องแสวงหาความสุขไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากสิ่งเหล่านี้ แต่อาหารแพง ๆ และเครื่องนุ่งห่มสวย ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น

2) แรงปรารถนาที่ไม่จำเป็นสำหรับชีวิตแบ่งออกเป็น แรงปรารถนาที่เป็นไปตามธรรมชาติแต่ไม่จำเป็นสำหรับชีวิต เช่น ความต้องการทางเพศ ความอยากประเพณี ควรดำเนินทางสายกลาง และแรงปรารถนาที่มีได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติและจำเป็นสำหรับมนุษย์ เช่น ของฟุ่มเฟือยต่าง ๆ เกียรติยศชื่อเสียง ความหรูหรา สิ่งเหล่านี้ควรละเว้น เอฟิสิกวิธ คิดว่า “ชีวิตที่ประเสริฐคือชีวิตที่อยู่อย่างเรียบง่ายตามความจำเป็นและสงบ มนุษย์ไม่ควรตกเป็นทาสของสิ่งใด ปลีกตัวออกจากสังคมเพื่อความเป็นอิสระ แต่ไม่ใช่อยู่อย่างโดดเดี่ยวทั้งสังคม ให้มีทางสายกลาง คือมีมิตรภาพที่ดีกับผู้อื่นเพื่อจะได้มีชีวิตที่เป็นสุขอยู่นาน ๆ” เขาเห็นว่ามนุษย์ควรใช้ความรอบคอบ การมองการณ์ไกลจากการใช้ปัญญา (Wisdom) ในการแสวงหาความสุข

2.2.3.6 ทฤษฎีจริยธรรมของคานท์ (Kant's Moral Theory)

เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงคุณค่าของการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมว่าต้องเป็นเจตนาที่ดี และเกิดจากความตั้งใจจริง หรือมีมูลเหตุที่จงใจให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยเริ่มจากเหตุการณ์จูงใจที่ดีจะเป็นเงื่อนไขการกระทำดีและผลจากการกระทำดีนั้นจะเป็นผลดีมีประโยชน์ การกระทำดีนั้นจะเป็นผลดีและมีประโยชน์ การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเป็นหลักสากล เป็นลักษณะของการกระทำตามหน้าที่ และการให้ความเคารพยำเกรง มีเงื่อนไข และมีความเด็ดขาดโดยคตินิยม (Maxim) เป็นลักษณะการบรรยายการกระทำเชิงอัตนัยโดยมีพื้นฐานที่ดี ตามหลักการของคานท์ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือต้องรู้ว่าหน้าที่ของตนคืออะไร

จากทฤษฎีจริยศาสตร์ที่กล่าวมา สามารถนำมาประยุกต์ไว้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ ในการพิจารณาความถูกต้องของการกระทำของมนุษย์ได้ โดยพิจารณาเป็นหลักใหญ่ได้ 10 หลักการอันได้แก่

- 1) หลักคุณธรรม (Virtue Principle) ได้แก่ ลักษณะคุณธรรมที่มีอยู่ในบุคคลต่าง ๆ
- 2) หลักประโยชน์ส่วนบุคคล (Personal Benefit) ได้แก่ การรับรู้ขอบเขตที่การกระทำที่นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์ต่อปัจเจกชน
- 3) หลักประโยชน์ร่วมกัน (Social Benefit) ได้แก่ การรับรู้ขอบเขตที่การกระทำที่จะนำซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือสังคม

4) หลักเมตตา (Principle of Benevolence) ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น หลักเสมือนพ่อลูก (Principle of Paternalism) ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งจะนำมาซึ่งประโยชน์ที่ดีที่สุด เมื่อพวกเขาไม่สามารถทำด้วยตัวเองได้

5) หลักการทำร้าย (Principle of Harm) ได้แก่ การไม่ทำร้ายผู้อื่น

6) หลักความซื่อสัตย์ (Principle of Honesty) ได้แก่ ไม่หลอกลวงผู้อื่น

7) หลักการเคารพกฎหมาย (Principle of Lawfulness) ได้แก่ การไม่ละเมิดกฎหมาย

8) หลักความเป็นอิสระ (Principle of Autonomy) ได้แก่ ความรู้เรื่องเสรีภาพของบุคคล

9) หลักยุติธรรม (Principle of Justice) ได้แก่ ความรู้ในสิทธิของบุคคลที่จะดำเนินการ การจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และการแจกจ่ายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

10) หลักสิทธิ (Principle of Rights) ได้แก่ การรับรู้ในสิทธิส่วนบุคคลที่มีต่อชีวิต ข่าวสาร ความเป็นส่วนตัว การแสดงออกอย่างเสรี และความปลอดภัย

หลักที่กล่าวมา เป็นสิ่งที่ได้จากจริยศาสตร์เชิงบรรทัดฐานทั้งในส่วนของทฤษฎีคุณธรรม ทฤษฎีหน้าที่ และทฤษฎีผลลัพธ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในหลักคุณธรรมเป็นผลมาจากทฤษฎีคุณธรรม ส่วนหลักประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวมเป็นส่วนที่ได้มาจากทฤษฎีผลลัพธ์นิยม เพราะมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ของการกระทำที่มีผลต่อทั้งปัจเจกชนและสังคมส่วนหลักเมตตา หลักเสมือนพ่อลูก หลักการทำร้าย หลักความซื่อสัตย์ หลักการเคารพกฎหมาย มีพื้นฐานมาจากทฤษฎี หน้าที่ ส่วนหลักความเป็นอิสระ หลักยุติธรรม และหลักสิทธิ มีพื้นฐานสิทธิทางศีลธรรมนั่นเอง

2.2.4 ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

จริยธรรม เป็นข้อความประพฤติปฏิบัติที่มีความถูกต้องดีงามเป็นแนวทางแห่งการถือประพฤติปฏิบัติ แต่ลำพังในแนวทางแห่งความดีความถูกต้องนั้นไม่เพียงพอที่จะจูงใจให้คนปฏิบัติ หรือประพฤติตนให้เป็นตนให้เป็นคนดีได้

ในที่นี้กล่าวถึงความสำคัญของจริยธรรมก็อาจเปรียบเทียบได้ว่า ความรู้นั้นเป็นเหมือนเครื่องยนต์ที่ทำให้รถยนต์เคลื่อนที่ไปได้ประการเดียว ส่วนจริยธรรมเป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัย หรือหางเสือซึ่งเป็นปัจจัยที่นำพาให้รถยนต์ไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือ ปลอดภัยจนบรรลุถึงจุดหมายที่พึงประสงค์

ความสำคัญของจริยธรรมต่อตัวบุคคล

1) จริยธรรมเป็นเครื่องชำระศักดิ์ศรีของมนุษย์ เราไม่ตีค่ามนุษย์เป็นตัวเงินแต่จะตีค่าด้วยจริยธรรม ค่าของมนุษย์มิใช่ตีค่าเป็นตัวเงินแต่วัดด้วยจริยธรรมที่มี

2) จริยธรรมเป็นเครื่องเสริมบุคลิกภาพ ผู้ที่มีคุณธรรมจะมีความสมบูรณ์ในความคิด ในคำพูด และในการกระทำ อีกทั้งมีหลักที่มั่นคงในการตัดสินใจซึ่งเป็นที่มาของความมั่นคงทางจิตใจ

3) จริยธรรมเป็นเครื่องเสริมมิตรภาพทำให้ความสัมพันธ์กับคนอื่นเป็นไปอย่างราบรื่น ผู้มีจริยธรรมย่อมทำให้เป็นที่เชื่อถือจากผู้อื่น ทำความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้

4) จริยธรรมเป็นเครื่องสร้างความสบายใจ ซึ่งนอกจากจะสบายใจเพราะการทำสิ่งที่ถูกต้องที่ควรแล้ว ยังสบายใจที่ไม่ต้องระแวงในอันตรายที่จะมีมาอีกด้วย

5) จริยธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมความสำเร็จและมั่นคงปลอดภัยในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต

จริยธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเสริมสร้างความสงบสุขและความเจริญให้แก่ประเทศชาติ เพราะความสงบสุขของประเทศชาติจะมีได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติมีคุณธรรมบางประการที่ทำให้ไม่เบียดเบียนกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพจนเกินเลย ล่วงล้ำสิทธิของกันและกัน ไม่ละเลยการปฏิบัติตามกฎหมาย วินัย และจรรยาบรรณวิชาชีพที่ใช้บังคับกัน เป็นต้น และความเจริญของประเทศชาติก็จะมีได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติมีจริยธรรมบางประการที่ทำให้ความร่วมมือร่วมใจกับมุ่งมั่นสร้างและพัฒนาประเทศชาติ เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม ช่วยกันป้องกันภัยที่จะบังเกิดแก่ประเทศชาติ เป็นต้น

มนุษย์แต่ละคนมีหน้าที่มากมายหลายอย่าง การที่จะกระทำทุกอย่างให้สมบูรณ์นั้นเป็นเรื่องยากมาก มนุษย์ที่ดีและหาได้ยากก็คือ มนุษย์ที่ดีที่สุดและหาได้ยากก็คือ มนุษย์ทำหน้าที่ของตน สมบูรณ์ที่สุดนั่นเอง คนกวาดถนนที่ทำหน้าที่ของตนที่ดีที่สุดย่อมดีกว่าอาชีพดี หรือรัฐมนตรีที่มีข้อบกพร่องมากมาย หากพิจารณาในแง่ของจริยศาสตร์

คนโดยส่วนมากมักมีลักษณะบกพร่องอยู่ 2 ประการคือ ทำอะไรเกินหน้าที่ไปอย่างหนึ่ง และทำกิจในหน้าที่ของตนไม่สมบูรณ์อย่างหนึ่ง คนที่ทำอะไรเกินหน้าที่ของตนไปมักเที่ยวก้าวร้าวเกี่ยวข้องกับกิจการของคนอื่น หรือเอาภาระของคนอื่นมาเป็นของตนโดยไม่มีเหตุผลสมควรจนเป็นที่เบียดเบียนของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องทั่วไป บางทีทำการผิดพลาดไปก่อให้เกิดผลร้ายแก่ตนจนเสียชื่อเสียงคนไปก็มี บุคคลย่อมสามารถทำงานที่ใคร ๆ เห็นว่าค่าตอบแทนเกียรติให้เป็นงานที่สูงส่งมีเกียรติในสายตาของบัณฑิตได้ก็โดยการทำงานนั้นอย่างตั้งใจจริง และทำอย่างดีที่สุดให้ถูกต้องเหมาะสมที่สุด จริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคมที่จะนำความสุขสงบและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้น ๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีจริยธรรม จิตใจยอมสูงส่ง มีความสะอาดและสว่างในจิตใจจะทำการงานใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นบุคคลที่มีคุณค่าประโยชน์ และสร้างสรรค์คุณงามความดีอันเป็นประโยชน์

2.2.5 ประโยชน์ของคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรม จะมีประโยชน์ต่อเมื่อนำไปปฏิบัติ เพราะคุณธรรมจริยธรรม เป็นหลักสำคัญสำหรับการปฏิบัติ การศึกษาเพื่อเข้าใจหรืออธิบายได้เท่านั้น ไม่มีประโยชน์ การนำคุณธรรมจริยธรรมไปใช้ปฏิบัติจะให้ประโยชน์ได้ดังนี้

1) ด้านตนเอง การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจะทำให้เราเป็นคนดี คนดีย่อมมีความสุขใจ อิ่มใจเพราะได้ทำความดี ศัตรูก็น้อย เพราะคนดีย่อมเกื้อกูลผู้อื่น จึงเป็นที่ไว้วางใจและรักใคร่ชอบพอกับผู้อื่น นอกจากนี้หลักจริยธรรม เช่น ความอดทน ความเพียร ความมีวินัย ความมีวาจาดียังช่วยให้ประสบความสำเร็จในการทำงานที่ทำด้วย

2) ด้านสังคม คนดีย่อมทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและแก่ผู้อื่น อย่างน้อยการไม่ทำชั่วก็เป็นการช่วยให้สังคมไม่ต้องแก้ไขปัญหา ยิ่งทำดียิ่งเป็นคนดีแก่สังคม การงานก็สัมฤทธิ์ผล การทำความดีและการช่วยเหลือสังคมของคนดีก็เป็นการช่วยให้สังคมเจริญขึ้นและดีขึ้น โดยตรง คนดีจึงเป็นผู้รักษาสังคมด้วยการไม่ทำลายสังคม ไม่ว่าจะเป็ นทรัพยากรของประเทศ สภาพแวดล้อม หรือการประพฤติปฏิบัติที่ทุจริตต่าง ๆ และยังสร้างสรรค์สังคมด้วยการเป็นตัวอย่างที่ดี สอนให้ผู้อื่นให้ทำดีและทำการอันเป็นประโยชน์แก่สังคม และแก่โลก คนดีเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีใช้ความรู้ความสามารถในทางที่เป็นประโยชน์

3) ด้านการรักษาจริยธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่า ทั้งคุณค่าทางกาย ทางใจ และทางสังคมดังกล่าวนั้นแล้ว จะรักษาไว้ได้ก็ด้วยการปฏิบัติ หากไม่ปฏิบัติแล้วก็เป็นแก่ตัวหนึ่งสี่หรือคำพูดเปล่า ๆ จะช่วยใครไม่ได้ทั้งสิ้น การศึกษาจริยธรรมและนำไปปฏิบัติจึงเป็นการรักษาจริยธรรมไว้ให้คงอยู่ เช่นเดียวกับที่พระสงฆ์สืบต่อพระพุทธศาสนาได้ด้วยการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ศีลธรรมของพระพุทธศาสนาจึงดำรงมาได้จนถึงปัจจุบัน คนทั่วไปก็สามารถรักษาจริยธรรมของศาสนาและจริยธรรมอื่น ๆ ได้ด้วยการปฏิบัติ เป็นต้น

4) ด้านการพัฒนาบ้านเมือง ต้องพิจารณาจิตใจคนก่อน หรืออย่างน้อยก็ควรจะควบคู่กันไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาวิชาการอื่น ๆ เพราะการพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็นแกนนำนั้นจะสูญเปล่าและเกิดผลเสียเป็นอันมาก ทำให้บุคคลลุ่มหลงในวัตถุและอบายมุขมากขึ้น การที่เศรษฐกิจต้องเสื่อมโทรม ประชากรทุกข์ยากเพราะคนในสังคมละเลยจริยธรรม กอบโกยเอาทรัพย์ไว้เป็นประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป ขาดความเมตตาปราณี แล้งน้ำใจในการดำรงชีวิตซึ่งกันและกัน

5) จริยธรรมช่วยควบคุมมาตรฐาน รับผิดชอบต่อคุณภาพในการประกอบอาชีพของนักธุรกิจ ให้ความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม

2.2.6 มาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม

โดยหลักการของคุณธรรมจริยธรรมจะกล่าวถึงความประพฤติที่ดีและความประพฤติที่ถูกต้อง เหมาะสม แต่ในความจริงในสถานการณ์เดียวกันที่เกิดขึ้นแต่ละบุคคลจะมีการตัดสินใจที่แตกต่างกัน สิ่งที่บุคคลหนึ่งตัดสินใจและคิดว่าถูกต้องนั้นอาจเป็นสิ่งที่อีกบุคคลหนึ่งไม่เห็นด้วย สาเหตุของการตัดสินใจที่แตกต่างกันนี้มาจากแต่ละบุคคลมีมาตรฐานการตัดสินใจทางด้านจริยธรรมที่แตกต่างกัน การตัดสินใจเรื่องจริยธรรมนั้นมีความแตกต่างกันในเรื่องของความดีและความจำเป็น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมาตรฐานในการตัดสินใจของแต่ละบุคคล (สุภาพร พิศาลบุตร, 2549) ดังนี้

1) บุคคลที่ใช้หน้าที่เป็นมาตรฐานของจริยธรรม บุคคลกลุ่มนี้ถือว่าความดีและความไม่ดีขึ้นอยู่กับเจตจำนงหรือเจตนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลของการกระทำ ถ้ามีเจตนาที่ดีการกระทำนั้นก็จัดว่าดี แต่ถ้ามีเจตนาไม่ดีการกระทำนั้นก็จัดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดี บุคคลจึงตั้งใจกระทำหน้าที่ของตนให้ดี และในการกระทำหน้าที่นั้นไม่หวังผลอย่างอื่นตอบแทน แต่เป็นการกระทำหน้าที่เพื่อหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาสำเร็จเรียบร้อย ถือว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง แต่ถ้าประพฤติดนไม่ตรงหน้าที่ที่ความบกพร่องในหน้าที่ หรือก้าวก่ายหน้าที่ของผู้อื่นก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง

2) บุคคลที่ใช้ความสุขเป็นมาตรฐานของจริยธรรม บุคคลกลุ่มนี้ถือว่าความดีและความไม่ดีตัดสินใจจากผลการกระทำ การกระทำที่ให้ผลที่ก่อให้เกิดความสุขต่อตนเองและผู้อื่นถือว่าเป็นความดีแต่การกระทำที่ก่อให้เกิดความทุกข์ก่อให้เกิดการสูญเสียผลประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่น ถือว่าเป็นความไม่ดี

3) บุคคลที่มีความเชื่อว่าความอยู่รอดเป็นมาตรฐานของจริยธรรม บุคคลกลุ่มนี้ถือว่าความอยู่รอดเป็นการรักษาตัวรอดและการปรับตัวได้เป็นมาตรฐานในการตัดสินใจดีและความไม่ดี หรือความถูกความผิด การกระทำที่ช่วยให้ทั้งตนเองและสังคมอยู่รอดได้ถือว่าเป็นการทำความดี ส่วนการกระทำที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองหรือสังคมได้ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดี

4) บุคคลที่ใช้การพัฒนาตนเองเป็นมาตรฐานของจริยธรรม บุคคลกลุ่มนี้ถือว่าการพัฒนาธรรมชาติของมนุษย์เป็นมาตรฐานตัดสินความดีและความไม่ดี หรือความถูกผิด ธรรมชาติของมนุษย์นั้นประกอบด้วยเหตุผลซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลในธรรมชาติ หมายความว่าทั้งธรรมชาติ ความคิดและสังคมอยู่ภายใต้กฎอันเดียวกัน คือ กฎธรรมชาติ หรือกฎเหตุผล หรือกฎแห่งความเปลี่ยนแปลง การกระทำที่ยกระดับจิตใจให้เข้าใจถ่องแท้ถึงกฎธรรมชาติดังกล่าวจัดเป็นความดี ส่วนการกระทำที่ไม่ช่วยให้เข้าใจกฎธรรมชาติดังกล่าวจัดเป็นความไม่ดี

การที่บุคคลจะทำความดีหรือไม่ มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล สาเหตุภายในคือลักษณะทางจิตใจต่าง ๆ เช่น การไม่เห็นแก่ตัวแต่เห็นแก่

ส่วนรวม การตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำความดี เช่น ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติอยู่บนความเป็นธรรมและเป็นกลางโดยไม่ให้อคติหรือผลประโยชน์เข้าแทรกแซง การเคารพกฎระเบียบและกฎหมาย เป็นต้น ส่วนสาเหตุภายนอกตัวบุคคลในการที่บุคคลจะทำความดี หรือละเว้นการกระทำที่ไม่น่าปรารถนามากน้อยเพียงใดนั้น สาเหตุที่สำคัญคือ คนรอบข้าง กฎระเบียบ สังคม วัฒนธรรมและสถานการณ์ในขณะที่บุคคลประสบอยู่ ถ้าเป็นในองค์กรสามารถกล่าวได้ว่าระเบียบข้อบังคับในหน่วยงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน การมีหรือขาดแคลนสิ่งเอื้ออำนวยในการทำงาน กลุ่มเพื่อน และวัฒนธรรมในองค์กรจะมีผลต่อพฤติกรรมการทำงาน และสุขภาพจิตบุคคลแต่ละคนจะอยู่ใต้อิทธิพลของจิตใจของตนและสภาพแวดล้อมภายนอกไป พร้อมกันในการที่บุคคลจะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมต่าง ๆ นั้น ผู้ใดจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพจิตใจมากกว่า ผู้ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมนั้นจะกระทำหรือไม่กระทำการใดขึ้นอยู่กับการพิจารณาโดยตรง ผู้ที่มีจิตใจมั่นคงแข็งแรงจะไม่พ่ายแพ้ต่อสภาพที่ยั่วให้ประพฤติก่อนออกนอกทางแม้จะไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่นก็ตาม คนประเภทนี้มีน้อยในสังคม

2.3 มาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 279 กำหนดให้มาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น โดยจะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ การฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย สำนักงาน ก.พ. ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนได้พิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้วเห็นว่าตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเพื่อใ้ราชการแผ่นดินในส่วนที่ตนรับผิดชอบเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม ดังนั้น การใช้อำนาจเพื่อให้หน้าที่ที่ตนรับผิดชอบลุล่วงข้าราชการทั้งปวงจึงต้องมีคุณธรรม ซึ่งเป็นการอันพึงทำเพราะนำประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมและตนเอง และศีลธรรมซึ่งเป็นการอันพึงเว้นเพราะเป็นโทษแก่ส่วนรวมและตนเอง ประกอบกันขึ้นเป็นจริยธรรมข้าราชการพลเรือนอันเป็นความประพฤติที่พึงงามสมกับความเป็นข้าราชการ ดังนั้น บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งจึงมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ มีความเป็นกลางทางการเมือง อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล โดยจะต้องยึด

มันในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 9 ประการ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน, 2542) ดังนี้

- 1) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
- 2) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
- 3) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

- 4) การยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรมและถูกต้องกฎหมาย
- 5) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยและไม่เลือกปฏิบัติ
- 6) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้องและไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
- 7) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้
- 8) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 9) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

นอกจากนี้ วิรัช นิภาวรรณ (2549) ได้เสนอจริยธรรมของข้าราชการไว้ 7 ประการ เพื่อนำไปสู่การเป็นข้าราชการที่มีจริยธรรมที่ดีงาม ดังนี้

- 1) การนำหลักธรรมมาใช้ในการให้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละอดทน มีความเป็นธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ สุภาพ มีเมตตาธรรมและการเป็นแบบอย่างที่ดีของหน่วยงานของรัฐ

- 2) การมีจิตสำนึกที่ดีงามในการให้บริการ ข้าราชการทุกคนต้องมีจิตสำนึกในการให้บริการในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยรวม จึงจำเป็นต้องมีจิตสำนึกที่ดีงามในการอำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชน ถ้าหากข้าราชการทำได้ก็เชื่อได้ว่าจะช่วยสร้างความเจริญและยกมาตรฐานของประเทศให้สูงขึ้น

- 3) การวางตัวให้เหมาะสม ข้าราชการไม่ควรทะเลาะทอเยยานอยากจะมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างหรูหราโอ่อ่า ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย หรือกินอยู่อย่างเกินความพอดี รู้จักใช้จ่ายอย่างเพียงพอ รู้จักประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย รวมทั้งควรวางตัวเป็นกลางทางการเมือง

- 4) การไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งไปแสวงหาผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เช่น ข้าราชการไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งเข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการบรรจุแต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการคนใด ในเวลาเดียวกันต้องไม่ยอมให้คู่สมรสญาติสนิท บุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนหรือผู้อื่น ไม่ยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนเองโดยมิชอบ ตลอดจนการไม่เรียกร้อง

ผลประโยชน์ในทางมิชอบ ซึ่งครอบคลุมถึงการไม่เรียกร้องของขวัญ ของกำนันหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ อันอาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน

5) การพบปะเยี่ยมเยียน และช่วยเหลือประชาชนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งเอาใจใส่ทุกข์สุข และรับฟังเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน และรับหาทางช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ

6) การไม่ใช้และไม่บิดเบือนข้อมูลข่าวสารของราชการ ข้าราชการไม่ควรปฏิบัติงานในลักษณะดังกล่าวเพื่อให้ผู้อื่นหรือประชาชนเข้าใจผิดโดยมุ่งหวังผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

7) การแสดงความรับผิดชอบในการบริหารงานผิดพลาด ข้าราชการควรแสดงความรับผิดชอบตามควรแก่กรณี เช่น ลาออกจากตำแหน่งเมื่อปฏิบัติหน้าที่บกพร่องหรือผิดพลาดอย่างร้ายแรง

2.4 มาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของตำรวจ

มาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของตำรวจ คือ เครื่องเหนี่ยวรั้งให้ข้าราชการตำรวจอยู่ในกรอบของศีลธรรมและคุณธรรม รวมทั้งเป็นเครื่องชี้แนวทางให้ข้าราชการตำรวจบรรลุถึงเป้าหมายของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ โดยมีแนวทางการปฏิบัติ 9 ข้อ ได้แก่

- 1) ยึดมั่นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 2) เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- 3) ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) จิตสำนึกความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์
- 5) ยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน
- 6) กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- 7) ในฐานะผู้บังคับบัญชา
- 8) ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน
- 9) การปฏิบัติตามค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ

สำหรับแนวทางปฏิบัติที่ข้าราชการตำรวจผู้มีความคุณธรรมจริยธรรมควรกระทำ ตำรวจจะต้องมีความสำรวมกาย วาจา ใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ในทางที่ถูกต้อง ชอบด้วยหลักการและมีคุณธรรมประจำใจ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงกฎหมาย ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ จารีตประเพณีและศีลธรรมอันดี

งามโดยการแสดงออกด้วยอักษรสัยไมตรีอันดีงาม บางครั้งตำรวจก็ต้องปฏิบัติตนให้ดูเข้มแข็ง จริงจัง เพื่อให้ได้ผลในด้านรักษาไว้ซึ่งกฎหมาย ความสงบสุขของสังคม และประชาชนโดยรวม

นอกจากนี้จริยธรรมตำรวจช่วยส่งเสริมให้ตำรวจเป็นที่ยอมรับในสังคมทั่วไป ผู้บังคับบัญชาให้ความไว้วางใจ เพื่อนฝูงญาติพี่น้องให้ความรักและไว้วางใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อถือ และยึดเป็นตัวอย่าง ตำรวจที่มีจริยธรรมที่ดีจะเห็นได้จากการที่มีกิริยาจาจิดหรือที่เรียกว่ามีมารยาทดี การแต่งเครื่องแบบ การแสดงความเคารพ ซึ่งแสดงถึงความมีวินัย จิตใจสูง และ มีจริยธรรมตำรวจในตัวบุคคลนั้น

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติตามข้อปฏิบัติสำหรับผู้มีอาชีพตำรวจเพื่อผลความสำเร็จที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

1) การปฏิบัติตนในที่สาธารณะ การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจไม่ว่าจะต่อผู้ใดจะต้องดำเนินไปโดยคำนึงถึงการสร้างศรัทธาและความเชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน ข้าราชการตำรวจทุกคนจะต้องปฏิบัติตนให้มีลักษณะสุภาพ อ่อนน้อม น่ายกย่องน่าเคารพยำเกรง ดังนั้นข้าราชการตำรวจจึงไม่อยู่ในฐานะที่ประชาชนจะถูกหรือเกรงกลัว เพราะประชาชนทุกคนไม่มีหน้าที่จะต้องมากลัวตำรวจ ตำรวจย่อมให้บริการแก่ประชาชนทันทีเมื่อเห็นสมควร หรือเมื่อได้รับการร้องขอโดยชอบ จะต้องปฏิบัติงานโดยไม่มีอคติและยึดหน้าที่เป็นหลัก จะต้องช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรมพยายามบรรเทาสาธารณภัยไม่ปฏิเสธที่จะช่วย เหลือผู้ได้รับทุกข์ช่วยให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2) การปฏิบัติเมื่อเข้าจับกุมหรือระงับการกระทำผิด กฎหมาย การแสดงถึงการอุทิศจิตใจให้แก่หน้าที่ และยืนหยัดจนารมณณ์ในการรักษากฎหมายให้ถึงที่สุด ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ เมื่อมีความจำเป็นจะต้องใช้อาวุธหรือกำลัง จะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสมซึ่งกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ขอบเขตอำนาจเหล่านี้จะต้องทำความเข้าใจไว้ให้ดีตลอดเวลาว่ามีอำนาจเพียงใดและขอบเขตจำกัดแค่ไหน การปฏิบัติจะต้องแสดงออกไปโดยใช้ มาตรการรุนแรงน้อยที่สุดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

3) การปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวน ในฐานะข้าราชการตำรวจเป็นผู้ให้ความยุติธรรมระหว่างผู้กล่าวหาและผู้ต้องหา ข้าราชการตำรวจต้องรักษาบทบาทของการไม่อคติต่อฝ่ายใด สนใจรับฟังถ้อยแถลงการณ์กล่าวอ้าง และพยานหลักฐานที่ทั้งสองฝ่ายจะนำเสนอ อำนวยความสะดวกให้ทุกคนมีโอกาสพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง ไม่ปฏิบัติกรทำนองเยาะเย้ยดูหมิ่นผู้ใดแม้จะเป็นผู้ที่กระทำผิดจริงพอใจที่จะใช้มาตรการทางกฎหมายเท่านั้น ดังนั้นข้าราชการตำรวจจะต้องหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีจิตใจหนักแน่น ไม่ฟังความข้างเดียว ไม่ด่วนสรุปหรือตัดสินใจโดยปราศจากข้อมูลและพยานหลักฐาน แต่ใช้วิจารณญาณอย่างดีที่สุดประกอบการปฏิบัติหน้าที่

4) การรับของขวัญ รางวัล หรือให้อภิสิทธิ์ ภารกิจตามหน้าที่ของข้าราชการตำรวจเป็นที่ยอมรับว่าหนักและยากเป็นงานที่ต้องควบคุมตัวเอง ต้องทำตนให้มีเกียรติและเสียสละ จึงต้องระมัดระวังอย่าให้ตกไปอยู่ในฐานะที่ประชาชนคนหนึ่งคนใดจะมาหวังสิทธิพิเศษจากข้าราชการตำรวจ เช่น การรับของขวัญของกำนัลหรือรับสิทธิพิเศษจากประชาชน ไม่ว่าจะเป็ของมีค่าหรือสินน้ำใจเล็ก ๆ น้อย ๆ เพราะการกระทำเหล่านี้ อาจจะถูกมองไปในแง่มีบุญคุณต่อกัน รักใคร่ชอบพอกัน อันอาจจะชักนำไปปฏิบัติกรนอกหน้าที่ หรือละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่

5) การเป็นประจักษ์พยาน ข้าราชการตำรวจทุกคนจะต้องคำนึงถึงการพิจารณาคดีและให้ความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็ผู้กระทำความผิดหรือผู้บริสุทธิ์จะต้อง มีความแน่ใจกับพยานหลักฐานที่จะใช้ประกอบการพิจารณาโดยไม่มีอคติหรือมุงร้าย ดังนั้นข้าราชการตำรวจจะต้องไม่คำนึงถึงบุคคลด้วยฐานะทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา สังคม เศรษฐกิจ หรือฐานะอื่นใด นอกจากความเป็นคนเท่าเทียมกันเพื่อให้คำให้การของข้าราชการตำรวจเป็สิ่งที่น่าเชื่อถือและมีความยุติธรรมอย่างแท้จริง ข้าราชการตำรวจจะต้องยอมเสียสละเวลาในการพัฒนาแนวความคิดความชำนาญงานเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการให้การ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดีเพราะในบางครั้งมีแต่เพียงคำให้การของข้าราชการตำรวจ เท่านั้นที่จะใช้เป็นประจักษ์พยาน

6) การปฏิบัติตนในฐานะผู้บังคับบัญชา ข้าราชการตำรวจจะต้องเอาใจใส่ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ประพฤติตนเป็ตัวอย่างสามารถเป็นที่ปรึกษาและที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชามีความรับผิดชอบและไม่ผลักความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีลักษณะผู้นำที่พร้อมจะนำผู้ใต้บังคับบัญชาฟันฝ่าอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา หมั่นอบรมตักเตือนให้ความรู้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับงานในหน้าที่รับผิดชอบ

7) การปฏิบัติตนในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา ข้าราชการตำรวจจะต้องเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา รักษาระเบียบวินัยและความสามัคคีในหมู่คณะ พร้อมทั้งจะอุทิศตนให้แก่หน้าที่ราชการ โดยไม่หลีกเลี่ยงเกี่ยงงอน มีศรัทธาในหน้าที่และผู้บังคับบัญชา

8) การปฏิบัติตนในฐานะเพื่อนร่วมงาน ข้าราชการตำรวจต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีปรองดองในหมู่คณะร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยยึดวัตถุประสงค์ส่วนรวมของหน่วยเป็หลัก ไม่อิจฉาริษยาหรือสร้างปัญหา แต่ตรงกันข้ามพยายามเสริมสร้างพัฒนางานทั้งในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและของหน่วยให้ดีขึ้น

9) การปฏิบัติตนของข้าราชการตำรวจ ข้าราชการตำรวจจะต้องคำนึงเสมอว่าประชาชนมองตนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อนอกเวลาราชการหากประพฤตินไม่สมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เคารพกฎหมายยอมส่งผลสะท้อนกลับมายู่หน้าที่การงาน ทั้งโดยส่วนตัวและส่วนรวมหรือหน่วยงานทั้งหมด ประชาชนต้องการจะเห็นว่าข้าราชการตำรวจประพฤตินดีน่าเอาเป็ตัวอย่างทั้ง

ในและนอกหน้าที่ ประชาชนรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดและวางแผนให้เหมาะสมแก่กาลเทศะ พยายามสร้างครอบครัวให้มีความสุข ไม่หมกมุ่นในอบายมุขทั้งหลายเพื่อเป็นการรักษาเกียรติยศและขนบธรรมเนียมที่ดีไว้ ผู้ที่เชื่อและเคารพในเกียรตินี้ย่อมไม่ทำอะไรให้เกิดการเสื่อมเสีย ในทางตรงกันข้ามทุกคนจะต้องช่วยกันสร้างศรัทธาให้เป็นอย่างแก่ประชาชนทั้งในด้านศีลธรรม ความเข้มแข็งอดทนและการอุทิศตนต่อการทำงาน

10) การเยี่ยมเยียนผู้ได้รับบาดเจ็บ ข้าราชการตำรวจที่มีคุณ ธรรมและเป็น นักประชาสัมพันธน์ ย่อมจะต้องพิจารณาเห็นว่าผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือมีอาการเจ็บป่วยจิตใจย่อมไม่ปกติ ต้องการผู้ที่มาเยี่ยมเยียนเอาใจใส่ ฉะนั้นไม่ว่าผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยจากผลในทางคดีในฐานะผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา หรือบาดเจ็บจากการเกิด อุบัติเหตุชนิดต่าง ๆ เช่น ถูกรถชน ตีข่มขืน ถูกไฟไหม้ หากข้าราชการตำรวจจะได้ใช้เวลาที่ว่างจากราชการสำคัญอื่น ๆ ไปเยี่ยมเยียนและอาจมีสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปฝากก็จะทำให้เป็นที่ชื่นอกชื่นใจของผู้เจ็บป่วยและญาติมิตรของเขาเป็นทางให้ได้รับความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนคดีในการป้องกันอาชญากรรมและช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติเพราะเป็นการดึงมวลชนมาเป็นฝ่ายรัฐบาล

11) การปฏิบัติต่อเพื่อนบ้านใกล้เคียง ข้าราชการตำรวจพึงระลึกว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับข้าราชการตำรวจเป็นส่วนรวมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฉะนั้นหากได้เริ่มประพฤติปฏิบัติกับเพื่อนบ้าน ใกล้เคียงในละแวกหมู่บ้านที่อาศัยอยู่อย่างมีมนุษยสัมพันธ์ โดยใช้กิริยา วาจาไพเราะนุ่มนวล ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเมื่อเขาได้รับความเดือดร้อนหรือมีธุระจำเป็นก็ช่วยให้คำแนะนำ บอกวิธีการแก้ปัญหา หรือช่วยเป็นธุระจัดทำให้ก็จะทำให้เกิดความสัมพันธอันดี โดยเฉพาะการปฏิบัติที่เป็นมิตรกับเยาวชนและเด็ก จะทำให้พ่อแม่ญาติพี่น้องของเขาเกิดความพอใจรักใคร่และให้ความร่วมมือกับข้าราชการตำรวจเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ข้าราชการตำรวจเป็นส่วนรวมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2.5 นวัตกรรมและเทคโนโลยีกับองค์กรตำรวจ

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารราชการในยุค 4.0 เป็นการทำงานของภาครัฐภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อพลิกโฉมระบบราชการให้เกิดระบบราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและรองรับโมเดลการพัฒนาประเทศไทย 4.0 โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่งในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว การทำงานของตำรวจจะต้องคำนึงถึงการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในสังคมและดูแลความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยการควบคุมและ

ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการสืบสวนที่มีคุณภาพ ยกระดับด้านความซื่อสัตย์และมาตรฐานบุคลากรตำรวจ แสดงให้เห็นว่างานในความรับผิดชอบของตำรวจ ตำรวจเป็นสถาบันพื้นฐานที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนทั่วไปว่าจะได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับความเป็นธรรมจากการอำนวยความสะดวกทางอาญา ได้รับการคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจ ความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นผ่านการเดินทาง การติดต่อผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้การกระทำผิดของอาชญากรก็สามารถเกิดขึ้นโดยไร้ข้อจำกัดด้านพรมแดนเช่นกัน รวมทั้งความก้าวหน้าด้านวิทยาการ นวัตกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอาจเป็นเครื่องมือหรือช่องทางให้เกิดการกระทำผิดในรูปแบบใหม่ ดังเช่นการที่อาชญากรสามารถเจาะเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อโอนเงินในบัญชีได้ไม่ว่าอยู่ส่วนใดของโลก ดังนั้นการปรับตัวเป็น "ตำรวจไทย 4.0" จึงจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน เช่น เมื่อประชาชนเดินขึ้นโรงพัก เห็นตำรวจแต่งเครื่องแบบเรียบร้อย สายตรวจอุปกรณ์ครบ เมื่อเกิดเหตุสาย ตรวจเข้าถึง Police line สายสืบเข้าพื้นที่ห้อยบัตรแสดงตัว ถึงที่เกิดเหตุสวมถุงมือเรียบร้อย มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง บางครั้งก็อาจเกิดการเข้าใจผิดจากประชาชน ตำรวจจึงจำเป็นต้องชี้แจงทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับข้อกฎหมายและกระบวนการขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องดำเนินการพร้อมรับมือในโลกไซเบอร์และนวัตกรรมป้องกันอาชญากรรมสมัยใหม่ไทยแลนด์ 4.0 มาพร้อมกับนวัตกรรมทุกด้าน รวมทั้งโลกของดิจิทัล การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-money การติดต่อซื้อขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต อาชญากรก็ย่อมเปลี่ยนการลักขโมยของในห้างสรรพสินค้ามาเป็นการหลอกลวงซื้อหรือขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต การเจาะเข้าระบบเพื่อโอนเงินจากบัญชี เป็นต้น ตำรวจย่อมต้องการนวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อใช้ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ต่อไปอาจเห็นโดรนออกตรวจป้องกันอาชญากรรม และบินติดตามรถคนร้าย ต่อไปตำรวจอาจติดอุปกรณ์ GPS ที่ตัวผู้ต้องหาซึ่งได้รับการประกันตัว ต่อไปทรัพย์สินในบ้านอาจมีเครื่องบอกตำแหน่งคิดไว้ทุกชิ้นทำให้สามารถติดตามจับกุมดินแมวที่เข้ามาขโมยของในบ้านได้อย่างรวดเร็วและอื่น ๆ อีกมากมายแล้วแต่จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของตำรวจยุค 4.0 ซึ่งปัจจุบันได้มีการใช้กล้องไฮเทคเรียลไทม์ SAS System ที่ได้รับความร่วมมือจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังเข้ามาสนับสนุนงานตำรวจโรงพัก การทำงานของกล้อง SAS จะส่งสัญญาณภาพสด เสียงตำแหน่ง ผ่านเครือข่ายไร้สายมือถือ 4G LTE ไปยังเซิร์ฟเวอร์ ส่งต่อมายังศูนย์บัญชาการผู้บังคับบัญชาเห็นการทำงานของลูกน้อง และสื่อสารกลับไปยังเจ้าหน้าที่สายตรวจ สายสืบสวนจราจร ที่เข้าปฏิบัติหน้าที่ในภาพสนามจริง ได้ทั้งภาพและเสียงแม้ในเวลากลางคืน ไม่มีปัญหาเพราะเป็นกล้องอินฟราเรดมองเห็นได้ระยะ 10 เมตร มีไฟฉายในตัวรัศมีครอบคลุมทั่วประเทศ หากเกิดเหตุการณ์ นายจะสั่งการลูกน้องได้ทันที ไม่ต้องมาโทรศัพท์เข้ามารายงานการเข้าตรวจค้น จับกุม

เหมือนในอดีต ซึ่งผู้บังคับบัญชาไม่เคยเห็นว่าลูกน้องทำงานอย่างไร (เพลิงพัคฆ์, 2561) หรือโครงการ “ฝากรถไว้กับตำรวจ” โดยใช้เทคโนโลยี NB-IOT GPS TRACKER พร้อมกับมีแอปพลิเคชันติดตาม เพื่อป้องกันและติดตามการก่อเหตุการฉ้อโกงจราจรขนส่ง ซึ่งเป็นรูปแบบการบริการแบบเชิงรุกที่สามารถติดตามกลุ่มเสี่ยงได้แบบเรียลไทม์ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2563)

เจ้าหน้าที่ตำรวจในยุคใหม่ จำเป็นต้องก้าวให้ทันอาชญากรยุค 4.0 เช่นกัน การบริหารองค์การในยุค 4.0 การบริหารที่ต้องคิดไปข้างหน้ายังเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วยิ่งทำให้ตำรวจจำเป็นต้องคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ แล้วบริหารเพื่อแก้ไขปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์ เพราะยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงเร็ว ใครรู้เร็วกว่า แก้ปัญหาเร็วกว่า ปรับตัวเร็วกว่า ย่อมเป็นผู้ชนะ เพราะฉะนั้นตำรวจจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาการ ยุทธวิธีตำรวจ มีภาวะผู้นำ และก้าวทันเทคโนโลยี จึงจะนำพาองค์กรหรือสถานีตำรวจนั้น ๆ ก้าวทันยุคประเทศไทย 4.0 หรือยุคแห่งเทคโนโลยี หรือยุคแห่งนวัตกรรม (Innovation) ได้ (คมสันต์ บุพตา และ ยูภาพร ยูภาส, 2560)

นอกจากนี้ ทบพทวนการทำงานของตำรวจยุคดิจิทัล ด้วยเทคโนโลยียุคใหม่ โดยบริษัท KOP MANTAP BERHAD มีสถานะเป็นบริษัทภายใต้กฎหมายบริษัท 1965 (The Companies Act, 1965) ซึ่งแขนงหนึ่งของการไปลงทุน (Investment Arm) ของสหกรณ์ตำรวจมาเลเซีย (The Royal Malaysia Police Cooperative Berhad) หรือเรียกย่อว่า KPD (Koperasi Polis Diraja Malaysia Berhad) บริษัท KOP MANTAP จะเน้นการเติบโตของรายได้ของสหกรณ์ตำรวจมาเลเซีย การนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในงานตำรวจ ทั้งนี้ เทคโนโลยีจะเป็นประโยชน์ในการรับมือกับอาชญากรรมแบบใหม่ อาชญากรรมองค์กรข้ามชาติ การก่อการร้าย อาชญากรรมไซเบอร์ จำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศที่จะต้องมีการปรับปรุง นอกจากนี้ เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ส่วนวัตถุประสงค์แฝงน่าจะเป็นเพื่อการส่งเสริมการขายหรือการโฆษณาขายสินค้าด้านเทคโนโลยีให้กับหน่วยงานตำรวจนั่นเองครับ ไม่ใช่ไรครับ เค้าก็มีเจตนาดีที่ต้องเสนอสิ่งที่ดีให้กับหน่วยงานตำรวจ เราก็ได้รับโอกาสที่ดีในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน ดังเช่น

การส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมในงานบังคับใช้กฎหมาย บทบาทสำคัญประการหนึ่งขององค์การตำรวจสากล (INTERPOL) คือการส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรม (Innovation) เพื่อนำมาใช้ในการบังคับใช้กฎหมาย การทำให้งานตำรวจเกิดการเปลี่ยนแปลงมิใช่เพียงการคิดค้นอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่มาใช้กับงานตำรวจเท่านั้น “นวัตกรรมกับงานตำรวจ” มิใช่แค่ นำอุปกรณ์เทคโนโลยีหรือคอมพิวเตอร์มาใช้เท่านั้น แต่ครอบคลุมไปมากกว่านั้น ได้แก่

- 1) การมีความคิดที่มุ่งการมองไปข้างหน้า
- 2) ไม่ใช่เพียงเรื่องของเทคโนโลยีเท่านั้น
- 3) ความสามารถในการสร้างสรรค์ที่ได้รับการยกระดับ
- 4) ไม่ทำงานแบบไม่แลกเปลี่ยนข้อมูลกันอีกต่อไป

องค์การตำรวจสากล (INTERPOL) ได้มาจัดตั้งศูนย์รวมในระดับโลกขององค์การตำรวจเพื่อนวัตกรรม (INTERPOL Global Complex for Innovation) โดยมีศูนย์นวัตกรรม (Innovation Center) ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมสำหรับงานบังคับใช้กฎหมายขององค์การตำรวจในประเทศต่างๆ นวัตกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดขึ้น แบ่งเป็น 2 ลักษณะควบคู่กัน คือนวัตกรรมด้านยุทธศาสตร์ (Strategic Innovation) และนวัตกรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ (Applied Innovation) โดยมีการปฏิบัติงานแบ่งเป็น 4 ห้องปฏิบัติการ ดังนี้

1) ห้องปฏิบัติการที่เน้นการมองไปข้างหน้าและอนาคต (Futures and Foresight Lab) เพื่อคาดการณ์ล่วงหน้าถึงสถานการณ์ ปัญหาอาชญากรรมในอนาคต การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกที่จะกระทบต่อความปลอดภัย อาชญากรรม เป็นต้น

2) ห้องปฏิบัติการงานตำรวจที่ปรับตัว (Adaptive Policing Lab) เพื่อสร้างสรรค์ หาแนวทางการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เหมาะสมกับความต้องการที่มีความแตกต่างกันระหว่างประเทศ หรือภูมิภาคต่างๆ ตัวอย่างของการทำงานของตำรวจที่ต้องปรับตัวในยุคใหม่ เช่น การใช้อากาศยานไร้คนขับ (Drone) ในยุคปัจจุบันที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของตำรวจ โดรนสามารถเป็นได้ทั้งเครื่องมือที่ช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ใช้ตรวจตรา ตรวจการณ์ในที่เกิดเหตุ ใ้ระวังความปลอดภัย เป็นต้น โดรน ก็เป็นภัยคุกคามความปลอดภัยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ต้องมีมาตรการการต่อต้าน โดรน และการจัดการเมื่อเกิดเหตุ โดรน ยังเป็นพยานหลักฐานเมื่อเกิดเหตุ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องรู้จักวิธีการเก็บรวบรวมและพิสูจน์พยานหลักฐานจาก โดรนอีกด้วย

3) ห้องปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีใหม่และพื้นที่ไซเบอร์ (Cyberspace and New Technology Lab) เจ้าหน้าที่ตำรวจในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องรับมือกับอาชญากรรมทางไซเบอร์ ซึ่งมีการอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินดิจิทัล (Cryptocurrency) ที่ต้องมีเครื่องมือวิเคราะห์ การจัดการกับเว็บไซค์มืด (Dark net) หรือเว็บใต้ดิน (Deep web) ซึ่งเป็นช่องทางที่ใช้กระทำความผิด เช่น จำหน่ายสินค้าผิดกฎหมาย สร้างเครือข่ายการก่อการร้าย ใช้ความรุนแรง เป็นต้น

4) ห้องปฏิบัติการทางนิติวิทยาศาสตร์ (Digital Forensics Lab) เพื่อสร้างสรรค์แนวทางการจัดการกับพยานหลักฐานทางดิจิทัล

องค์การตำรวจสากล (INTERPOL) มิได้มีบทบาทจำกัดเฉพาะเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ การประสานความร่วมมือจัดการกับคนร้ายเพียงอย่างเดียว แต่พยายามมีบทบาทในการ

สนับสนุนด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย (นำเสนอโดย Michael Ang, Deputy Director of Innovation Center, INTERPOL Global Complex for Innovation)

ยกตัวอย่าง สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการงานตำรวจ โดยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ตำรวจสิงคโปร์ไปไกลกว่าแค่การใช้ระบบเทคโนโลยีจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร ติดตั้งกล้อง CCTV หรือใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีด้านต่างๆ เพียงเท่านั้น แต่เป็นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเชื่อมโยงกัน (Adoption of Cutting Edge Technology) ได้แก่

1) เครือข่ายที่ครอบคลุมของเครื่องมือตรวจจับอัจฉริยะ (Comprehensive Network of smart sensor) เราทราบกันว่าสิงคโปร์มีระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ติดตั้งอยู่ทั่วทุกพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่พักอาศัยอาคารสูง ช่องทางเข้าออก ย่านธุรกิจ อย่างไรก็ตาม กองกำลังตำรวจสิงคโปร์ ยังพัฒนาการให้สามารถเชื่อมต่อข้อมูลภาพจากแหล่งต่างๆ เข้าด้วยกัน ทั้งของตำรวจ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และพัฒนาซอฟต์แวร์ให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้สามารถตรวจจับอาชญากรและเหตุการณ์อาชญากรรมได้

2) การใช้อากาศยานไร้คนขับ หรือ โดรน (Drones) และหุ่นยนต์เลียนแบบมนุษย์ (Droids)

3) การเพิ่มความสามารถด้านการสืบสวนสอบสวน โดยเทคโนโลยี (Boosting Investigation Capabilities with Tech) ได้แก่

3.1) เครื่องมือสแกน 3 มิติ สำหรับการจัดทำรายงานเอกสารในคดีอาชญากรรมที่มีความซับซ้อน และการตรวจที่เกิดเหตุจราจร

3.2) เครื่องมือค้นหาพยานหลักฐานทางดิจิทัล (Digital Evident Search Tool – DIGEST) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินการกระบวนการด้านนิติวิทยาศาสตร์จากข้อมูลดิจิทัลโดย อัตโนมัตินำมาใช้ในคดีอาชญากรรมทางไซเบอร์

3.3) TRIAGE เป็นการใช้แพลตฟอร์มเพื่อนำข้อมูลจากการสืบสวนสอบสวนเข้าสู่ระบบดิจิทัล ทำให้การปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนไร้เอกสาร

3.4) JARVIS เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับการคัดกรองข้อมูล เพื่อช่วยให้พนักงานสอบสวนสามารถค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูลตำรวจต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและดีขึ้น

4) การปฏิบัติงานตำรวจที่อาศัยข้อมูล (Data-Driven Policing) โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่จะต้องมีอุปกรณ์ที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องและทันเวลา เพื่อให้สามารถระงับเหตุอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสมาร์ตโฟนเป็นเครื่องมือที่สามารถติดต่อกับศูนย์ควบคุมสั่งการได้และส่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

การนำเทคโนโลยีมาใช้กับงานตำรวจ แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ดีเพียงใด แต่จะประสบความสำเร็จได้ ปัจจัยเรื่องทักษะของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง กองกำลังตำรวจสิงคโปร์ ได้จัดตั้งหน่วยงาน ชื่อ “หน่วยงานเปลี่ยนผ่านด้านดิจิทัล” (Digital Transformation Department) เพื่อให้การเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรด้านดิจิทัลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยเจ้าหน้าที่ด้านปฏิบัติการเทคโนโลยีจะทำหน้าที่ต่างๆ เช่น เป็นผู้ทดสอบเครื่องมือต้นแบบทางเทคโนโลยี ดำเนินการประชุมกับผู้ใช้เทคโนโลยี เป็นตัวแทนแห่งการเปลี่ยนแปลงขององค์กร เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเรื่อง AI หรือ Artificial Intelligence อาจจะเป็นเรื่องล้ำสมัยในอนาคตอันใกล้นี้ เทคโนโลยีการจดจำใบหน้า (Face Recognition) ที่ใกล้ตัวเรามากที่สุดจากการใช้เฟซบุ๊กในปัจจุบัน จะเป็นสิ่งล้ำสมัยไปแล้ว มีการนำเสนอถึงสิ่งที่มีมากกว่าการจดจำใบหน้า คือ Deep Learning (Deep Learning คือ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ที่เลียนแบบการทำงานของระบบโครงข่ายประสาท (Neurons) มีแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันที่สามารถวิเคราะห์ภาพเคลื่อนไหวจากวิดีโอได้ โดยนำภาพของบุคคลทั้งใบหน้า รูปร่าง การเคลื่อนไหว ยานพาหนะในถนน และสิ่งที่มีใช้ ยานพาหนะ มาวิเคราะห์สิ่งที่เป็นเป้าหมาย และนำไปสู่การแจ้งเตือนเหตุการณ์ที่เป็นอาชญากรรม ทำให้อนาคตในเมืองที่เราอาศัยอยู่จึงเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยเซ็นเซอร์ต่างๆ

นอกจากนี้ ในโลกยุคดิจิทัล และสังคมออนไลน์ ที่คนในสังคมส่งข้อมูลข่าวสารผ่านโลกไซเบอร์ ที่สามารถกระจายข่าวสารออกไปได้อย่างรวดเร็ว ในแง่ดีคือ เราสามารถรับรู้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว แต่ในอีกแง่หนึ่ง หากมีข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาด หรือไม่เป็นความจริงถูกส่งออกไป ก็จะสามารถเผยแพร่ออกไปอย่างรวดเร็วและสร้างความเสียหายให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นอย่างมาก ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พยานหลักฐานทางดิจิทัล สามารถได้มาหลากหลายช่องทางและมีจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจำเป็นต้องมีการคัดกรองหลักฐานทางดิจิทัล ที่จะสามารถใช้พิสูจน์ความผิดหรือค้นหาความจริงได้ และที่สำคัญ นอกเหนือจากกระบวนการได้มาซึ่งพยานหลักฐานจะต้องมีความชอบธรรม เป็นไปตามกฎหมายแล้ว ยังควรคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่สาม คือ เหยื่อ หรือบุคคลอื่น อีกด้วย สำหรับการปฏิบัติต่อเหยื่อหรือพยาน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องไม่ใช่อำนาจบังคับในการยึดอุปกรณ์จากผู้กล่าวหาหรือพยาน เป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะใช้อำนาจเช่นนั้น การใช้กำลังจะต้องให้ข้อมูลแก่เหยื่อหรือพยานถึงเหตุผลความจำเป็นในการนำอุปกรณ์มาตรวจสอบในระหว่างการสอบสวน และดำเนินการตามกระบวนการแจ้งเตือนถึงกระบวนการทางดิจิทัล (Digital Processing Notice) ซึ่งจะให้คำอธิบายถึงกระบวนการ และสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อข้อมูลที่ได้มา การทำข้อผิดพลาดเกี่ยวกับข้อมูลทางดิจิทัลซ้ำๆ ย่อมจะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสูญเสียความเชื่อมั่นจากประชาชน การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางดิจิทัล ควรนำมาเฉพาะสิ่งที่จำเป็น และจะต้องวิเคราะห์ถึงสิ่งที่จำเป็นและต้องการ (Avoid Analysis

Paralysis) เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องไม่ปฏิบัติต่อเหยื่อเช่นเดียวกับผู้ต้องหาเมื่อต้องการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และมั่นใจว่าได้ใช้เทคนิคกับข้อมูลของบุคคลที่สามอย่างปลอดภัยเพื่อนำไปสู่กระบวนการในศาล

เทรนด์ใหม่ของเทคโนโลยีสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติในพื้นที่ เทคโนโลยีใหม่สำหรับงานตำรวจ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านต่างๆ เช่น

- 1) ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและทันเวลา ณ จุดที่ต้องการ
- 2) ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีเวลามากขึ้นกับชุมชนและการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
- 3) การปฏิบัติงานที่มีความปลอดภัย
- 4) ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการลงทุน

ความท้าทายของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการงานตำรวจ ได้แก่ ปัญหาการเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ซึ่งปัจจุบันมีระบบสัญญาณต่างๆ จำนวนมากและแตกต่างกัน 4G WIFI 3G การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท พื้นที่ที่มีการจราจรของข้อมูลหนาแน่น ระบบการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น การใช้เทคโนโลยีสำหรับงานตำรวจในระดับปฏิบัติงานที่นิยมกันในประเทศที่มีขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีสูง มีการวางระบบติดต่อเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติในพื้นที่ กับศูนย์ควบคุมสั่งการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยใช้เทคโนโลยีหลายรูปแบบเข้ามา ได้แก่

- 1) กล้องติดตัว (Body Camera) ซึ่งนอกจากจะบันทึกภาพเหตุการณ์ขณะเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่แล้ว ยังผนวกเทคโนโลยีจดจำใบหน้า (Face Recognition) โดยเมื่อบันทึกภาพบุคคลในพื้นที่แล้ว สามารถส่งข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบกับฐานข้อมูลและแจ้งเตือนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ รวมทั้งการระบบตรวจสอบหมายเลขทะเบียนรถยนต์ (License Plate) ที่สามารถตรวจสอบหมายเลขทะเบียนได้อย่างรวดเร็วทันที

- 2) ทำให้รถยนต์สายตรวจเป็นสถานีตำรวจเคลื่อนที่ (In-Vehicle Policing) อุปกรณ์ภายในรถยนต์ที่สามารถตรวจสอบหรือติดตามเส้นทางของรถยนต์ (Digital Audit Trail) การรับ-ส่งข้อมูลในทันที เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติ มีการวางระบบเครือข่ายที่ปลอดภัยสามารถส่งข้อมูลระหว่างรถยนต์สายตรวจกับศูนย์ควบคุมสั่งการ ซึ่งรวมถึงข้อมูลเพื่อการบำรุงรักษารถยนต์ด้วย ซึ่งระบบที่บริษัทต่างๆ พยายามพัฒนา ก็เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการส่งข้อมูลต่างๆ โดยอัตโนมัติและทัน (Real Time) แตกต่างจากระบบเดิมที่อาจต้องใช้วิทยุเข้ามาสอบถามข้อมูลจากศูนย์ควบคุมสั่งการ

มีตัวอย่างของประเทศที่นำระบบดังกล่าวมาใช้งาน เช่น ไอร์แลนด์ โดยตำรวจไอริช (Irish Police) มีเป้าหมายให้มีอัตราในการตรวจจับผู้กระทำความผิดให้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้เวลา

ในการปฏิบัติงานในท้องถนนมากขึ้น มีระบบการสนับสนุนและบริหารจัดการแบบอัตโนมัติ และปรับปรุงการแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนที่แจ้งเหตุ ระบบเทคโนโลยีที่นำมาใช้ มีระบบสนับสนุนข้อมูลข่าวสารแก่รถยนต์สายตรวจแบบทันที (Real time in-Vehicle Information) ซึ่งเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่จะต้องวิทยุไปสอบถามศูนย์ควบคุม เป็นการติดต่อและตรวจสอบข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ที่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้โดยตรง ทุกที่ทุกเวลา

นอกจากนี้ ยังมีระบบการบริหารจัดการอื่นๆ เช่น การบำรุงรักษารถยนต์สายตรวจ ซึ่งระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผลและแจ้งเตือนเกี่ยวกับการบำรุงรักษายานยนต์โดยอัตโนมัติ การบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น การเปิดสัญญาณไฟวับวาบ การเติมน้ำมัน ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลการข่าว ทำให้รถยนต์สายตรวจสามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้โดยตรงจากที่เกิดเหตุ ทำให้ศูนย์ควบคุมสั่งการก็ได้รับข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานต่อไป รวมทั้งการส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันที เช่น ข้อมูลผู้บาดเจ็บไปยังโรงพยาบาล เป็นต้น

2.6 พรบ. มาตรฐานจริยธรรม พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2562 มีหลักการให้กฎหมายว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อเป็นแม่บทในการจัดทำประมวลจริยธรรมให้กับองค์กรกลางบริหารงานบุคคลประเภทต่าง ๆ และหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในกำกับของฝ่ายบริหารได้จัดทำประมวลจริยธรรมให้มีความสอดคล้องและมีมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76 วรรค 3 บัญญัติให้ “รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมที่ได้กำหนดไว้” รวมถึงกำหนดให้มีกระบวนการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีการรักษาจริยธรรมไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมตามที่กฎหมายกำหนด และกำหนดหน้าที่ของกลไกการขับเคลื่อนจริยธรรม 3 ระดับ เพื่อให้กระบวนการรักษาจริยธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

หมวดที่ 1 มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม

มาตรา 5 กำหนดให้ “มาตรฐานทางจริยธรรม” คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมี

คุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของ ประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ซื่อสัตย์สุจริตมีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อนหน้าที่ 3) กล้า ตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม 4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ 5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน 6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือก ปฏิบัติ 7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ โดยมาตรฐานทาง จริยธรรมดังกล่าว องค์กรกลางบริหารงานบุคคลประเภทต่าง ๆ จะต้องนำไปใช้เป็นหลักสำคัญใน การจัดทำประมวลจริยธรรม และใช้เป็นหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติตนในการปฏิบัติงาน การ ตัดสินความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรหรือไม่ควรกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งจะทำให้ประมวล จริยธรรมที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องและไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐอาจจัดทำ “ข้อกำหนดจริยธรรม” ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจ ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละหน่วยงาน โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาปัจจุบัน จริยธรรมที่เป็นสากลใช้ บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานเพิ่มเติมจากประมวลจริยธรรม ซึ่งจะเป็นการลดความเสี่ยง ด้านจริยธรรม และป้องปราม (Deterrence) ไม่ให้เกิดการกระทำผิด รวมถึงให้มีการนำพฤติกรรม ทางจริยธรรมไปใช้ในกระบวนการบริหารงานบุคคลด้วย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหลายเกิดสำนึก ถึงซึ่งและเที่ยงธรรมในหน้าที่ ผิดคุณเกียรติและศักดิ์ศรีเจ้าหน้าที่ของรัฐควรแก่ความไว้วางใจ และ เชื่อมั่นของประชาชนหากเกิดกรณีที่มีปัญหาว่าองค์กรใดเป็นผู้จัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในหน่วยงานนั้น ๆ ให้อำนาจ ก.ม.จ. เป็นผู้วินิจฉัย และเพื่อให้การจัดทำประมวล จริยธรรมในภาครัฐ มีมาตรฐานทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน กฎหมายจึงกำหนดเกี่ยวกับการจัดทำ ประมวลจริยธรรมขององค์กรกลางบริหารงานบุคคลของศาลหรือองค์กรอัยการ รวมถึงหน่วยงาน ธุรการของรัฐสภาและองค์กรอิสระ โดยให้นำมาตรฐานทางจริยธรรมที่กล่าวมาข้างต้น ไปใช้ ประกอบการพิจารณาจัดทำประมวลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่กำกับดูแลของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อให้มีความสอดคล้องและเป็นมาตรฐานเดียวกันในภาครัฐ

หมวด 2 คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม

มาตรา 8 กำหนดให้มีคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม (ก.ม.จ.) เป็นกลไกระดับชาติ มีหน้าที่เสนอแนะนโยบายการขับเคลื่อนและส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ การดำเนินกระบวนการรักษา จริยธรรม รวมถึงมาตรการที่ใช้บังคับกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ตลอดจน กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การขับเคลื่อน มาตรฐานทางจริยธรรมเกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

มาตรา 20 กำหนดกลไกระดับองค์กรกลางบริหารงานบุคคล มีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกระบวนการรักษาจริยธรรม และการประเมินผลการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม จัดหลักสูตรการฝึกอบรม กำหนดมาตรการจูงใจเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี และมาตรการที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่ ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมเพื่อให้มีการนำพฤติกรรมทางจริยธรรมไปใช้ในการบริหารงานบุคคล และจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลเสนอต่อ ก.ม.จ.

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุชญา ศรีสำอางค์ (2555) ได้ทำการศึกษาระดับจริยธรรมของตำรวจตามทัศนคติของประชาชน และศึกษาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของตำรวจตามทัศนคติของประชาชนอันส่งผลต่อแนวทางเชิงนโยบาย ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) จริยธรรมของตำรวจตามทัศนคติของประชาชนเป็นที่น่าพอใจอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ พระราชินีและพระราชทายาทโดยไม่ยอมให้ผู้ใดล่วงละเมิด 2) ทัศนคติของประชาชนที่มีความขัดแย้งกัน ได้แก่ การแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองเพื่อที่จะได้มีความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบข้อบังคับหรือประสิทธิภาพตามปกติของหน่วยงานราชการอื่น ๆ ส่วนการประสานงานนั้นจากการวิจัยเชิงปริมาณประชาชนมีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำขณะที่จากการวิจัยเชิงคุณภาพอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้พบว่า การวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีระดับที่ต่ำกว่าขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสำเร็จและชื่อเสียงขององค์กร 3) ทัศนคติที่มีความสอดคล้องและอยู่ในระดับต่ำคือความเป็นกลางทางการเมืองและการหลีกเลี่ยงการกระทำที่มีผลให้พรรคการเมืองทั้งที่เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยไม่เลือกปฏิบัติ การปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบกับความเร็ว กระตือรือร้น เสียสละและความรับผิดชอบ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ทางราชการและความคุ้มค่า การรักษาความลับอย่างเป็นทางการและที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้สิ่งที่เป็นไปตามหน้าที่เพื่อความยุติธรรมและการใช้ตำแหน่งที่จะแสวงหาประโยชน์หรือมีผลการตัดสินใจที่ขาดความยุติธรรม รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตรงไปตรงมาตามกฎหมายโดยไม่ต้องหลีกเลี่ยง

ชยันนท์ นิลพัฒน์ (2555) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา

โดยผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการดำรงตน 2) หลักความเป็นธรรม 3) หลักกัลยาณมิตร 4) หลักความรับผิดชอบ 5) หลักการรักษาระเบียบวินัย และ 6) หลักความเสมอภาค 2. การยืนยันองค์ประกอบจริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และถูกต้องครอบคลุม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย และ 3. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา คือ โดยหน่วยงานกระทรวงศึกษา หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านจริยธรรม โดยมีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักทศพิธราชธรรม และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ด้านจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น

อุมาพรรณ ทรงวิวัฒน์ (2556) ได้ทำการศึกษาคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ดวงเพชร สมศรี (2558) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการแก้ไข พัฒนา และส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจทั้ง 8 วิธี โดยผลการวิจัยพบว่า การนำพุทธธรรมมาบูรณาการเข้ากับวิธีการดังกล่าวช่วยให้สามารถพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจได้ดีขึ้น

วิภาดา วัชรินทร์ (2558) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินงานของบุคลากร ตลอดจนผลลัพธ์ของพัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่ โดยผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่ นั้น ได้ยึดตามแนวทาง 3 ประการ ประการแรก ด้านคุณธรรมและจริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป ประกอบไปด้วย 1) หลักความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ 2) มีความสุขุมรอบคอบรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อหน้าที่ 3) ไม่หวั่นเกรงอิทธิพลหรืออำนาจอันมิชอบด้วยกฎหมายใด ๆ ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรม 4) ประสานสามัคคี สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสังคม 5) ละเว้นการกระทำอันใดให้เป็นที่เสื่อมเสียภาพพจน์ ชื่อเสียง และเกียรติภูมิของกรมคุมประพฤติ ประการที่สอง คุณธรรมและจริยธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ติดต่อบุคลากร และ

ประการที่สาม คุณธรรมและจริยธรรมต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาบุคลากรตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมสามารถแบ่งออก เป็น 2 ปัจจัย โดยใช้เกณฑ์การแบ่งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก กล่าวคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ แนวคิดของผู้อำนวยการฯ และกระบวนการพัฒนาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะการปฏิบัติงานผ่านการจัดโครงการฝึกอบรม ส่วนปัจจัยภายนอก คือ รูปแบบของวัฒนธรรมองค์การของกรมคุมประพฤติ นโยบายของอธิบดีกรมคุมประพฤติ ค่านิยมร่วมกรมคุมประพฤติ ระเบียบ ข้อบังคับของกรมคุมประพฤติ สำหรับผลลัพธ์ที่เกิดจากการพัฒนาบุคลากรฯ พบว่า ผลตอบรับจากจำเลยและญาติต่อการให้บริการของบุคลากรสำนักงานคุมประพฤติภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจ และยังส่งผลการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการใช้หลักของความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสมอภาค และหลักความโปร่งใส ที่สำคัญคือการใช้รางวัลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้หลักคุณธรรมจริยธรรมจากหน่วยงานข้าราชการนับว่าเป็นผลสะท้อนจากการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมของพนักงานคุมประพฤติทุกคน

สุพากรณ์ ประทุม (2560) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรมของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชั้นยศ เงินเดือนประจำ และวุฒิการศึกษา โดยผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจมีการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยธรรม จำแนกตามชั้นยศ เงินเดือนประจำ และจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าจริยธรรมของตำรวจที่ว่า ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อยู่ในระดับมากที่สุด และในด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ.05

พระครูกิตติวราทร (2562) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และบุคลากรอื่นในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยผลการศึกษาพบว่า 1) ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางพบว่า นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และบุคลากรอื่นมีความเห็นเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมและระดับการปฏิบัติด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ดังนี้ ด้านคุณธรรม 5 ข้อ ภาพรวมระดับมาก ด้านจริยธรรม 9 ข้อ ภาพรวมระดับมาก และด้านธรรมาภิบาล 6 ข้อ ภาพรวมระดับมาก 2) แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 8 มาตรการ ได้แก่ 1. การส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสร้างความรู้ และทัศนคติ 2. การใช้

มาตรการยกย่องให้รางวัล 3. การเป็นแบบอย่าง 4. การตั้งชมรมหรือสร้างเครือข่าย 5. การจัดกิจกรรม 6. การประชาสัมพันธ์ 7. การศึกษาดูงาน 8. การนำหลักธรรมหรือคำสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์

สิริสร กระจ่างสุนทร (2562) ได้ทำการศึกษาการประพาศปฏิบัติคนที่สอดรับกับค่านิยมองค์กรและพันธะสัญญาด้านการต่อต้านการทุจริตของข้าราชการ และศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการประพาศปฏิบัติคนที่สอดรับกับข้าราชการในด้านดังกล่าว โดยผลการศึกษาพบว่า 1) การประพาศปฏิบัติคนที่สอดรับกับค่านิยมองค์กร พบว่า ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีการประพาศปฏิบัติคนที่สอดรับกับค่านิยมองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด คือ “เป็นประจำ” 2) การประพาศปฏิบัติคนที่สอดรับกับพันธะสัญญาด้านการต่อต้านการทุจริต พบว่า ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีระดับการประพาศปฏิบัติคนที่สอดรับกับพันธะสัญญาด้านการต่อต้านการทุจริตอยู่ในระดับมากที่สุด คือ “เป็นประจำ” และ 3) แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการประพาศปฏิบัติคนที่สอดรับกับค่านิยมองค์กรและพันธะสัญญาด้านการต่อต้านการทุจริต พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านกับแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา ประกอบด้วย 1) การอบรมหรือสัมมนา 2) การศึกษาดูงานหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ 3) การให้รางวัลแก่ผู้ประพาศปฏิบัติคนที่ดีเด่น 4) การจัดทำป้ายรณรงค์หรือเชิญชวนให้ปฏิบัติตาม และ 5) การจัดประกวดแข่งขันการประพาศปฏิบัติคนระหว่างหน่วยงานภายใน

Westmarland and Conway (2020) ได้ตรวจสอบทัศนคติด้านจริยธรรมและความซื่อสัตย์ของกองกำลังตำรวจในสหราชอาณาจักร โดยใช้คำตอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งด้านจริยธรรมบางอย่างผ่านแบบสอบถามออนไลน์ จุดมุ่งหมายของการศึกษานี้คือการสำรวจความเชื่อมโยงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างความเชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความร้ายแรงหรือประเภทของความผิดทางอาญากับแนวโน้มที่จะรายงานพฤติกรรมดังกล่าว โดยใช้สถานการณ์จำลองต่าง ๆ เพื่อสำรวจจริยธรรมและความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ โดยการวิเคราะห์หลักฐานจากการสำรวจเจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ 1,500 นาย ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงการไม่เต็มใจที่จะรายงานการกระทำผิดบางอย่างจาก 10 สถานการณ์ที่สร้างขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละกรณี

Westmarland and Rowe (2018) ได้ศึกษาวิเคราะห์มุมมองของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับความร้ายแรงของการประพาศมิชอบที่อาจเกิดขึ้นหรือพฤติกรรมที่ผิดจรรยาบรรณ และปัจจัยที่อาจกำหนดว่าเจ้าหน้าที่จะรายงานการกระทำผิดของเพื่อนร่วมงานหรือไม่ โดยเปรียบเทียบการตอบสนองจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในสหราชอาณาจักร 3 กองกำลัง โดยพิจารณาจากพฤติกรรมที่อาจมีการทุจริตซึ่งอธิบายไว้ในสถานการณ์ต่าง ๆ การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามตามสถานการณ์เพื่อ

สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความร้ายแรงของพฤติกรรมตำรวจบางประเภท และเพื่อถามว่าเจ้าหน้าที่จะรายงานการทำความผิดของเพื่อนร่วมงานหรือไม่

Lewis (2020) ผบ.ทพ. ริชาร์ด ลูอิส จากกรมตำรวจคลีฟแลนด์ สหราชอาณาจักร ได้นำเสนอจรรยาบรรณตำรวจในการประชุมความมั่นคงชายฝั่งตะวันตกของ CASIS ปี 2021 ซึ่งมีการนำเสนอและตามด้วยช่วงถามและตอบ โดยประเด็นสำคัญที่กล่าวถึงคือจริยธรรมของตำรวจในสหราชอาณาจักร (UK) บทบาทของคณะกรรมการจริยธรรมตำรวจแห่งชาติ และการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในการรักษาความสัมพันธ์ ความไว้วางใจระหว่างภาครัฐกับการบังคับใช้กฎหมาย

Mills (2003) ได้เสนอกรอบการทำงานเพื่อเพิ่มความตระหนักในประเด็นด้านจริยธรรมของตำรวจในสหราชอาณาจักร ในบริบทของสังคมที่ไม่ยอมรับอำนาจโดยไม่มีคำถามอีกต่อไป การอภิปรายปัญหาและวิธีการในการตัดสินใจ และเน้นว่าต้องมีจุดอ้างอิง ซึ่งแสดงออกมาเป็นแนวคิดในการให้บริการในระดับหนึ่งสำหรับตำรวจในสหราชอาณาจักรคือต้องยุติธรรม เห็นอกเห็นใจ และมีเกียรติ ตำรวจมีสิทธิพลต่อประเด็นด้านจริยธรรมภายในองค์กร สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก ในบริบทขององค์กรและทรัพยากรบุคคล กลยุทธ์การสรรหา การให้รางวัล และการลงโทษ รวมถึงเกณฑ์สำหรับการตัดสินใจตามหลักจริยธรรม

Edwards (2012) ในการศึกษา คำถามการวิจัยเบื้องต้นมุ่งเน้นไปที่ลักษณะของจริยธรรมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของตำรวจในสหราชอาณาจักร ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมการประกอบอาชีพของตำรวจมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในด้านจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสุดท้ายนี้ การศึกษาแสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมตำรวจเกี่ยวกับจริยธรรมและการตัดสินใจทางจริยธรรมนั้นมีเพียงนาน ๆ ครั้ง เจ้าหน้าที่หลายคนระบุว่าพวกเขาได้รับการฝึกอบรมเพียงเล็กน้อยหรือไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเลยเกี่ยวกับด้านจริยธรรม

Raines (2006) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐถึงความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ผิดจรรยาบรรณและจริยธรรม การศึกษานี้ตรวจสอบข้าราชการระดับท้องถิ่น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสหรัฐอเมริกา และทัศนคติต่อการประพฤติมิชอบโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่จากเจ้าหน้าที่ตำรวจในหน่วยงานตำรวจ 30 แห่ง ประเด็นที่ตรวจสอบโดยเฉพาะคือ แนวโน้มของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรายงานการประพฤติมิชอบของเพื่อนร่วมงานว่าได้รับอิทธิพลจากทัศนคติที่เกี่ยวกับการประพฤติมิชอบ คุณลักษณะส่วนบุคคล พฤติกรรมของเพื่อนฝูง หรือลักษณะองค์กรเป็นหลักหรือไม่

Blumberg, Papazoglou, and Schlosser (2020) ได้ศึกษาและแนะนำมุมมองเกี่ยวกับความสมบูรณ์แข็งแรงและจริยธรรมของตำรวจ ในด้านสุขภาพ จริยธรรม และความยืดหยุ่นของเจ้าหน้าที่

ตำรวจ โดยแสดงถึงมุมมองที่ว่าเรื่องสุขภาพและจริยธรรมไม่สามารถแยกกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่จะมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นเมื่อเชื่อมั่นในหลักการทางจริยธรรมอย่างแน่วแน่

Adil (2020) ได้ทำการศึกษาถึงจริยธรรมของตำรวจบังคลาเทศ จรรยาบรรณและกฎระเบียบของตำรวจ รวมถึงผลและการวิเคราะห์ผลที่ตามมาจากความเสื่อมทรามทางศีลธรรมที่เกิดจากตำรวจ ความโหดร้ายของตำรวจเนื่องจากการขาดจริยธรรม และทัศนคติของสาธารณชนที่มีต่อตำรวจ

Sydaxay and Wu (2020) ได้ศึกษาและแนะนำคำจำกัดความของจรรยาบรรณในการบริหารงานของตำรวจ โดยนำเสนอความสำคัญของการสร้างจริยธรรมการบริหารงานตำรวจจากมุมมองของจริยธรรมในการบริหาร จากนั้นจึงปรับปรุงการสร้างจริยธรรมการบริหารงานตำรวจ เสริมสร้างความเข้มแข็ง ค่านิยมหลักของสังคมนิยม กลไกการฝึกอบรมจริยธรรมการบริหารงานตำรวจ และการเสริมสร้างระบบการประชาสัมพันธ์ของจีนเพื่อสร้างภาพลักษณ์สาธารณะของตำรวจเป็นแนวปฏิบัติ 4 ประการในการอธิบายทิศทางการก่อสร้างจริยธรรมในการบริหารงานตำรวจของจีน

Nag (2018) ได้ศึกษาแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล โดยมีความเห็นว่ารูปแบบของธรรมาภิบาลในยุคปัจจุบันเป็นยุคของธรรมาภิบาลที่ดี แต่ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประเภทในสังคมทั้งที่กำลังพัฒนาและสังคมที่ด้อยพัฒนา

Curry, Mullins, and Whitehouse (2019) ได้ศึกษาถึงความหมายของ คุณธรรมจริยธรรม และความแตกต่างกันของมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมทั่วโลก โดยตรวจสอบพฤติกรรมทั้ง 7 ประการอันเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมใน 60 สังคมทั่วโลก พบว่าคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมของพฤติกรรมเหล่านี้เป็นไปในทางบวกอย่างสม่ำเสมอ และคุณธรรมจริยธรรมส่วนใหญ่เหล่านี้สามารถพบได้ในวัฒนธรรมส่วนใหญ่ โดยมีความถี่เท่ากันในทุกภูมิภาคของโลก

Kotzee, Ignatowicz, and Thomas (2017) ได้ศึกษาถึงประเด็นด้านจริยธรรมทางการแพทย์ในเรื่องคุณธรรมของแพทย์ที่ดี เช่น ความเมตตา ความยุติธรรม และวิจารณญาณที่ดี โดยเป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ที่พยายามตรวจสอบว่าคุณธรรมใดที่แพทย์และนักศึกษาแพทย์มีแนวโน้มว่าจะมีหรือไม่มี และคุณธรรมเหล่านี้มีอิทธิพลต่อวิธีคิดหรือการปฏิบัติทางการแพทย์อย่างไร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย ออกแบบการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเบื้องต้น แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์

3.2 ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ได้จากการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่าง ประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิองค์การด้านสิทธิมนุษยชน นักวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้าน สื่อสารมวลชน เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตาม หลักธรรมาภิบาล ของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนารูปแบบเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อ สรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

ประกอบด้วย กลุ่มข้าราชการตำรวจ(ระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ) กลุ่มสมาคม แม่บ้านตำรวจ นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน และประชาชนทั่วไป รวมผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ จำนวน 15 คน รายละเอียดดังนี้

3.1.7 นักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัญหา อุปสรรคและองค์ประกอบ และแนวทางแก้ไขของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 2 คน

3.1.8 ตัวแทนด้านสื่อสารมวลชน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 1 คน

การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบ่งเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบและข้อคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์องค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเป็นลักษณะข้อคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นข้อคำถามปลายเปิด

3.2.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการแก้ปัญหา ของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

3.2.1.2 นำข้อมูลที่ ได้มา รวบรวมเป็น แบบ สัมภาษณ์ แล้วนำไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อปรึกษาและขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยพิจารณาตรวจสอบ

ความถูกต้อง ความชัดเจน กะทัดรัดของสำนวนภาษาของแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งพิจารณารูปแบบการจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ให้มีรูปแบบที่ถูกต้องด้วย อันเป็นการประเมินคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ก่อนที่จะนำออกไปใช้สัมภาษณ์ต่อไป

3.2.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (IOC) พิจารณาตรวจสอบและประเมินคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

3.2.1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการประเมินคุณภาพจากมาปรับปรุง และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อปรึกษาและขอคำแนะนำเพิ่มเติมเมื่อปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว

3.2.1.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว นำเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนเพื่อตรวจสอบและพิจารณาให้การรับรองจริยธรรมการวิจัย ก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์จริงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้คณาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content-Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อมูล ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความเที่ยงตรงถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาและมีความน่าเชื่อถือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม สาขาวิชา ผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต ทำเป็นหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์และ ขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ ตามหน่วยงานหลักที่กำหนดไว้ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาวิจัย และตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 กลุ่มข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานระดับนโยบาย ของกองปราบปรามสังกัดกองสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ โรงเรียนนายสิบตำรวจ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยทำการนัดล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์จริง เมื่อนัดหมายการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์

ของการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บข้อมูลลับไว้เป็นความลับและเพื่อประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น หลังจากนั้นขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก และใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เวลาสัมภาษณ์ ครั้งละ 30 นาที - 1 ชั่วโมงจนจะได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3.3.2 กลุ่มข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติการของกองปราบปราม กองบัญชาการสอบสวนกลาง ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ ตามหน่วยงานหลักที่กำหนดไว้ โดยให้หน่วยงานเป็นผู้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความเหมาะสมและเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาวิจัย โดยทำการนัดล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์จริง เมื่อนัดหมายการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บข้อมูลลับไว้เป็นความลับและเพื่อประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น หลังจากนั้นขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก และใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เวลาสัมภาษณ์ ครั้งละ 30 นาที - 1 ชั่วโมงจนจะได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3.3.3 กลุ่มประชาชนทั่วไป ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการนัดล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์จริง เมื่อนัดหมายการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บข้อมูลลับไว้เป็นความลับและเพื่อประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น หลังจากนั้นขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก และใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เวลาสัมภาษณ์ ครั้งละ 30 นาที - 1 ชั่วโมงจน รวมทั้งเก็บข้อมูลรายละเอียดด้วยวิธีการสังเกตสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จนกว่าจะได้ข้อมูลครบถ้วน เพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3.3.4 กลุ่มนักวิชาการ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยโดยทำการนัดล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์จริง เมื่อนัดหมายการสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บข้อมูลลับไว้เป็นความลับและเพื่อประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น หลังจากนั้นขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก และใช้เครื่อง

บันทึกเสียง เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน แล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เวลาสัมภาษณ์ ครั้งละ 30 นาที - 1 ชั่วโมงจนจะได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นำมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาถอดเทปแบบคำต่อคำ แล้วพิจารณาเพื่อจำแนกประเภทข้อมูล แล้ววิเคราะห์โดยจับใจความสำคัญหรือประเด็นหลักจากบทสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่สัมพันธ์กันมาจัดกลุ่มให้เป็นข้อมูลชุดเดียวกัน แล้วสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่จำแนกประเภทแล้ว โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูลมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล และในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จะดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูล (สุภางค์ จันทวานิช, 2546) โดยกำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้มี โอกาสพิจารณาข้อสรุป พร้อมให้ความเห็นเพื่อช่วยตรวจสอบการตีความของผู้วิจัยว่าถูกต้องหรือไม่ อย่างไร และเป็นไปตามทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือไม่ อย่างไร

3.4.2 ผู้วิจัยนำผลการสรุปขึ้นตรวจสอบคุณภาพการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบที่ส่งเสริมทางการพัฒนารูปแบบเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงประเด็นการให้สร้างความเข้าใจ พร้อมตรวจสอบให้มีความเหมาะสมตามวัตถุประสงค์การวิจัย

บทที่ 4

ปัญหาอุปสรรคของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจ ตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ในบทนี้จะกล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคปัญหาอุปสรรคของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

4.1 ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ

4.1.1 มาตรฐานทางจริยธรรมของตำรวจ

มาตรฐานทางจริยธรรมของตำรวจ คือ คุณความดีที่เป็นข้อประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจเพื่อให้ ประชาชนศรัทธา เชื่อมั่นและยอมรับ ดังต่อไปนี้

- (1) ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) ข้าราชการตำรวจต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายอื่น โดยเคร่งครัด โดยไม่เลือกปฏิบัติ
- (3) ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ ประชาชน ชุมชน และประเทศชาติเป็นสำคัญ
- (4) ข้าราชการตำรวจต้องมีจิตสำนึกของความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์เพื่อให้ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่น
- (5) ข้าราชการตำรวจต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน
- (6) ข้าราชการตำรวจต้องภาคภูมิใจในวิชาชีพ กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงามเพื่อเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของความเป็นตำรวจ

(7) ข้าราชการตำรวจต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่าง รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาและที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชา ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดี

(8) ข้าราชการตำรวจต้องเคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมาย ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานที่ดี

(9) ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติตามค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด

การละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในข้อประพฤติปฏิบัติที่เป็นข้อห้ามในการรักษาวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการทางวินัยไปภายในอำนาจหน้าที่ ในการพิจารณาว่าการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมนั้น เป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาจากพฤติกรรมการฝ่าฝืน อายุ ประวัติ และความประพฤติในอดีต สภาพแวดล้อมแห่งกรณี ผลร้ายอันเกิดจากการฝ่าฝืน และเหตุอันควรนำมาประกอบการพิจารณา โดยพิจารณาจากแนวทางดังกล่าวเป็นรายไป(สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2565)

แต่ทั้งนี้ จากคู่มือเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2565) กล่าวว่า แนวทางปฏิบัติเพื่อให้มีจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานตำรวจ ด้านการประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างภาพพจน์ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติตน สรุปได้ดังต่อไปนี้

1) ตำรวจจะต้องไม่ทุจริตต่อหน้าที่ด้วยประการทั้งปวง เช่น รับเงินจากผู้กระทำผิดหรือเรียกร้อย หรือรับเงินในการให้บริการแก่ประชาชน ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

2) ตำรวจจะต้องไม่เป็นผู้ที่กระทำผิดกฎหมายเสียเอง หรือให้ความร่วมมือ หรือสนับสนุนผู้กระทำผิด เช่น การค้ายาเสพติด ปล้นทรัพย์ กระจุกทรัพย์ มั่วสุมเล่นการพนัน คุ่มบ่อนคุ่มช่อง กระทำผิดกฎหมายจราจร เสพสุรา จนไม่สามารถครองสติได้ เป็นต้น

3) ไม่ใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขตของกฎหมาย หรือใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในเชิงกดขี่ข่มเหงประชาชน เช่น วิสามัญฆาตกรรมเกินกว่าเหตุ การซ้อมผู้ต้องหา การแก้งจับด้วยเรื่องส่วนตัว หรือเพราะบันดาลโทสะ หรือใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขตเพราะหวังผลงาน หรือความดีความชอบ เป็นต้น

4) ใช้กริยาวาจาที่สุภาพต่อประชาชน ไม่ใช้กริยาวาจาที่ไม่สมควร เช่น แสดงกริยาเบ่งกับประชาชน พุดจาหยาบคาย คุกประชาชน หรือใช้วาจาที่ไม่สมควร

5) ให้การต้อนรับแก่ประชาชนด้วยความเต็มอกเต็มใจ กระตือรือร้นและอ่อนน้อมถ่อมตน และให้บริการแก่ประชาชนด้วยความกระตือรือร้น ไม่เกียจจน

- 6) ปรับปรุงความรู้ความสามารถและสมรรถภาพในการทำงานอยู่เสมอ
 - 7) หมั่นตรวจสอบและพัฒนาจิตใจตนเองอยู่เสมอ เช่น หาโอกาสไปวัด ฟังธรรมเทศนา พบปะสมณะที่ดีและน้อมนำธรรมะมาฝึกฝนปฏิบัติ
 - 8) ฝึกตนให้เป็นผู้มีก่น้อย สันโดษ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ใช้จ่ายแต่สิ่งจำเป็นไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยไปตามสังคม
 - 9) พัฒนาความคิดให้เห็นว่าข้าราชการเป็นผู้รับใช้ประชาชน ขจัดความคิด ที่เห็นว่าข้าราชการเป็นขุนนางเจ้าขุนมูลนาย หรือผู้ปกครองประชาชน
 - 10) พัฒนาความคิดประชาธิปไตย ประชาชนมีความเป็นไทในการปกครองตนเอง ขจัดความคิดเผด็จการในจิตใจ
 - 11) พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยจากจิตสำนึกของตำรวจเองมิใช่จากถูกบังคับเท่านั้น
- ทั้งนี้จากคู่มือเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2565) กล่าวว่า ตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2553 ท้ายกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณของตำรวจไว้ในข้อ 16- ข้อ 21 ดังนี้
- ข้อ 16 ข้าราชการตำรวจจะต้องสำนึกในการให้บริการประชาชนด้านอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นใส เชื่อมั่นและศรัทธา ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติดังนี้
 - (1) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการร้องทุกข์กล่าวโทษ ขออนุญาต ขอข้อมูล ข่าวสาร หรือติดต่อราชการอื่น ด้วยความเต็มใจเป็นมิตร ไม่เลือกปฏิบัติและรวดเร็ว เพื่อไม่ให้ประชาชนเสียสิทธิหรือเสรีภาพตามกฎหมาย
 - (2) สุภาพ อ่อนน้อม และให้เกียรติประชาชนเพื่อให้เกิดความน่าเคารพยำเกรง ไม่ใช่ถ้อยคำ กิริยา หรือท่าทาง ที่มีลักษณะหยาบคายดูหมิ่น หรือเหยียดหยามประชาชน
 - (3) ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ต้องดำรงตนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมและเหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ
 - (4) พกพาอาวุธตามระเบียบแบบแผน ไม่จับหรือถืออาวุธหรือเล็งอาวุธไปยังบุคคลโดยปราศจากเหตุอันสมควร
 - (5) พกพาเอกสารหรือตราประจำตัว และแสดงเอกสารหรือตราประจำตัวเมื่อมีบุคคลร้องขอ

ข้อ 17 เมื่อเข้าจับกุมหรือระงับการกระทำผิด ข้าราชการตำรวจต้องยึดถือและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติดังนี้

- (1) แสดงถึงการอุทิศตนและจิตใจให้แก่การปฏิบัติหน้าที่อย่างกล้าหาญและมีสติปัญญา
- (2) ยืนหยัดเจตนารมณ์ในการรักษากฎหมายให้ถึงที่สุดและดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ให้ระลึกเสมอว่า การใช้กฎหมายจะต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมด้วย
- (3) ไม่ใช้มาตรการรุนแรง เว้นแต่การใช้มาตรการปกติแล้วไม่เพียงพอที่จะหยุดยั้งผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยได้

ข้อ 18 ข้าราชการตำรวจต้องตระหนักว่า การใช้อาวุธ ก้าวร้าว หรือความรุนแรง เป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด ข้าราชการตำรวจอาจใช้อาวุธ ก้าวร้าว หรือความรุนแรง ได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบแบบแผนหรือเมื่อผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยใช้อาวุธต่อสู้ขัดขวางการจับกุม หรือเพื่อช่วยบุคคลอื่นที่อยู่ในอันตรายต่อชีวิตเมื่อมีการใช้อาวุธ ก้าวร้าว หรือความรุนแรง ไม่ว่าจะมีส่วนเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่ ข้าราชการตำรวจต้องรายงานเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบแบบแผนทันที

ข้อ 19 ในการรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวนสอบสวน การสอบปากคำ หรือการซักถามผู้กระทำความผิด ผู้ต้องหา ผู้ที่อยู่ในความควบคุมตามกฎหมาย ผู้เสียหาย ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือบุคคลอื่น ข้าราชการตำรวจต้องแสดงความเป็นมืออาชีพ โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการตำรวจ รวมทั้งใช้ปฏิภาณไหวพริบและสติปัญญา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและชำระไว้ซึ่งความยุติธรรมซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติดังนี้

- (1) ไม่ทำการทารุณหรือทารุณกรรมต่อบุคคล หรือต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลนั้น
- (2) ไม่ใช้ขัง วาน หรือขู่ข่มขู่ หรือปลอบปละละเลยให้มีการทารุณหรือทารุณกรรมต่อบุคคล หรือต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลนั้น
- (3) ไม่กระทำการข่มขู่หรือรังควาน หรือไม่ใช้อำนาจที่มีชอบ หรือแนะนำเลื่อมสอนบุคคลให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จหรือปรักปรำผู้อื่น
- (4) ไม่กักขังหรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลที่ยังไม่ได้ถูกจับกุมตามกฎหมาย เพื่อการสอบปากคำ
- (5) ไม่ใช้อำนาจที่มีชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน

ข้อ 20 ข้าราชการตำรวจต้องควบคุมดูแลบุคคลที่อยู่ในการควบคุมของตนอย่างเคร่งครัดตามกฎหมายและมีมนุษยธรรม ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติดังนี้

- (1) ไม่ผ่อนปรนให้บุคคลนั้นมีสิทธิหรือได้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผน

- (2) ไม่ ครอบคลุมการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับทนายความตามสิทธิแห่งกฎหมาย
- (3) จัดให้บุคคลได้รับการรักษาพยาบาลหรือการดูแลทางการแพทย์ตามสมควรแก่กรณี เมื่อบุคคลนั้นมีอาการเจ็บป่วยหรือร้องขอ
- (4) ไม่ควบคุมเด็กและเยาวชนร่วมกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ หรือไม่คุมขังผู้หญิงร่วมกับผู้ชาย เว้นแต่เป็นกรณีที่มีกฎหมายและระเบียบแบบแผนอนุญาต
- ข้อ 21 ข้อมูลข่าวสารที่ข้าราชการตำรวจได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ 19 หรือจากการปฏิบัติหน้าที่อื่น ข้าราชการตำรวจจะต้องรักษาข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นความลับอย่างเคร่งครัดเพราะอาจเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์หรือชื่อเสียงของบุคคล หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษทั้งต่อผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด

4.1.2 แนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้เป็นตำรวจที่มีคุณธรรม

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2565) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ข้าราชการตำรวจได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำคัญสำหรับผู้มีอาชีพตำรวจได้ยึดถือเป็นเครื่องสังวรไว้มิให้คิดผิด พลาดผิด และกระทำผิดรวม 11 ประการดังนี้

1) หลักการเกี่ยวกับสถาบันการปกครอง ข้าราชการตำรวจต้องมีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ข้าราชการตำรวจต้องมีความเป็นกลางในทางการเมืองไม่เป็นผู้บริหาร หรือกรรมการพรรคการเมืองใด ๆ ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสียความยุติธรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการตำรวจต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ให้เกียรติในสถาบันศาล ไม่ปฏิบัติภารกิจใดอันเป็นการละเมิดอำนาจศาล

2) หลักการเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ข้าราชการตำรวจต้องเป็นผู้ที่รักและหวงแหนแผ่นดินผืนดินไทยต้องสนใจต่อข่าวสารเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวที่เป็นภัยต่อประเทศชาติต้องรายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีหน้าที่รักษาความมั่นคงปกป้องคุ้มครอง อธิปไตยของชาติให้ความร่วมมือกับทางทหารในการระงับปราบปรามภัยอันตรายใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศชาติในการที่จะให้บรรลุผลดังกล่าวข้างต้น ข้าราชการตำรวจต้องรักษาความลับของทางราชการ เป็นผู้เสียสละ อุทิศเวลา ทรัพย์สิน สติปัญญาความรู้ความสามารถ ชีวิตร่างกายให้แก่ทางราชการและจะต้องหมั่นฝึกฝนหาความรู้ด้านการข่าว การรักษาความปลอดภัยและศิลปะการต่อสู้เพื่อช่วยเหลือทหารในยามฉุกเฉินหรือในยามสงคราม

3) หลักการเกี่ยวกับประชาชน ข้าราชการตำรวจต้องเคารพและรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายอื่นโดยเคร่งครัด ต้องคุ้มครองป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนรวมทั้งการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่เลือกเหล่ากำเนิด ศาสนา ลัทธิหรือฐานะ ให้ความสงเคราะห์เอื้อเฟื้อช่วยเหลือประชาชนในการประกอบอาชีพโดยสุจริต ข้าราชการตำรวจทุกคนต้องพึงระลึกอยู่เสมอว่า การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจทั้งในด้านการรักษาความมั่นคงและการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม จะบรรลุผลสำเร็จได้ก็ต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชน จึงต้องปฏิบัติต่อประชาชนเยี่ยงมิตรและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน

4) หลักการเกี่ยวกับขบวนการยุติธรรม ข้าราชการตำรวจได้ถูกกำหนดให้มีหน้าที่ในการป้องกันปราบปราม อาชญากรรมมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิด และรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะพิสูจน์ หรือฟ้องร้องผู้กระทำผิดและลงโทษ จึงต้องมีความรอบรู้งานระเบียบแบบธรรมเนียมการปฏิบัติเกี่ยวกับขบวนการยุติธรรมทุกสาขา สามารถประสานกับฝ่ายอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้น ได้อย่างกลมกลืนแนบเนียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการสอบสวนและการพิจารณาคดีแก่ประชาชน ไม่ก่อให้เกิดการผิดพลาดในการพิจารณาลงโทษหรือการใช้ตัวบทกฎหมายผิดพลาด หรือปล่อยให้มีการก่อกวนแก่งแย่งใส่ความกันอันเป็นหลักการสำคัญในขบวนการยุติธรรมที่จะไม่ให้มีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น

5) หลักการเกี่ยวกับกฎหมาย ข้าราชการตำรวจที่มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติในฐานะของผู้รักษากฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่มีโทษทางอาญาเมื่อมีผู้ละเมิดกฎหมายจะต้องเป็นผู้ดำเนินการขั้นต้น ตั้งแต่การรับแจ้งความรับคำร้องทุกข์การสืบสวน การจับกุม การค้นการตั้งข้อหา การสอบสวนคดี การให้ประกัน การฝากขังและการตั้งฟ้อง หรือไม่ฟ้องคดี ข้าราชการตำรวจจะต้องปฏิบัติอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการจะทำการเกินเหตุมิได้หากทำการเกินเหตุหรือตั้งข้อหาผิดจะต้องถูกกล่าวโทษ หรือถูกฟ้องร้องอันจะเป็นทางให้ขาดความเชื่อถือ หรือถูกลงโทษขาดความเจริญก้าวหน้าในราชการ ฉะนั้น ข้าราชการตำรวจจึงจะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับว่า ความรู้เกี่ยวกับตัวบทกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญ จะต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้โดยไม่ประมาท

6) หลักการเกี่ยวกับการบริหารงาน ข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับบัญชา ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่อง การบริหารงานและการพัฒนางานอย่างกว้าง ๆ และอย่างละเอียด หลักการบริหารงานกว้าง ๆ ได้แก่ การรู้จักใช้คน วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือสื่อสาร อาวุธยุทธภัณฑ์ เงินงบประมาณในการปฏิบัติหน้าที่ และการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการจัดระบบขั้นตอนและวิธีการทำงานให้ตรงเป้าหมายของการบริหารงานคือ มีความสะดวก รวดเร็ว คุ้มค่า ถูกต้อง ยุติธรรม และเกิดความพอใจแก่ทุก ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติหรือการบริการต่อ

ข้าราชการตำรวจด้วยกัน หรือกับประชาชนทั่วไป ต้องจัดให้มีระบบสั่งการ ควบคุม ตรวจสอบที่แน่นอน ในการบริหารงานบุคคลนั้น ต้องถือระบบคุณธรรมและความสามารถเป็นหลัก เพื่อส่งผลกระทบต่อไปสู่การปฏิบัติงานอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงในการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารงาน ต้องทราบถึงสาเหตุของปัญหา ทำการวิเคราะห์วางแผนการปฏิบัติและจัดให้มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขงานให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดีและมีความนิยมเลื่อมใสศรัทธาระบบการบริหารงาน และตัวข้าราชการตำรวจเป็นอย่างดี

7) หลักการเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ ข้าราชการตำรวจต้องคำนึงถึงขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่กฎหมาย ระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชากำหนดหรือมอบหมาย ต้องไม่ละเมิดขอบเขตอำนาจของตนเองต้องไม่กระทำการใดเกินขอบเขตอำนาจ ต้องไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนหรือปฏิบัติผิดกฎหมายเสียเอง ต้องไม่ข่มเหงรังแกประชาชน โดยใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ถึงแม้ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำความผิด ก็ให้ดำเนินการไปตามพยานหลักฐานและขั้นตอนของกฎหมาย

8) หลักการเกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่ ข้าราชการตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ โดยใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์อย่างเต็มที่ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงตามเป้าหมายของทางราชการ ต้องมีความอดทน ขยันหมั่นเพียร ใช้ปฏิภาณไหวพริบ ความมานะพยายามจนงานสำเร็จผลไม่เกียจคร้าน ละทิ้ง หน้าที่โดยยังไม่มีผู้อื่นรับผิดชอบงานต่อจากตนหรือทำงานอย่างเฉื่อยชานทำให้งานเสียหาย ประชาชนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ข้าราชการตำรวจต้องพึงระลึกว่าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น ไม่ว่าหน้าที่ใดเป็นสิ่งที่มิเกี่ยวข้องกับเกียรติและน่านามักภูมิใจ จึงจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สมกับเกียรติที่ได้รับนั้น

9) หลักการสร้างสรรค์ศีลธรรมและปลูกศรัทธาจากประชาชน ข้าราชการตำรวจที่มีเจตนาอย่างแรงกล้าที่จะสร้างสรรค์ศีลธรรมและปลูกศรัทธาจากประชาชนให้เกิดขึ้นจะต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช่อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยทางมิชอบอันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นทางสังคม ต้องเป็นผู้ที่กล้าหาญเสียสละ มีความรอบรู้ และขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่และการให้บริการแก่ประชาชน ให้กระทำโดยเท่าเทียมเสมอหน้ากันด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่เบียดเบียนดูหมิ่นเหยียดหยามประชาชน วางตัวเป็นกลางในการสืบสวนสอบสวน ไม่ลำเอียง มีอคติต่อฝ่ายใดจนเสียความเป็นธรรม ให้ความอนุเคราะห์แก่ประชาชน ตามฐานะานุรูปโดยไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนใด ๆ มุ่งกระทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างมากที่สุด เมื่อเป็นอย่างนี้แล้วข้าราชการตำรวจก็จะต้องมีศักดิ์ศรีเกียรติยศและได้รับความนิยมเลื่อมใสจากประชาชนขยายวงกว้างออกไปอย่างหาที่สุดมิได้

10) หลักการสร้างความสามัคคีของข้าราชการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานใหญ่ มีกำลังพลมากมีงานหลายลักษณะให้ปฏิบัติจึงจำเป็นต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้

ในสาขาต่างๆ มาปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการของประชาชนและประเทศชาติการที่นำบุคคลซึ่งมีความรู้ต่างสาขากันมาปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการของประชาชนและประเทศชาติการที่นำบุคคลที่มีความรู้ในสาขาต่างๆ มาปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการของประชาชนและประเทศชาติ ตลอดจนนิสัยใจคอที่แตกต่างกันออกไปเมื่อมาปฏิบัติงานร่วมกัน ก็อาจเกิดความขัดแย้งในทางความคิดหรือการปฏิบัติบางคนเข้ามาเป็นข้าราชการตำรวจมีเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป หากไม่มีเครื่องมือต่างๆ ที่จะช่วยละลายพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ไปในแนวทางความขัดแย้งกันได้โดยง่าย จึงเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะนำเอาศิลปะการปกครองมาใช้รวมทั้งเร่งเสริมสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจโดยการอบรมชี้แนะให้เห็นความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมไปในทางเดียวกัน และชี้ข้อดีข้อเสียของการแตกความสามัคคีซึ่งจะนำไปสู่ความเสื่อมเสียต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติสังคมและประเทศชาติให้เด่นชัด

นอกจากนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2565) ยังได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ที่สัมพันธ์กับประชาชนอย่างมีคุณธรรมงานในหน้าที่ของตำรวจที่สัมพันธ์กับประชาชน อาจแบ่งได้ตามลักษณะของงาน ดังนี้คือ

1) งานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เป็นงานบังคับในกฎหมายอาญา เช่น การตรวจท้องที่การสืบสวน การจับกุม เป็นต้นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานดังกล่าว ใช้เวลาส่วนใหญ่ออกตรวจตราตามสถานที่ต่างๆ ในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบจึงใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสายตรวจและตำรวจฝ่ายสืบสวนจึงมีผลกระทบต่อภาพพจน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยตรง ดังนั้น ตำรวจที่ปฏิบัติงานดังกล่าวจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อสร้างความเชื่อถือและศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน โดยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงช่วยเหลือฝ่ายที่กระทำผิดกฎหมาย มุ่งที่จะรักษากฎหมายเพื่อความสงบสุขของประชาชน

2) งานรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นงานที่เน้นประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญมากกว่าการนำกฎหมายมาใช้บังคับ เช่น การควบคุมฝูงชนการควบคุมเด็กและเยาวชน การควบคุมให้การอยู่ร่วมกันภายในครอบครัวมีความสุข เป็นต้น การปฏิบัติงานดังกล่าว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะพบกับประชาชนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เด็กหรือเยาวชนที่มีปัญหาจากครอบครัว สามีภรรยาที่ทะเลาะทู่ตีกัน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานจึงควรมีความอดทนอดกลั้นสูง ใช้กิริยาวาจาที่สุภาพอ่อนโยน มีวิจารณ์ญาณ มีเหตุผล รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าระงับข้อพิพาทขัดแย้งให้ลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อรักษาความสามัคคีและอนาคตของประเทศชาติ

3) งานบริการบนสถานีตำรวจ เช่น การประชาสัมพันธ์การรับแจ้งความ การประกันตัวการควบคุมผู้ต้องหา เป็นต้น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานดังกล่าว จะพบกับประชาชนที่มีความทุกข์ มีปัญหาหลาย ๆ รูปแบบ นอกจากนั้นยังมีความแตกต่างในด้าน อายุฐานะ อาชีพ เพศ อุปนิสัย

อารมณ์เป็นต้น ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงาน จึงต้องมีบุคลิกที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เยือกเย็น ใช้กิริยาวาจาที่สุภาพ มีมารยาท มีความอดทนอดกลั้น มีจิตใจหนักแน่นมั่นคงไม่หวั่นไหวง่าย เห็นประชาชนที่มาติดต่อเสมือนญาติพี่น้องของตน

4) งานบริการ โดยทั่วไป เช่น งานดับเพลิง งานบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ เป็นต้น การปฏิบัติงานดังกล่าว เป็นการช่วยเหลือหรือปลดเปลื้องความทุกข์ยากของประชาชน โดยทั่วไป เช่น การระงับและป้องกันอัคคีภัย ช่วยเหลือผู้ประสบภัยสาธารณภัยและอุบัติเหตุ เป็นต้น จึงเป็นงานที่สร้างคุณงามความดีให้กับตนเอง

4.2 สาเหตุ ปัญหาและอุปสรรคที่ตำรวจละเมิดจริยธรรมวิชาชีพ

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากความคาดหวังของประชาชนและข้อมูลสาเหตุที่ตำรวจละเมิดจริยธรรมดังกล่าว จะเห็นว่า กลไกการควบคุมตำรวจนั้นมีอยู่แล้วค่อนข้างมาก และจากหัวข้อ 4.1 จะเห็นว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดกฎหมาย กฎระเบียบ มีแม้กระทั่งคู่มือคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีทั้งมาตรฐานทางจริยธรรมของตำรวจ คือ คุณความดีที่เป็นข้อประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจเพื่อให้ ประชาชนศรัทธา เชื่อมั่นและยอมรับ ไปจนกระทั่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ข้าราชการตำรวจได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำคัญสำหรับผู้มีอาชีพตำรวจได้ยึดถือเป็นเครื่องสังวรไว้มิให้ลิดลิต พุดผิด และกระทำความผิดรวม 11 ประการนั้น

แต่ก็ยังมี การตั้งคำถามจากประชาชนและสังคมไทยมากมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ดังจะเห็นได้จากข้อร้องเรียนพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ และ ยังมีข่าวลือออกมาเป็นระยะเกี่ยวกับการประพฤติผิดจริยธรรมของตำรวจ ซึ่งสังคมในปัจจุบันมีปัญหามากมายทั้งปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนขึ้นปัญหาสังคมซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น ปัญหาเศรษฐกิจที่ค่าครองชีพสูงขึ้นทำให้คนในสังคมต้องดิ้นรนทำงานให้มากขึ้นเพื่อจะได้มีเงินมากพอที่จะจับจ่ายใช้สอย หรือแม้กระทั่งปัญหาทางการเมืองที่คนในสังคมปัจจุบันตื่นตัวทางการเมืองกันมากขึ้นจนมีการกล่าวถึงการเมืองภาคประชาชน ถึงแม้สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปมากมายเพียงใดก็ตาม ตำรวจก็ยังคงเป็นความคาดหวังที่จะเป็นที่พึ่งยามเมื่อเกิดเหตุร้ายของสังคมอยู่อย่างนั้นเช่นเดิม โดยประชาชนจะมีความคาดหวังว่า ตำรวจจะสามารถป้องกันไม่ให้มีอาชญากรรมเกิดขึ้นและมีความคาดหวังว่า เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว ตำรวจก็จะสามารถจับกุมคนร้ายได้ประชาชนมีความคาดหวังแม้กระทั่งว่า ทรัพย์สินที่ขโมยหรือถูกโจรกรรมไปตำรวจ

ก็จะสามารถนำกลับมาคืนให้ได้แม้ในความเป็นจริงจะมีเพียงบางคนเท่านั้นที่สมหวังแต่อีกหลาย ๆ คนต้องผิดหวังเพราะเหตุปัจจัยหลายอย่าง เมื่อสำรวจ คือ ความหวังและเป็นที่ยกหวังว่าจะเป็นที่ยังได้ของประชาชนอย่างนี้สำรวจก็ต้องไม่ทำให้ประชาชนผิดหวัง อนึ่ง คำพูดเช่นนี้พูดง่ายแต่จะทำได้อย่างที่มีการพูดหรือไม่ นั่นคือ ประเด็นที่อาจจะกลายเป็นปัญหาได้ทั้งที่อาจจะกลายเป็นปัญหาแก่ตำรวจผู้เป็นที่ยกหวังของประชาชนเอง หรือแม้แต่อาจจะกลายเป็นปัญหาของประชาชนผู้ยกหวังในตัวตำรวจเองด้วยก็ได้

ทั้งนี้มีการวิจัยปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ สาเหตุของปัญหา กลไกการควบคุม และแนวทางการแก้ไข ด้วยวิธีการสำรวจกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติงานจำนวน 567 คน ประชาชนจำนวน 488 คน และสัมภาษณ์ตำรวจระดับผู้บริหารจำนวน 25 คน พบว่าสาเหตุของการละเมิดจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจมี 6 ข้อหลักๆ คือ (อตุลย์ ฌรงค์ศักดิ์, 2559)

1) ค่าตอบแทนน้อย ทำให้ต้องใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์ จากกลุ่มตัวอย่าง 567 คน ซึ่งเป็นตำรวจระดับปฏิบัติงานตั้งแต่ชั้นสิบตำรวจตรี – พันตำรวจเอก และ 56.9% มีอายุราชการมากกว่า 15 ปี พบว่า 84.2% มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 10,001 – 30,000 บาท เจ้าหน้าที่เกือบ 2 ใน 3 เห็นว่าค่าตอบแทนที่ได้รับอยู่นั้นไม่เหมาะสม บางคนจึงใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เช่น รับเงินวิ่งเต้นคดี กลุ่มตัวอย่าง 40.6% ยอมรับว่าเคยปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่ตรงไปตรงมาเพราะมีปัญหาการเงินส่วนตัว

2) การแต่งตั้งโยกย้ายไม่เป็นธรรม ความก้าวหน้าไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถ กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งเห็นว่าองค์กรตำรวจมีการเลื่อนชั้น แต่งตั้งโยกย้าย ไม่เป็นธรรม การพิจารณาเลื่อนชั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถเท่านั้น เจ้าหน้าที่ 38.2% ระบุว่าเคยโดนเจ้านายกลั่นแกล้งเพราะฉะนั้นผู้ที่ต้องการเติบโตในหน้าที่การงานจึงต้องไม่ปฏิบัติตัวเป็นศัตรูกับผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจ นอกจากนี้ ตำรวจบางคนยังต้องใช้เงินที่ทุจริตมาได้ไปวิ่งเต้นขอตำแหน่ง

3) การแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพลและนักการเมือง ระบบอุปถัมภ์ทำให้เกิดการรับใช้ผู้มีอำนาจด้วยการละเมิดจริยธรรมและคอร์รัปชัน เนื่องจากผู้มีอิทธิพลและนักการเมืองสามารถแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้าย ให้คุณให้โทษกับตำรวจผู้ปฏิบัติงานได้ เจ้าหน้าที่ 20.1% ยอมรับว่าเคยถูกผู้มีอำนาจสั่งให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดในลักษณะที่ไม่ถูกต้อง นำไปสู่การบิดเบือนคดีและจับแพะ

4) ค่านิยมและระบบที่ปฏิบัติต่อกันมาในวงการตำรวจ แม้จะรู้ว่าการกระทำใดไม่ถูกต้อง แต่เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งเลือกที่จะปฏิบัติตามค่านิยมหรือรูปแบบที่ทำตามๆ กันมา และมองการละเมิดจริยธรรมเป็นเรื่องธรรมดา จึงกระทำผิดเพื่อเอาตัวรอดและทำให้ตนเองอยู่ในสังคม

ตำรวจได้ โดยเฉพาะกรณีที่ผู้บังคับบัญชากดดัน ยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มตัวอย่างกว่า 76.3% มองว่าค่านิยมและระบบดังกล่าวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

5) ขาดมาตรการตรวจสอบและลงโทษอย่างจริงจังด้วยปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่เห็นว่าการละเมิดจริยธรรมเป็นประโยชน์มากกว่าโทษ ทั้งทางด้านทรัพย์สินและความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ นอกจากนี้ตำรวจที่กระทำผิดมักไม่ค่อยถูกลงโทษทางวินัย เจ้าหน้าที่ 82.2% เห็นว่าบทลงโทษผู้กระทำผิดมีน้อยและเบาเกินไป ขณะที่ประชาชนเกือบ 2 ใน 3 ไม่รู้ว่าต้องร้องเรียนกับหน่วยงานไหนเมื่อพบตำรวจกระทำผิด

6) ขาดจิตใจในการให้บริการสังคม เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งมองว่าประชาชนมีสถานภาพด้อยกว่าและไม่ได้มองว่าตนเองมีหน้าที่รับใช้ประชาชน จึงเลือกปฏิบัติ ไม่รับแจ้งความในกรณีที่เห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ข่มขู่และรีดไถประชาชน ตำรวจ 18.5% ยอมรับว่าเคยเลือกปฏิบัติกับคนบางกลุ่ม

ทั้งนี้ อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์ (2559) ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจไว้ ดังนี้ 1) ควรพิจารณาหลักเกณฑ์การสรรหาบุคคลเข้ามารับราชการอย่างเหมาะสม 2) ปรับปรุงหลักสูตรการอบรมข้าราชการตำรวจ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและมีคุณภาพ 3) สร้างขวัญกำลังใจแก่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน ทั้งเงินเดือน สวัสดิการ อุปกรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ 4. สร้างวัฒนธรรมที่ดีขององค์กรตำรวจ 5) เพิ่มบทลงโทษตำรวจที่ละเมิดจริยธรรม และ 6) ป้องกันการแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพลและนักการเมือง

จากความคาดหวังของประชาชนและข้อมูลสาเหตุที่ตำรวจละเมิดจริยธรรมดังกล่าว จะเห็นว่า กลไกการควบคุมตำรวจนั้นมีอยู่แล้วค่อนข้างมาก แต่การควบคุมโดยผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถควบคุมได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บังคับบัญชาข้าราชการตำรวจไม่สามารถให้คุณให้โทษกับผู้บังคับบัญชาในการปกครองเลย ให้ผู้บังคับบัญชาที่ดี ควบคุม เพราะกฎระเบียบมีอยู่แล้ว แต่ทั้งหมดอยู่ที่จิตสำนึกและคุณธรรม จริยธรรม ความยับยั้งชั่งใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ ดังการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

พ.ต.ต.หญิง ขวัญแก้ว มาลัย สว.(สอบสวน) กก.6 บก.ป. ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

“ถ้าพูดถึงกองปราบประชาชนจะเชื่อถือเชื่อมั่นศรัทธา หากเป็นโจรก็จะขยาดกองปราบลงพื้นที่คือแค่พูดว่ากองปราบลงพื้นที่ก็แปลว่าตำรวจพื้นที่ถึงกับห่อ กองปราบเองก็มีทรัพยากรบุคคลที่ทำงานระดับหนึ่งที่เราไม่ได้มีอยู่ทุกอนุพื้นที่เราก็จำเป็นที่

จะต้องออกความร่วมมือจากโรงพักส่วนหนึ่งเราน่าจะเป็นลักษณะพึ่งพากัน ลักษณะการเอื้อเพื่อข้อมูล และช่วยด้านมิเทคโน โลยีที่ทันสมัยย้อนกลับไปพื้นที่เขาจะเป็นหน่วยที่สัมผัสประชาชนมากที่สุดฉันใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดมีอะไรชาวบ้านก็จะมุ่งหาตำรวจจะไปโรงพักก่อน กองปราบเป็นหน่วยที่ถูกจับตามองอยู่และจะต้องแต่งตั้งคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตมีความสามารถที่นำหน่วยนี้ได้ ตำรวจเองต้องใช้วิจารณญาณใช้ดุลพินิจแปลว่ามันก็เป็น Dilemma บางทีมันกำลังกับคำว่า 2 มาตรฐานทำไมคนนี้จับคนนี้ไม่จับคือกฎหมายก็ไม่ได้กำหนดว่าคนท้องไม่ให้จับคนป่วยคนแก่ไม่ให้จับเพราะเราบังคับใช้กฎหมายเราต้องบังคับใช้โดยเสมอภาคเท่าเทียม standard เดียวอันนี้ก็เป็นเรื่อง ตำรวจถูกวิพากษ์วิจารณ์พอสมควรเป็นคนที่ถูกจับเขาก็ไม่ได้มองว่าคนนี้ท้องทำไมเขาต้องไม่ถูกบังคับใช้กฎหมายนี้ เป็นการใช้อุบายของตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่ครับมันเป็นเป็นการว่ากล่าวตักเตือนเป็นการแบบอันนี้ก็เป็นการใช้คุณธรรมจริยธรรมของของตำรวจอีกรูปแบบหนึ่งในการว่ากล่าวตักเตือน” (พ.ต.ต.หญิง ขวัญแก้ว มาลัย, การสื่อสารส่วนบุคคล , 21 สิงหาคม 2565)

ดาบตำรวจหญิง สุภาพร แพงมา ตำแหน่ง ผู้บังคับหมู่ ฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการปราบปราบ ให้สัมภาษณ์เชิงลึก ในเรื่องมุมมองคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

“ตำรวจเราจะมีคติและจรรยาบรรณและอุดมคติของตำรวจเราจะมีทั้งหมด 3 อย่างตามมาตรฐาน มีมาตรฐานคุณธรรมและอุดมคติของตำรวจแล้วก็ตามั่นศึกษาหาความรู้คือการยึดยึดคุณธรรมก็คือ อย่างแรกเป็นข้าราชการตำรวจเราต้องยึดรักษาความสัตย์ จะพูดอะไรเราต้องทำให้ได้กับ อย่างที่สองคือ รู้จักข่มใจตัวเองไม่ว่าเราจะ โกรธหรือเราอยู่ในสถานะที่กดดันหรือเราเจอผู้ร้ายหรือเราเจอคนเมาพูดจาไม่ดีเราก็ต้องอดทนแล้วอดกลั้นแล้วเราก็รู้จักปล่อยวางความชั่วและความสุจริต ตำรวจทุกคนจะต้องรู้คือมี 9 ประการ เช่น เคารพเอื้อเพื่อต่อหน้าที่ กรุณาปราณีต่อประชาชน อดทนต่อความเจ็บใจ ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก ไม่มั่งมากในลาภผลอกมุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนดำรงตนในยุติธรรมและกระทำการด้วยปัญญารักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิตตำรวจจะทำได้นี้อย่างมากใน 9 ข้อนี้ที่เป็นคุณธรรมที่เป็นอุดมคติในจิตสำนึกของตำรวจมันก็เลยทำให้มีข้อที่ว่า จริยธรรมเสริมสร้างความดีก็คือ แรงบันดาลใจที่ เช่นการหมายจับ หรือ สืบสวนสอบสวนคือมันจะมีหลายด้าน เราจะต้องยึดและถือมันแล้วก็ต้องเคารพในตัวเองจรรยาบรรณของตำรวจซึ่งจริยธรรมมันอยู่ที่จิตใจ คือ จะมีตำรวจดีกับไม่ดีแล้วมันก็เลยมีคำว่าเสริมสร้างยังไงให้

ตำรวจ มีคุณธรรมและจริยธรรมซึ่งจริยธรรมโลกคุณธรรมมันมีมาตรฐานของมันก็คือความดีที่เป็นข้อประพจน์และปฏิบัติหน้าที่ของเรา เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นและยึดถือในตัวเรา ถ้าเราทำข้อนี้ไม่ได้จริยธรรมของตำรวจมันจะไม่เกิดขึ้นมันก็จะมีการลงโทษก็คือตำรวจดีตำรวจไม่ดีแล้วสิ่งที่ตำรวจกระทำความคิดแล้วฆ่าตัวตายหรือขาดคุณธรรมขาดจริยธรรมขาดจิตสำนึกขาดการเสริมสร้างเนี่ยเพราะว่า 1) มีสภาพแวดล้อมเช่นปัญหาครอบครัว 2) ปัญหาด้านการเงิน 3) ภาระและหนี้สินเราจะทำอย่างไรให้เอาเสริมสร้างความดีได้เราก็จะต้องนำคุณธรรมกับจริยธรรมของเราเราต้องมาข่มใจตัวเองเอาไว้ ตามอุดมคติเลยยึดถือตามคุณธรรมและหมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อให้มาเสริมสร้างในตัวของเราเองมันหาความรู้ก็คือเราเรียนรู้จากสมมุติวันหนึ่งเราไปเจอเหตุที่มันแบบที่คนขอความช่วยเหลือโดยที่เราไม่ได้เป็นหน้าที่ ณ เวลานั้นนอกเรื่องแบบแต่เราด้วยจิตสำนึกของเราเรามีคุณธรรมเราอยากทำความดีเราเป็นตำรวจในจิตจิตใจเราเป็นพอเห็นเหตุการณ์ข้างหน้าเราสามารถทำการได้เลยเหมือนตำรวจที่เขาไปประจับคนที่จะกระโดดตึกทั้งๆที่เขาเป็นตำรวจนอกเรื่องแบบหรือตำรวจในเครื่องแบบนี้แหละคะนี่คือจุดจุดหนึ่งคือการเสริมสร้างเพราะว่าเขามีคุณธรรมในตัวเองกับอุดมคติแล้วเขาก็มีจริยธรรมของตัวเอง” (สุภาพร แพงมา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 สิงหาคม 2565)

จะเห็นว่า จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการพบว่า กลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการ มีความตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากใช้หลักธรรมมาภิบาลในการทำงาน โดยรับการอบรม ส่วนการบังคับใช้กฎหมายมีความเข้าใจในการใช้บังคับกฎหมาย แต่จะมีความเข้าใจในการบังคับใช้มากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับการฝึกฝนจากการใช้ดุลยพินิจ

นอกจากนี้ พ.ต.ท.ก่อเกียรติ วุฒิจำนงค์ ตำแหน่ง รอง.ผกก.1 กองบังคับการปราบปราม ได้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก โดยกล่าวว่า

“ตั้งแต่เราเป็นนักเรียนแล้วตั้งแต่เราเข้าสู่วงการตำรวจ เราก็ได้รับการเรียนและการถ่ายทอดเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณตำรวจตั้งแต่เด็กเลยได้รับการท่องอยู่แล้วว่าจรรยาบรรณตำรวจมีอะไรบ้างจริยธรรมต้องทำอะไรจริยธรรม ผมมองว่ามันก็เป็นกำหนดกฎเกณฑ์อันหนึ่งที่เขาเรียกว่าให้ทำในสิ่งที่ถูกต้องแต่การเป็นตำรวจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายจะต้องมีรายละเอียดที่เยอะขึ้นต้องมากกว่าคนทั่วไปรวมถึงจะต้องมีวิจารณญาณที่มากกว่าคนทั่วไปเพราะว่ามันเหมือนที่ทุกครั้งในคดีก็คือเรามีดาบอาญาสิทธิ์ถึงจะมีโอกาสที่

จะให้ถูกให้คุณให้โทษกับประชาชนแล้วการที่เราใช้ดาบหรือใช้อำนาจในทางนี้ขอบเนี่ย มันก็ต้องส่งผลกระทบต่อประชาชนทางใดทางหนึ่งแน่ๆก็จะเป็นเหมือนเรื่องที่เราเห็นที่ถูก วิพากษ์วิจารณ์ในสังคมปัจจุบัน ตำรวจใช้อำนาจความรุนแรงมากเกินไปนะครับถ้าจะบอกว่า ตำรวจไทยหรือว่าในภาพรวมมีความตระหนักคุณธรรมจริยธรรมเข้าใจในประเด็น ผมใช้คำว่าตำรวจรู้และเข้าใจครับแต่คำว่าตระหนักมันคืออีกเรื่องหนึ่งแล้ว ยกตัวอย่างผู้วิจัยจะไปจับคนร้ายในทางปฏิบัติเนี่ยหลายๆครั้งที่บางครั้งคำว่าจริยธรรมกับคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ได้ไปด้วยกันตลอด อันนี้ผมส่วนตัวในฐานะนักวิชาการด้วยผู้ปฏิบัติด้วยคนที่ผู้ต้องหาใช้ความรุนแรงกับเรา ถามว่าตำรวจมีอำนาจหน้าที่ครับ โดยตรงในการที่จะสามารถใช้ความรุนแรงในการกลับก็คือเป็น level office การใช้ความรุนแรงจะถามว่าสิ่งที่ผลกระทบที่ออกมา เขาก็ไม่ได้บอกเขาไม่ได้บอกหรือครับว่าประชาชนทำร้ายก่อนแต่เขาจะบอกว่าตำรวจทำร้ายก่อนเพราะอะไร เพราะว่ามันไม่ดังครับถ้าตำรวจทำร้ายประชาชนก่อนอันนี้ดังยกตัวอย่าง เช่น คดีจอร์จฟลอยด์เรื่องการใช้อำนาจรุนแรงของตำรวจนะครับการสวรรคตเมื่อ 2562 ที่ตำรวจใช้เข้ากดคอ 8 นาที เป็นเรื่องของขาดจริยธรรมในการทำงานอย่างชัดเจน และจะมีเรื่องของการเหยียดผิวด้วย โดยการปฏิบัติความไม่เท่าเทียมนั้นก็เป็นอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้น ในสังคมตำรวจคือเรารู้ว่าสิ่งใดควรทำไม่ควรทำแต่ถ้าเราจะนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้งใหม่ผมว่าอันนี้ไม่ถามว่ามีความเข้าใจในประเด็นการบังคับใช้กฎหมายด้วย เรียบจนนิติศาสตร์มีความรู้ทางด้านกฎหมายเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่แต่การริเช็คคือการที่อย่างทุกวันนี้ผมอยู่ฝ่ายปฏิบัติกฎหมายจราจรผมก็แทบจะไม่รู้เลย ฉะนั้นว่าคุณเป็นตำรวจก็จะถูกสร้างให้มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะในหน้าที่ที่ตัวเองทำยกตัวอย่างเช่น กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางเราจะใช้คำนี้บ่อยมากโดยเฉพาะความสามารถเฉพาะทาง คือเราเก่งในสิ่งที่เราทำแต่เราไม่ได้เก่งในสิ่งที่เราทำที่เราทำเรารู้กันใหม่กฎหมายจราจรคืออะไรแต่เราไม่ได้เก่งในการบังคับใช้กฎหมายเลยเราจะรู้ในเรื่องของอำนาจหน้าที่ในการตรวจค้นอันนี้คือหน้าที่ของฝ่ายปฏิบัติจับอย่างไร แจ่งผิดอย่างไร ควบคุมตัวอย่างไร การพาตัวไปส่งสถานีตำรวจอย่างไร ทำบันทึกจับกุมอย่างไร ถามว่าตอนสุดท้ายไปพูดถึงเรื่องการเรื่องกฎหมายโดยละเอียดเรื่องอำนาจการควบคุมตัวเรื่องการฝากขัง แสดงว่าเพียงพอไหมในการปฏิบัติตามข้อกำหนด แต่อย่างที่บอกว่าอาจจะอยู่ในมุมแคบหรือเฉพาะกลุ่มนิดนึง” (ก่อเกียรติ วุฒิจำนงค์, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 สิงหาคม 2565)

พ.ต.อ.ดร.ชิตพล กาญจนกิจ, อาจารย์(สบ5)กลุ่มงานอาจารย์กองบัญชาการศึกษาศึกษา ผู้บริหาร กองบัญชาการศึกษาศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องสาเหตุ ปัญหาและ อุปสรรคที่ตำรวจละเมิดจริยธรรมวิชาชีพและมุมมองจริยธรรมคุณธรรมว่า

“ถ้ามองในแง่ของการบังคับใช้กฎหมายโดยไปจับกุมคุมขังหรือไปสอบสวนใคร เขาจะคำนึงถึงในแง่ของกฎหมายมากกว่า ตัวบทกฎหมายมาก่อน คุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็น เรื่องที่อยู่ภายในคนมักไม่ค่อยตระหนัก แต่ว่าจริงๆ แล้วถ้าเราตระหนักถึงตัวบทกฎหมายมัน ก็จะมีคุณธรรมจริยธรรมเข้ามาอยู่แล้ว โดยทุกๆ ไปนั่นพวกเขา ก็ปฏิบัติงานด้วยความ รับผิดชอบอยู่แล้ว แต่มันก็จะมีเรื่องไม่ยอมยกพร่องต่อหน้าที่และความพยายามทำหน้าที่ ของตัวเองให้ดีที่สุด ถ้าเขารู้กฎหมายเยอะหน่อย เขาก็จะปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย คือ ตำรวจไม่ใช่ทุกคนที่รู้กฎหมาย หรือว่าอาจจะรู้แต่ไม่เยอะ และถ้าหน่วยงานไหน ผู้บังคับบัญชาคอยสอดส่องดูแลเอาใจได้ ก็อาจจะมีความปลอดภัย แต่ถ้าหน่วยงานไหน ผู้บังคับบัญชาไม่ดูแล ประกอบกับตำรวจเองก็ไม่ได้รู้กฎหมายมากนัก มันก็อาจจะเกิด ข้อผิดพลาดขึ้นได้ แต่ว่าก็จะมีทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ ตำรวจที่หลบเลี่ยงกฎหมาย ทำอะไร ที่มันฝ่าฝืนกฎหมาย ทำห้ทั้งกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ก็มีเยอะ ตำรวจจะคุ้นเคยกับการบังคับ ใช้กฎหมายแบบต้องการเน้นผลลัพธ์หรือนายสั่งมาอะไรอย่างนี้มากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของ due process หรือกระบวนการวิธีการทางกฎหมาย ก็เลยทำให้บางที่ต้องการผลลัพธ์ ผลลัพธ์ ได้แต่กระบวนการวิธีการไม่ได้ คือจับคนได้ผล รู้ว่าไอ้เนี่ยผิดยาเสพติด รู้ว่าไอ้เนี่ยเป็นขบวนการ แต่หลักฐานไม่ถึง เอามาก่อนแล้วก็คืนทีหลัง อะไรอย่างนี้ ก็เลยทำให้ผิดทั้งกระบวนการ เหมือนอย่างผู้กำกับฯ ใจ อะไรอย่างนี้ เป็นต้น” (ชิตพล กาญจนกิจ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 สิงหาคม 2565)

พ.ต.อ.ดร.นิमित การปลูก, อาจารย์(สบ5) โรงเรียนตำรวจภูธร 1 จ.สระบุรี ผู้บริหาร โรงเรียนตำรวจภูธร 1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องสาเหตุ ปัญหาและ อุปสรรคที่ตำรวจละเมิดจริยธรรมวิชาชีพและมุมมองจริยธรรมคุณธรรมว่า

“ผมมองว่าเรื่องของจริยธรรมนี้ได้รับการปลูกฝังตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนแล้ว พอจบ มาทำงาน ทางหน่วยงาน ทางผู้บังคับบัญชาก็มีข้อกำหนดในเรื่องนี้ให้อยู่แล้ว ส่วนเรื่องความ ตระหนักนั้น ผมเห็นว่ามันเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ของแต่ละบุคคล แต่ในภาพรวมถ้าได้ มองตอนนี้ เรื่องของการกำชับ เรื่องของอะไรพวกนี้ ก็ถือว่าตำรวจเราให้ความสำคัญมาก ใน

ภาพรวมผมมองว่าเราให้ความสนใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น มันก็มีที่ทุกคนพอจะออกไปปฏิบัติหน้าที่ก็มุ่งมั่นจะทำให้ดี แต่พอทำไปสักพักหนึ่ง ด้วยปัจจัยหนึ่ง สอง สาม สี่ มันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างในกรณีที่บางที่ตำรวจโดนต่อว่าโดนกล่าวหาจริงบ้างไม่จริงบ้าง และอย่างที่ท่านบอกว่าไม่เคยมีใครมาแก้ต่างให้ แม้ภายหลังจะปรากฏว่าทางตำรวจเป็นฝ่ายที่กระทำถูกต้อง ท่านมองเหตุนี้ทำให้ภาพลักษณ์ของทางตำรวจเสียหายไปมากไหม” (นิมิต การปลูก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 สิงหาคม 2565)

ทั้งนี้ จะเห็นว่า จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้บริหารองค์กรตำรวจพบว่า ตำรวจมีความเข้าใจในระดับที่ดีพอสมควรในการบังคับใช้กฎหมาย และจะยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีการตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับการบ่มเพาะปลูกฝังมา แต่ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์ได้ว่าการยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ ยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรม แต่ความถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรมจะถูกแปรเปลี่ยนไปตามการกระทำของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งหน่วยงานมีผลต่อการยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมายเป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ ซึ่ง จากการสัมภาษณ์กลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการ พบว่า ข้าราชการตำรวจ คำนึงถึงศีลธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นรองลงมาอย่างไรก็ตาม ความจงรักภักดีต่อองค์กรนั้นตำรวจส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเป็นอันดับท้ายที่สุด และ กลุ่มตำรวจ ระดับปฏิบัติการ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมมากในแง่ของการเสียสละเวลา เพื่อทำภารกิจให้เสร็จสิ้น แต่ หากกล่าวถึงในแง่ของการเสียสละด้านทรัพยากรอื่น ๆ อาทิ ทรัพย์สิน อุปกรณ์ ข้าราชการตำรวจไม่สามารถ ๆ เสียสละในส่วนนี้ได้ และเห็นว่า ทรัพยากรที่รัฐมีให้ นั้นถึงแม้จะเพียงพอ แต่ข้าราชการตำรวจต้องบริหาร ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักข่าวและสื่อมวลชนในเรื่องมุมมองคุณธรรมจริยธรรมตำรวจ ดังนี้

“ตำรวจมีความตระหนักมากขึ้นในเชิง คุณธรรม/จริยธรรมและการบังคับใช้กฎหมาย อันนั้นมาจากการตรวจสอบภาคสังคมหรือประชาสังคมเอง หรืออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ประชาชนเข้าถึงได้ ทำให้บังคับตำรวจไปในตัวที่ไม่ให้ทำอะไรที่มันนอกกรอบ หรือเป็นการละเมิดจริยธรรมหรือกฎหมายก็ดี เหมือนในอดีตที่เคยผ่านมาที่ทุกคนก็จะรู้ว่าตำรวจเพียงแค่น้อยละเมิดกฎหมายหรือสิทธิมนุษยชน แต่ว่าเราก็เห็นได้ว่าตำรวจเริ่มที่จะมีส่วนร่วมหรือทำงานร่วมกับสังคมได้ดีมากขึ้น เป็นเพราะมีเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือการอบรม หรือ

มีผู้บังคับบัญชาที่เป็นคนสมัยใหม่เข้ามามากขึ้น รวมทั้งที่ผมกล่าวไปประการแรกก็คือการตรวจสอบมันมีมากขึ้น ก็เลยทำให้ตำรวจทำหน้าที่ได้อย่างตรงไปตรงมา มีคุณภาพ และละเมียดจรรยาบรรณน้อยลง ถามว่าการละเมียดจรรยาบรรณยังมีอยู่ไหม ก็มีบ้าง ตามที่เราบริโภคว่าสารที่อยู่บนหนังสือพิมพ์หรือในสังคมสื่อออนไลน์ต่างๆ นานา แต่ก็ได้รับการแก้ไข และทางผู้บังคับบัญชาเองก็ได้แก้ไขไปได้ด้วยดี” (วิเศษ งามขำ, ผู้สื่อข่าวอาชญากรรมและความมั่นคง หนังสือพิมพ์ Bangkok Post, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 สิงหาคม 2565)

ดังนี้

กลุ่มสมาคมแม่บ้านตำรวจได้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของตำรวจไว้

“ไม่มีตำรวจท่านใดอยากกระทำความผิด พวกเขาต้องยึดหลักกฎหมาย และยึดหลักความเป็นธรรมตามที่เรียนมา ฝึกลงมา โดยเฉพาะตำรวจที่จบใหม่ พอทำงานไปสักระยะ พบเพื่อนร่วมงานที่ยึดมั่นในกฎหมายทั้งหน่วยงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความยั่งยืนของการยึดหลักความเป็นธรรม” (ตัวแทนกลุ่มสมาคมแม่บ้านตำรวจ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 สิงหาคม 2565)

“ถ้าตำรวจเรามีศีลธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ความจงรักภักดีและผลประโยชน์ของชาติจะเป็นผลพลอยได้ที่ตามมา ผมคิดว่าความมีศีลธรรมมีมาอันดับแรกเลย ส่วนข้อสองจะเป็นเรื่องของความจงรักภักดี และตามมาด้วยผลประโยชน์ของชาติ” (ตัวแทนกลุ่มสมาคมแม่บ้านตำรวจ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 สิงหาคม 2565)

" ค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมถูกปลูกฝังมา เพราะงานของข้าราชการตำรวจคือบริการประชาชน ซึ่งคือคนส่วนใหญ่ ของประเทศ หากจะให้แนะนำเพิ่มเติม ก็อยากให้ตำรวจมองประชาชนเป็นเหมือนญาติพี่น้อง หากเขาคิด ว่านี่คือคนในครอบครัว ข้าราชการตำรวจคือคนที่ต้องปกป้องดูแล ความเสียหายจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจาก หัวใจ เพราะเราเออมรัก และห่วงคนในครอบครัว และจะไม่มองเขาเป็นคนอื่น ที่ต้องทำเพียงเพราะหน้าที่” (ตัวแทนกลุ่มสมาคมแม่บ้านตำรวจ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 สิงหาคม 2565)

ทางด้านประชาชนทั่วไปได้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องมุมมองคุณธรรมจริยธรรมตำรวจ ดังนี้

“คิดว่าตำรวจจะต้องแม่นยำในการบังคับใช้กฎหมาย แต่ก่อนกฎหมายจะถูกนำมาใช้กระบวนการด้านจริยธรรมจะมาก่อน คือบางครั้งจะมีการเลือกปฏิบัติ เช่นการให้ใบสั่งกับประชาชน บางครั้งเราจะเห็นว่า คนทำความผิดเหมือนกัน แต่บางคนถูกใบสั่ง เช่นแท็กซี่ จนเกิดกรณีที่แท็กซี่ เกิดคำถามกับว่าทำไมตำรวจออกใบสั่งรถยนต์ส่วนบุคคลที่กระทำผิดเหมือนกันต่อหน้า” (ประชาชนทั่วไปคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“คิดว่าข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับดี เนื่องจากเห็นว่าข้าราชการตำรวจมีงานที่อยู่ในความรับผิดชอบจำนวนมาก ซึ่งหากมีการจำแนกประเภทงาน, ปริมาณงานให้เหมาะสม อาจทำให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่มีความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” (ประชาชนทั่วไปคนที่ 2, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ จะพบว่า ข้าราชการตำรวจและประชาชนทั่วไป คำนึงถึงศีลธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นรองลงมา และประชาชนทั่วไปก็ล้วนคาดหวังให้ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบกฎหมายและทำงานอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกันด้วย อย่างไรก็ตาม ความจงรักภักดีต่อองค์กร นั้นตำรวจส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเป็นอันดับท้ายที่สุด และกลุ่มตำรวจ ระดับปฏิบัติการ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมมากในแง่ของการเสียสละเวลา เพื่อทำภารกิจให้เสร็จสิ้น แต่ หากกล่าวถึงในแง่ของการเสียสละด้านทรัพยากรอื่น ๆ อาทิ ทรัพย์สิน อุปกรณ์ ข้าราชการตำรวจไม่สามารถ ๆ เสียสละในส่วนนี้ได้ และเห็นว่า ทรัพยากรที่รัฐมีให้ นั้นถึงแม้จะเพียงพอ แต่ข้าราชการตำรวจต้องบริหาร ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดจึงสามารถสรุปเป็นสาเหตุของการละเมิดคุณธรรมจริยธรรมของตำรวจ ที่สอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่อง “จริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ” ของอดุลย์ ณรงค์ศักดิ์ (2559) ได้ศึกษาปัญหาจริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ สาเหตุของปัญหา กลไกการควบคุม และแนวทางการแก้ไข ที่พบว่า สาเหตุคือ

- 1) ค่าตอบแทนน้อย ทำให้ต้องใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์ บางคนจึงใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เช่น รับเงินวิ่งเต้น
- 2) การแต่งตั้งโยกย้ายไม่เป็นธรรม ความก้าวหน้าไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถ กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งเห็นว่าองค์กรตำรวจมีการเลื่อนชั้น แต่งตั้งโยกย้าย ไม่เป็นธรรม การพิจารณาเลื่อนชั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถเท่านั้น
- 3) การแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพล และนักการเมือง ระบบอุปถัมภ์ทำให้เกิดการรับใช้ผู้มีอำนาจด้วยการละเมิดจริยธรรมและคอร์รัปชัน เนื่องจากผู้มีอิทธิพลและนักการเมืองสามารถแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้าย ให้คุณให้โทษกับตำรวจผู้ปฏิบัติงานได้
- 4) ค่านิยมและระบบที่ปฏิบัติต่อๆ กันมาในวงการตำรวจ แม้จะรู้ว่าการกระทำใดไม่

ถูกต้อง แต่เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งเลือกที่จะปฏิบัติตามค่านิยมหรือรูปแบบที่ทำตามๆ กันมา และมอง การละเมิดจริยธรรมเป็นเรื่องธรรมดา จึงกระทำผิดเพื่อเอาตัวรอดและทำให้ตนเองอยู่ในสังคม ดำรงได้ โดยเฉพาะกรณีของผู้บังคับบัญชาคณ 5) ขาดมาตรการตรวจสอบและลงโทษอย่างจริงจัง ด้วยปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่เห็นว่าการละเมิดจริยธรรมเป็นประโยชน์ มากกว่าโทษ ทั้งทางด้านทรัพย์สินและความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ นอกจากนั้นตำรวจที่กระทำผิด มักไม่ค่อยถูกลงโทษทางวินัย ขณะที่ประชาชนเกือบ 2 ใน 3 ไม่รู้ว่าต้องร้องเรียนกับหน่วยงานไหน เมื่อพบตำรวจกระทำผิด 6) ขาดจิตใจในการให้บริการสังคม เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งมองว่าประชาชน มีสถานภาพด้อยกว่าและไม่ได้มองว่าตนเองมีหน้าที่รับใช้ประชาชน จึงเลือกปฏิบัติ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรุฒม์ ศิริสวัสดิบุตร(2560) ที่กล่าวไว้ในปฏิรูป ตำรวจว่ารูปแบบการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของตำรวจ คือ การทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การรับเงิน สด การบริการหรือสินค้า การรับสิ่งตอบแทนที่มีมูลค่าสำหรับกระทำหรือละเว้น การใช้ตำแหน่ง แสวงหาผลประโยชน์ เช่น อาหาร เครื่องดื่ม บริการฟรี ลดราคา แม้ผู้เสนอประโยชน์ต่อตำรวจจะไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งปัญหาจะเกิดภายหลัง เมื่อผู้ให้ประโยชน์แก่ตำรวจ หรือเครือข่ายเพื่อนฝูง อาจ ได้รับใบสั่งจราจรหรือถูกจับกุมในความผิดเล็กน้อย บุคคลเหล่านี้อาจขอให้ตำรวจช่วยเหลือโดยมิ ชอบได้ การยอมรับสินน้ำใจเล็กน้อย ทำให้มีโอกาสนี้ประโยชน์ประนอมการใช้อำนาจหน้าที่ตำรวจได้ การให้เงินสินบนหรือเงินใต้โต๊ะ สินค้าและบริการที่ตำรวจยอมรับมาจากผู้ประกอบการต่างๆ เช่น กิจการรถยก รถพยาบาล อุ้งซ่อมรถ ทนายความ แพทย์ นายหน้าผู้รับจ้างประกันตัวผู้ต้องหา สัปเหร่อ คนขับแท็กซี่ และผู้ประกอบการธุรกิจถูกกฎหมายต่างๆ เป็นต้น โดยผู้ประกอบการจะ ได้รับประโยชน์จากการมีสัมพันธ์ที่ดีกับตำรวจ การลักทรัพย์เมื่อมีโอกาสด เป็นพฤติกรรมที่ตำรวจลัก ทรัพย์จากผู้ถูกจับกุม หรือจากเหยื่ออาชญากรรม จากสถานที่เกิดเหตุ การข่มขู่เรียกเงิน หรือการรีด ไล่ จากอาชญากร ผู้ถูกจับกุมในความผิดที่มีโทษอาญา หรือผู้กระทำผิดกฎหมาย ผู้ต้องหายาเสพติด เป็นต้น รวมถึงการเรียกค่าคุ้มครองผู้กระทำผิดกฎหมาย ผู้ประกอบการเกี่ยวกับอบายมุข บ่อนการ พนัน คู้ม้า สินค้าผิดกฎหมาย ช่องโสเภณี สถานบันเทิงเปิดเกินเวลา เป็นต้น จำนวนสินบนขึ้นกับ ขนาดธุรกิจผิดกฎหมายนั้น เพื่อแลกกับการไม่เข้าจับกุม ซึ่งธุรกิจนอกกฎหมายเหล่านี้ ขึ้นกับสภาพ พื้นที่และนโยบายของผู้บังคับบัญชาในระดับสถานีตำรวจ ระดับกองบังคับการ ตำรวจภูธรจังหวัด หรือสูงกว่านั้น ผู้ร่วมสนทนาซึ่งเป็นระดับสารวัตรถึงผู้กำกับการ เห็นว่าผู้มีอำนาจชี้ขาดว่าธุรกิจ ประเภทนี้จะสามารถเปิดดำเนินการในท้องที่รับผิดชอบได้หรือไม่ ขึ้นกับหัวหน้าสถานีตำรวจหรือ ระดับผู้กำกับการขึ้นไป มิฉะนั้นจะมีนโยบายจากระดับสูงขึ้นไปสั่งลงมา แม้บางครั้งแม้ว่าหัวหน้า สถานีระดับผู้บังคับการจะไม่ยอมให้เปิดบ่อนการพนันในพื้นที่ แต่จะมีกรณี "5 เสือรวมหัวกัน" โดย

เป็นนายตำรวจระดับ สารวัตร/รองผู้กำกับการ ที่รับผิดชอบงานป้องกันปราบปรามและสืบสวน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้กำกับการ
- 2) รองผู้กำกับการป้องกันปราบปราม
- 3) รองผู้กำกับการสืบสวน
- 4) สารวัตรป้องกันปราบปราม
- 5) สารวัตรสืบสวน

ตกลงร่วมกันยอมให้ผู้ประกอบธุรกิจนอกกฎหมายเข้ามาเปิดบ่อนการพนันได้และได้รับผลประโยชน์ โดยปกปิดไม่ให้ผู้กำกับการรู้และไม่แบ่งผลประโยชน์ให้ การเรียกเก็บเงินจากธุรกิจผิดกฎหมายนี้ ผู้สนทนาที่ปฏิบัติงานด้านสืบสวนสอบสวนอธิบายคำที่เรียกกันในหมู่ตำรวจ ว่า "เก็บไข่" เช่น ไปยื่นเรียกตรวจค้นหน้าทางเข้าออกธุรกิจดังกล่าว จนผู้ประกอบการการพนันต้องยอมจ่ายให้เพื่อแลกกับการไม่มายืนตรงทางเข้า-ออก รวมถึงกรณีสถานอาบ อบ นวด ซึ่งเป็นสถานบริการประเภทหนึ่งที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งตามกฎหมายได้ ผู้ร่วมสนทนารายหนึ่ง ให้ความเห็นว่าเป็นความจริงที่ไม่พูดกันว่าอาบอบนวดคือสถานที่ค้าประเวณี ซึ่งผิดกฎหมาย นอกจากนี้สถานอาบอบนวดที่เจ้าของกิจการต้องฝ่าฝืนกฎหมาย ก็เพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจและยอมจ่ายให้ตำรวจท้องถิ่นเป็นรายเดือนเพื่อให้ธุรกิจลงทุนมหาศาลเปิดกิจการอยู่ได้ อีกทั้งขั้นตอนการขอใบอนุญาต ในปัจจุบัน สถานอาบอบนวด รัฐไม่ได้ออกใบอนุญาตให้สถานบริการประเภทนี้แล้ว และขั้นตอนขอใบอนุญาต เป็นเหตุสำคัญให้มีการจ่ายสินบน เนื่องจากสามารถใช้อำนาจในการวินิจฉัยว่าจะต่อใบอนุญาตได้หรือไม่ อีกทั้งเป็นธุรกิจได้รับผลตอบแทนสูงในเวลาที่รวดเร็ว จึงเป็นช่องทางให้เกิดการหาประโยชน์จากเจ้าหน้าที่รัฐการประพฤติมิชอบของตำรวจ เป็นพฤติกรรมฝ่าฝืนเบี่ยงเบนแสดงออกถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่มีหลายรูปแบบ เช่น กระทำทารุณโหดร้าย ใช้กำลังเกินกว่าเหตุในการจับกุมตรวจค้น การแสดงออกซึ่งการคุกคามทางเพศ ใช้สารเสพติดเสียดายเอง การกล่าวเท็จต่อผู้ต้องสงสัยและประชาชนเพื่อปกปิดความจริง

สรุปลักษณะการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของตำรวจแบ่งเป็นพฤติกรรมลักษณะต่างๆ (กฤษณพงศ์ พุทธระกูล, 2564) ดังนี้

- 1) การทุจริตคอร์รัปชัน โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ การเรียกรับสินบนในงานจับกุม งานจราจร ซึ่งมีพฤติกรรมที่เรียกว่า "ตีไก่" คือการกระทำของตำรวจจราจรเรียกผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจร อาทิ ฝ่าฝืนสัญญาณไฟแดง ไม่คาดเข็มขัดนิรภัย ดัดแปลงอุปกรณ์ตัวรถ เป็นต้น แล้วเรียกเก็บเงินจากผู้กระทำความผิดเพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่จะไม่จับกุม ซึ่งผู้ร่วมสนทนาหลายคนเห็นว่าเป็นการกระทำที่สร้างความเสื่อมเสียในวงกว้างแก่องค์กรตำรวจมากที่สุด เนื่องจากตำรวจเป็นผู้

ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามท้องถนน ต้องติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนมากที่สุด ประชาชนจะสามารถรับรู้โดยง่าย บางกรณีพบว่าตำรวจจราจรบางรายจะใช้ศิลปะในการพูด โน้มน้าว หรือขู่ให้ผู้กระทำผิดเห็นว่าจะต้องประสพความยากลำบากอย่างไรในการไปเสียค่าปรับที่สถานีตำรวจหรือจำนวนค่าปรับที่สูงมากหากไปพบพนักงานสอบสวน เพื่อให้ยอมให้สินบน นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากหรือภาคประมง พฤติกรรมตำรวจบางส่วนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวคือ ระดับผู้ปฏิบัติเรียกตรวจแล้วเรียกรับผลประโยชน์ และสร้างระบบค่าตอบแทนเป็นรายเดือนระหว่างตำรวจกับเจ้าของกิจการที่ใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเพื่อให้ทั้งนายจ้างและแรงงานต่างด้าวไม่ถูกจับกุม นอกจากนี้ พฤติกรรมการจับกุมคดีละเมิดลิขสิทธิ์ ตำรวจบางนายเข้าไปใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบเรียกรับประโยชน์จากผู้กระทำผิดลิขสิทธิ์ หรือเมื่อจับกุมมาแล้วจะเจรจาตกลงยอมความกัน โดยผู้กระทำผิดยอมจ่ายเงินจำนวนหนึ่งให้กับตัวแทนลิขสิทธิ์เพื่อให้ยอมความ หรือตกลงจ่ายกันเป็นรายเดือน ทำให้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ยากที่จะหมดไปได้

2) การประพฤตินิชอบ การซุ่มพรมาน การวิสามัญฆาตกรรม เป็นกรณีตำรวจต่อสู้กับคนร้าย โดยอ้างว่าเป็นการป้องกันตัวโดยสมควรแก่เหตุ เช่น คนร้ายถูกตำรวจใช้อาวุธปืนยิงจนถึงแก่ความตาย หรือการตายระหว่างอยู่ในการควบคุมของเจ้าหน้าที่ ซึ่งพนักงานอัยการจะต้องยื่นคำร้องขอไต่สวนการตายต่อศาล ซึ่งที่ผ่านมาจะมีคดีในลักษณะนี้เกิดขึ้นจำนวนมาก ในบางคดีญาติผู้เสียชีวิตไม่ติดใจต่อการตาย แต่บางคดีญาติผู้เสียหายก็จะทำการคัดค้านการไต่สวน เนื่องจากเห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

3) พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การยึดของกลาง หรือจับแล้วปล่อย เพื่อล่อซื้อ จับได้ แล้วลดจำนวนของกลาง ยกยอกของกลางไปขาย

4) พฤติกรรมที่ยังคลุมเครือว่าเป็นการทุจริตหรือไม่ เช่น รับสินน้ำใจร้านสะดวกซื้อ รับเงินจากห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่เพื่ออำนวยความสะดวกด้านจราจรในพื้นที่แออัดผิวจราจรน้อย เป็นรายเดือนให้กับสถานีเจ้าของพื้นที่เพื่อนำไปจัดสรร การเก็บเงินค่าตู้แดง แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ตู้อาชญากรรมทั่วไป ตู้วิไอพีบ้านพักบุคคลสำคัญ หรือโรงงาน และตู้นอกระบบ เป็นการติดตั้งให้โดยส่วนตัวนำประโยชน์ตอบแทนเป็นการส่วนตัว ไม่นำเข้ากองกลางเพื่อจัดสรร

5.การฝ่าฝืนจริยธรรม จรรยาบรรณ การทำงานไม่เต็มเวลา ไม่ทำงานเต็มความสามารถ

ทั้งนี้ วลีษฐ เดชกุญชร(2558) ได้กล่าวไว้ใน การสัมมนาเรื่อง 10 ประเด็นเด่นนวัตกรรมการเมืองไทย ครั้งที่ 2 ประเด็นการปฏิรูปตำรวจ วันที่ 31 มกราคม 2558 จัดโดย คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ ร่วมกับสถาบันปฏิรูปประเทศไทย(สปท.) มหาวิทยาลัยรังสิต ณ โรงแรม เดอะ สุโกศล พญาไท กรุงเทพฯ โดยกล่าวไว้ว่า กรอบแนวคิดคือพัฒนาองค์กรและ

เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดีขึ้น เป็นที่พึงที่ดีในการดูแลความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน เน้นการกระจายอำนาจ ให้ใกล้ชิดประชาชน ลดอิทธิพลทางการเมือง สร้างความเป็นมืออาชีพ มีธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่และดูแลคุณภาพชีวิตของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ใช้ทฤษฎี พฤติกรรมสร้างระบบ กระบวนการเปลี่ยน โครงสร้าง ทำทันที ทำให้ครบวงจร พร้อมปรับตัวให้ทันสมัยกับสภาพสังคม

กล่าวโดยสรุป การวิเคราะห์สาเหตุ ปัญหาและอุปสรรคที่ตำรวจละเมิดจริยธรรมวิชาชีพของข้าราชการตำรวจ พบว่า ข้าราชการตำรวจและประชาชนทั่วไป คำนึงถึงศีลธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นรองลงมา และประชาชนทั่วไปก็ล้วนคาดหวังให้ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบกฎหมายและทำงานอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกันด้วย อย่างไรก็ตาม ความจงรักภักดีต่อองค์กร นั้นตำรวจส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเป็นอันดับท้ายที่สุด และ กลุ่มตำรวจ ระดับปฏิบัติการ มีความเสียดสีเพื่อส่วนรวมมากในแง่ของการเสียดสีเวลา เพื่อทำภารกิจให้เสร็จสิ้น ทั้งนี้ปัญหาและอุปสรรคที่พบโดยสรุปคือ

- 1) สดข.มีระเบียบ/ คู่มือ แต่กลับเพิกเฉยไม่ยึดถือ
- 2) ความหย่อนยานในการบังคับใช้กฎหมาย
- 3) ตำรวจส่วนใหญ่รู้และตระหนักเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม แต่อยู่ที่ตัวตำรวจเองว่าปฏิบัติดีตามคู่มือ หรือละเลย
- 4) ปัญหาเชิงโครงสร้าง ทำให้ตำรวจต้องทุจริต เช่น การโยกย้ายตำแหน่งไม่เป็นธรรม
- 3) การแทรกแซงทางการเมือง
- 5) การขาดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง เช่น คดีต่างๆ กลับทำได้แค่ย้ายจนเป็นที่สงสัยของประชาชน
- 6) การรวมศูนย์อำนาจไว้ที่กรุงเทพฯ

นอกจากนี้ยังมีเรื่องของค่านิยมและระบบที่ปฏิบัติต่อๆ กันมาในวงการตำรวจ แม้จะรู้ว่าการกระทำใดไม่ถูกต้อง แต่เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งเลือกที่จะปฏิบัติตามค่านิยมหรือรูปแบบที่ทำตามๆ กันมา และมองการละเมิดจริยธรรมเป็นเรื่องธรรมดา การขาดมาตรการตรวจสอบและลงโทษอย่างจริงจังด้วยปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่เห็นว่าการละเมิดจริยธรรมเป็นประโยชน์มากกว่าโทษ ทั้งทางด้านทรัพย์สินและความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ และการขาดจิตใจในการให้บริการสังคม เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งมองว่าประชาชนมีสถานภาพด้อยกว่าและไม่ได้มองว่าตนเองมีหน้าที่รับใช้ประชาชน จึงเลือกปฏิบัติ ไม่รับแจ้งความในกรณีที่เห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ข่มขู่และรีดไถประชาชน

บทที่ 5

องค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลัก ธรรมาภิบาลของ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ว่าด้วยองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม
ข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจ
แห่งชาติ จึงได้นำหลักจริยธรรมปัจจัยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรร
มาภิบาล แบ่งออกได้เป็น 19 ตัวแปร โดยสามารถนำมาจัดกลุ่มได้เป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย
อุดมการณ์ ภาวะผู้นำ บทบาทหน้าที่ ความรอบรู้ในวิชาชีพ และด้านผลลัพธ์ของมีคุณธรรม
จริยธรรม มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดนี้

กลุ่มที่ 1 องค์ประกอบด้านอุดมการณ์ ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย
5 ข้อ กล่าวคือ

- 1) ยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรม
- 2) ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 3) มีค่านิยมต่อต้านการทุจริตปกป้องและรักษาเกียรติของข้าราชการ
- 4) มีจิตสำนึกพิทักษ์ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์
- 5) ยึดหลักนิติธรรม

กลุ่มที่ 2 องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำที่จำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม
ประกอบด้วย 5 ข้อคือ

- 6) มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 7) เคารพและมีความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชา
- 8) ความเป็นผู้นำ
- 9) มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและ
เสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา
- 10) มีความเที่ยงธรรม ยึดถือข้อเท็จจริงและเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ

กลุ่มที่ 3 องค์ประกอบด้านบทบาทหน้าที่ ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม
ประกอบด้วย 5 ข้อ กล่าวคือ

- 11) มีคุณธรรมจริยธรรมและเข้าใจการใช้บังคับกฎหมาย
- 12) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ
- 13) จงรักภักดีต่อองค์กร มีศีลธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก
- 14) ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้
- 15) ทุ่มเทบทบาทและหน้าที่ในการทำงานมีวิุฒิกภาวะ

กลุ่มที่ 4 องค์กรประกอบด้านความรู้ในวิชาชีพ เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณธรรม

จริยธรรม ประกอบด้วย 2 ข้อกล่าวคือ

- 16) ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 17) มีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่างๆ

กลุ่มที่ 5 องค์กรประกอบด้านผลลัพธ์ของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม คือหน้าที่ที่มีต่อประชาชน ประกอบด้วย 2 ข้อ กล่าวคือ

- 18) เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- 19) มีเมตตาธรรมกับประชาชน และผู้ได้บังคับบัญชา

5.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลด้านอุดมการณ์ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

องค์ประกอบด้านอุดมการณ์ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม นั้นมีตัวแปรในการวิเคราะห์ 5 ตัวคือ 1) ยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรม 2) ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3) มีค่านิยมต่อต้านการทุจริตปกป้องและรักษาเกียรติของข้าราชการ 4) มีจิตสำนึกพิทักษ์ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และ 5) ยึดหลักนิติธรรม

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรม แต่ความถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรมจะถูกเปลี่ยนไปตามการกระทำของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งหน่วยงานมีผลต่อการยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการบริหารตามธรรมาภิบาล ในประเด็นของหลักนิติธรรม ซึ่งหมายถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรมในทางกฎหมายและข้อบังคับในสังคม และยังรวมถึงความเป็นธรรมในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ปราศจากความทุจริต ความยุติธรรมของระบบศาลอีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์เชิงลึกของ นักวิชาการ ผู้บริหารและ ระดับปฏิบัติการ กล่าวคือ

“ผมคิดว่าตำรวจมีความเข้าใจเรื่องกฎหมายเพียงพอ ส่วนความเข้าใจเรื่องจริยธรรม เขาอาจจะไม่ได้ละเอียด เพราะฉะนั้นเราก็จะได้ยินว่าตำรวจใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต ตำรวจใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสมกับผู้ถูกกล่าวหา อันนี้ก็เป็นที่ทราบกันอยู่ ถ้าเขายึดมั่นในหลัก ประชาธิปไตย หลักนิติธรรม มีค่านิยมต่อต้านการทุจริตปกป้องและรักษาเกียรติยศของ ข้าราชการ เขาก็จะเคารพในสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เขาต้องเคารพในเสียงข้างมาก ของประชาชน เขาก็จะเห็นว่าประชาชนเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดที่จะให้เขาอยู่ได้” (สมบูรณ์ สุขสำราญ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 สิงหาคม 2565)

“ถ้ามองในแง่ของการบังคับใช้กฎหมายโดยไปจับกุมคุมขังหรือไปสอบสวน จะ คำนึงถึงในแง่ของกฎหมายมากกว่า คือ ตัวบทกฎหมายมาก่อน คุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็น เรื่องที่อยู่ภายในคนมักไม่ค่อยตระหนักถึง แต่จริงๆ แล้วถ้าเราตระหนักถึงตัวบทกฎหมายนี้ มันก็จะมีคุณธรรมจริยธรรมเข้ามาอยู่แล้ว ตำรวจจะคุ้นเคยกับการบังคับใช้กฎหมายแบบ ต้องการเน้นผลลัพธ์หรือนายสั่งมาอะไรอย่างนี้มากกว่าที่จะเน้นในเรื่องของกระบวนการ วิธีการทางกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายมีอยู่ แต่การบังคับใช้กฎหมายจะขึ้นอยู่กับตัวคน บังคับใช้ ถ้าคุณไม่บังคับใช้กฎหมายอันนี้ ณ เวลานี้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย เปิดโอกาสให้ คนที่ถูกจับได้มีโอกาสดำเนินคดีหรือทำอะไรบางอย่าง แล้วทำให้เขากับผู้เสียหายทำความเข้าใจ กันได้มากขึ้น มันก็อาจจะแก้ปัญหาก็ได้ มันก็อาจจะทำให้ไม่ต้องบังคับใช้กฎหมายอย่าง เข้มงวดก็ได้ แต่ว่าเรื่องจบ คือตำรวจต้องใช้นิติศาสตร์/รัฐศาสตร์ร่วมกัน กฎหมายอย่างเดียว “ไม่รอด” (พ.ต.อ.ดร. ชิตพล กาญจนกิจ, อาจารย์(สบ5)กลุ่มงานอาจารย์กองบัญชาการการศึกษา, ผู้บริหารกองบัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“ในเรื่องของผู้ปฏิบัติงาน เป็นความยากลำบากส่วนหนึ่งของผู้ที่จะต้องไปบังคับใช้ กฎหมาย ในตัวของคนๆ หนึ่งนั้น ถ้าจะมองก็ต้องมองทั้ง 2 มิติเหมือนกัน ทั้งในด้าน คุณธรรม/จริยธรรม และในด้านรัฐศาสตร์/นิติศาสตร์ ถ้าเขาเลือกความปลอดภัยของตัวเอง โดยเลือกนิติศาสตร์อย่างเดียว มันอาจจะส่งผลกับคนอื่นได้ ส่งผลกับองค์กรได้ แต่คิดว่าถ้า เราให้ความรู้กับเขา ให้ความเข้าใจ ให้ทัศนคติในการทำงานที่ดีแล้ว เขาจะได้เอาไป ประมวลผลตัดสินใจในการบังคับใช้กฎหมายได้ว่าเขาควรที่จะเลือกปฏิบัติในการดูแลกรณี นั้นอย่างไรบ้าง และจะส่งผลที่ดีต่อเขาและการทำงานต่อองค์กรได้ การมีประชาธิปไตยใน การบริหารจัดการก็มีส่วนสำคัญ เขาก็จะได้เรียนรู้ไปด้วยว่าถ้าเขามีความสำคัญในการออก

เสียงหรือออกความเห็น ผมว่ามันก็จะส่งผลให้หน่วยนั้นดีมากขึ้น” (พ.ต.อ.จิรชาติ เจริญศรี ,ตำแหน่ง รอง.ผบก.ป.นครอง โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน จ.นครปฐม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 สิงหาคม 2565)

“เราทำตามขั้นตอนของกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เรื่องของการตรวจสอบจากภายนอก และภายในองค์กร เราก็ยังมีเรตสำรวจ ผู้บังคับบัญชาเองก็คอยสอดส่องดูแลอยู่แล้ว มีการรายงานอยู่ตลอดเวลา และยังมีหน่วยงานตรวจสอบภายในของกองบัญชาการเองด้วย เราถูกเฝ้ามองจากสังคม มีกระบวนการตรวจสอบจากภายนอกทั้งสื่อ องค์กร NGOs Social อะไรต่างๆ สังคมก็เริ่มรับรู้ถึงสิทธิต่างๆ และเริ่มเรียกร้องเริ่มไม่ยอมมากขึ้น เราต้องมีขั้นตอนหรืออะไรที่จะให้สังคมหรือภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานจริงๆ มันก็มีกฎระเบียบ ข้อกฎหมาย เป็นเกณฑ์ให้ใช้ในการพิจารณาอยู่แล้ว ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับวิจารณญาณในการปรับใช้ของแต่ละคน และอีกส่วนหนึ่งก็มาจากอิทธิพลหรือปัจจัยจากภายนอกด้วย” (พ.ต.อ.ดร.นิมิต การปลุก, อาจารย์(สบ5) โรงเรียนตำรวจภูธร 1 จ.สระบุรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มประชาชน พบว่า กลุ่มประชาชนเห็นว่าข้าราชการตำรวจปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยถูกตรวจสอบมากขึ้น ทั้งภาครัฐและประชาชนดังผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก กล่าวว่า

“คำนึงถึงมาก เพราะมีประชาชนช่วยตรวจสอบมากขึ้น และผู้บังคับบัญชาเอาจริงจัง” (ประชาชนทั่วไปคนที่ 1, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“ตำรวจมีความตระหนักรู้มากขึ้น ในเชิง คุณธรรม/จริยธรรมและการบังคับใช้กฎหมาย อันนั้นมาจากการตรวจสอบภาคสังคมหรือประชาสังคมเอง หรืออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ประชาชนเข้าถึงได้ ทำให้บังคับตำรวจไปในตัวที่ไม่ให้ทำอะไรที่มันนอกกรอบ หรือเป็นการละเมิดจริยธรรมหรือกฎหมายก็ดี”(วิศยศ งามขำ,ผู้สื่อข่าวอาชญากรรมและความมั่นคง หนังสือพิมพ์ Bangkok Post, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

" ถ้าเขายึดมั่นในสิ่งที่เขาก็จะเคารพในสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เขาต้องเคารพในเสียงข้างมากของ ประชาชน เขาก็จะเห็นว่าประชาชนเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดที่จะให้เขาอยู่ได้"(ประชาชนทั่วไปคนที่ 2 , การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ในด้านการยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรม จากนักวิชาการและผู้บริการ โรงเรียนตำรวจ จะเห็นว่า เป็น ไปในแนวทางเดียวกันคือ ตำรวจทุกคนยอมปฏิบัติตามขั้นตอนและตัวบทกฎหมาย แต่ความยากลำบากอยู่ที่ผู้ปฏิบัติที่ต้องทำให้ประชาชนเข้าถึงหรือพอใจต่อกระบวนการทำงานของตำรวจ รวมไปถึงการจับตามองของประชาชน และสังคมส่วนใหญ่ต่อการทำงานของตำรวจในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งการวิเคราะห์ทางด้านองค์ประกอบด้านอุดมการณ์ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม นั้นมีตัวแปรในการวิเคราะห์ 5 ตัวคือ 1) ยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรม 2) ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3) มีค่านิยมต่อต้านการทุจริตปกป้องและรักษาเกียรติของข้าราชการ 4) มีจิตสำนึกพิทักษ์ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และ 5) ยึดหลักนิติธรรม จะเห็นว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ สุขญา ศรีสำอางค์ (2555) ได้ทำการศึกษาระดับจริยธรรมของตำรวจตามทัศนคติของประชาชน และศึกษาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของตำรวจตามทัศนคติของประชาชน อันส่งผลต่อแนวทางเชิงนโยบาย ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยพบว่า 1) จริยธรรมของตำรวจตามทัศนคติของประชาชนเป็นที่น่าพอใจอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ พระราชินีและพระราชทายาท โดยไม่ยอมให้ผู้ใดล่วงละเมิด 2) ทัศนคติของประชาชนที่มีความขัดแย้งกัน ได้แก่ การแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองเพื่อที่จะได้มีความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบข้อบังคับหรือประสิทธิภาพตามปกติของหน่วยงานราชการอื่น ๆ ส่วนการประสานงานนั้น จากการวิจัยเชิงปริมาณประชาชนมีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำขณะที่จากการวิจัยเชิงคุณภาพอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้พบว่า การวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีระดับที่ต่ำกว่าขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสามัคคีในการปฏิบัติหน้าที่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสำเร็จและชื่อเสียงขององค์กร 3) ทัศนคติที่มีความสอดคล้องและอยู่ในระดับต่ำคือความเป็นกลางทางการเมืองและการหลีกเลี่ยงการกระทำที่มีผลให้พรรคการเมืองทั้งที่เสรีภาพของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยไม่เลือกปฏิบัติ การปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบกับความเร็ว ภาระหรืออื่น เสียสละและความรับผิดชอบ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ทางราชการและความคุ้มค่า การรักษาความลับอย่างเป็นทางการและที่ได้มาจากการปฏิบัติ หน้าที่ นอกจากนี้สิ่งที่เป็นไปตามหน้าที่เพื่อความยุติธรรมและ

การใช้ตำแหน่งที่จะแสวงหาประโยชน์ หรือมีผลการตัดสินใจที่ขาดความยุติธรรม รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตรงไปตรงมาตามกฎหมาย โดยไม่ต้องหลีกเลี่ยง

5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ด้านภาวะผู้นำจำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ด้านภาวะผู้นำที่จำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ข้อคือ 1) มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม 2) เคารพและมีความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชา 3) มีความเป็นผู้นำ 4) มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา และ 5) มีความเที่ยงธรรม ยึดถือข้อเท็จจริงและเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มผู้บริหารองค์กรตำรวจพบว่า กลุ่มผู้บริหาร องค์กรตำรวจมีความเห็นว่าอาชีพตำรวจมีความเสียสละเป็นพื้นฐาน การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจคือการ เสียสละต่อส่วนรวม จิตสำนึกของตำรวจคือความเสียสละ ดังรายละเอียดคำสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้คือ

“ส่วนใหญ่ตำรวจก็ต้องคำนึงถึงความถูกต้อง ส่วนเรื่องความโปร่งใสก็ต้องพูดกันตรงๆ ว่ามันมีอะไรที่มั่วๆ เยอะที่เข้าไปตรวจสอบไม่ถึง ผู้บังคับบัญชาที่ดีจะมีผลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา แม่ปูเดินเบี้ยว ลูกปูก็เดินเบี้ยวด้วย ตำรวจเขาถึงได้บอกถ้าหัวไม่สายหางก็ไม่กระดิก เพราะฉะนั้นมันก็เป็นความสำคัญที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องเป็นตัวอย่าง เป็นผู้นำที่จะต้องประกอบด้วยคุณธรรม/จริยธรรม ยึดหลักธรรมาภิบาล ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางสมัยก่อน ความเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจอาจจะไม่มาก เพราะว่าคนที่ตื่นตัว คนที่คอยจับผิดคนที่คอยดูตำรวจปฏิบัติหน้าที่มันมีมากขึ้น สื่อ social อะไรต่างๆ สามารถที่จะบันทึกและนำไปเผยแพร่ได้ เพราะฉะนั้นตำรวจก็พยายามทำอะไรที่อยู่ในกรอบ ทำให้ในบางเรื่องที่ต้องเด็ดเดี่ยว มันก็อาจจะไม่ได้ผล” (สมบูรณ์ สุขสำราญ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“หน่วยงานตำรวจเป็นหน่วยงานที่เสียสละโดยพื้นฐานเลย แม้กระทั่งที่ทำงานที่ผมอยู่ เป็นการสร้างบุคลากรให้กับองค์กรตำรวจในมุมมองของตำรวจชั้นสัญญาบัตร เรื่องหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญมากที่สุดคือการเสียสละต่อภาพรวม ต่อสังคม ต่อประชาชน ถ้าเขาไม่เสียสละไม่มองถึงผลประโยชน์ของคนอื่นแล้ว มีแต่ความเห็นแก่ตัว ดังนั้น เชื่อว่าในองค์กร ยิ่งใน

ปัจจุบันนี้ นื่องๆ ที่ไปทำงานอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ นี้ เขาเสียสละ ถึงแม้ว่าจะมีข่าวในเรื่องที่ไม่ค่อยดี แต่ผมคิดว่าทุกคนในหลากหลายอาชีพก็มีเหมือนกัน เพียงแต่ว่ามันอาจจะไม่ได้เป็นข่าว แต่ว่าถ้าโดยเนื้องานจริงๆ โดยหน้าที่จริงๆ ผมว่าเขาเสียสละ และเขาทำงานตลอดเวลา ตำรวจมันอยู่กันแบบว่าไม่ได้คำนึงถึงเกียรติยศเท่าไรหรอก คืออาจจะมึบ้างในบางกลุ่ม แต่ว่าด้วยความที่อาชีพ คือตำรวจระดับชั้นต่างๆ มองว่าผู้บังคับบัญชาไม่ดูแล ผู้บังคับบัญชาระดับบนระดับสูงๆ ขึ้นไป ระดับผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ หรือผู้การฯ ไม่ดูแลลูกน้อง ก็เลยไม่ได้ผูกพันมาก หรือไม่ได้มีความรู้สึกรู้สีกว่าจะต้องรักษาเกียรติอะไรมากมาย หรือบางทีก็ถูกข่มเหยียดด้วยซ้ำไป” (พ.ต.อ.จิรชาติ เจริญศรี, ตำแหน่ง.รอง.ผบก.ปท.รอง.รอง.โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน จ.นครปฐม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“อาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่เสียสละ เพราะที่ต้องอยู่ในภาวะของความกดดันมากมาย ความเสี่ยงของชีวิต รายได้ก็ไม่คุ้มกับการทำงาน คนที่ต้องเสียสละและมีใจรัก ถ้าผู้บังคับบัญชาเป็นต้นแบบที่ดี มีคุณธรรม เข้าใจพวกเขา เขาก็จะเกิดความเกรงใจขึ้น ส่วนหนึ่งก็มีอยู่แล้วจากการที่เป็นผู้บังคับบัญชา ถ้าเราเป็นแบบอย่างที่ดี พวกเขาก็จะเชื่อฟังและเดินตาม และจะส่งผลให้ภาพรวมของการทำงานเป็นไปในทางที่ถูกต้อง ผมเห็นว่าในสังคมก็ยังยอมรับกับอาชีพตำรวจ ในการที่จะเสนอแนวความคิดให้เป็นผู้นำ ขึ้นอยู่กับว่าในตอนนั้นตำรวจถูกจัดวางอยู่คู่กับใครมากกว่า ถ้าไปอยู่กับทหารก็อาจอยู่ในอีกสถานภาพหนึ่ง ในส่วนความเป็นผู้นำที่มีอยู่ในตัวก็ถือว่าเป็นอาชีพที่มีความเป็นผู้นำสูง” (พ.ต.อ.ดร.นิมิต การปลูก, อาจารย์(สบ5) โรงเรียนตำรวจภูธร 1 จ.สระบุรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“ผมมองว่ายังอยู่ระหว่างกึ่งกลางนะ เพราะผมเห็นว่ามึตำรวจที่ขับเคลื่อนงานเพื่อสังคมแค่ 20% ขององค์กร ถามว่าทำได้ดีไหม? ทำได้ดีเลย แต่มีอีกหลายคนที่ไม่ทำอะไรเลย อยู่เฉยๆ ไปวันๆ ไม่ได้สร้างผลงานอะไรให้กับองค์กรตำรวจ ผู้บังคับบัญชามีผลโดยตรงอยู่แล้ว ตำรวจเป็นองค์กรที่ถ้าหัวทำอะไร ลูกน้องก็จะเป็นแบบนั้น ถ้าผู้บังคับบัญชาดี ลูกน้องย่อมดีตาม” (วิศยศ งามขำ, ผู้สื่อข่าวอาชญากรรมและความมั่นคง หนังสือพิมพ์ Bangkok Post, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

จะเห็นว่า องค์ประกอบด้านความเสียสละเพื่อส่วนรวมของข้าราชการตำรวจมีอยู่ในระดับที่ได้ มาตรฐานเนื่องจากงานของข้าราชการตำรวจคือการบริการ ซึ่งกลุ่มผู้บริหารองค์กรตำรวจมีความเห็นว่า ความเคารพและมีความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชาส่งผลสำคัญต่อคุณธรรม จริยธรรมใน

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ในระดับปฏิบัติการเห็นว่าที่ผู้บังคับบัญชาที่ดีเป็นแบบอย่างในการทำงานส่งผลถึง การเคารพและมีความจริงใจ ต่อผู้บังคับบัญชาของข้าราชการตำรวจ และจะส่งผลต่อไปถึง ความรักใคร่สามัคคีในหมู่คณะและเกิดความ ร่วมมือที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือ องค์ประกอบด้านเคารพและมีความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชาข้าราชการตำรวจมีความ เคารพและมีความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชา คุณสมบัติของความเป็นผู้นำในตัวของผู้บังคับบัญชาคือปัจจัย สำคัญที่นำมาซึ่งความเคารพและความจริงใจที่ผู้ใต้บังคับจะมีให้ในด้านความเป็นผู้นำ กลุ่มผู้บริหารองค์กรตำรวจพบว่ากลุ่มผู้บริหารองค์กรตำรวจเห็นว่าภาวะผู้นำของตำรวจนั้นมีความสำคัญอย่างมาก เป็นรากฐานสำคัญต่อการเสริมสร้างคุณธรรม/จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ จะเห็นว่า ข้าราชการตำรวจยังต้องเรียนรู้เรื่องภาวะความเป็นผู้นำ เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการฝึกฝน ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจคนให้กระทำตาม และเป็นมิตีร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ปฏิบัติตาม โดยที่ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติด้วยใจ และยินดีทำตามคำสั่งของผู้นำ ดังนั้นภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้นำซึ่งคือผู้บังคับบัญชาตามสายงานทุกคนเพราะจะเป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้สำเร็จตามเป้าหมาย ในด้านการมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด กลุ่มผู้บริหารองค์กรตำรวจเห็นว่า ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอยู่ในระดับที่ดีในระดับหนึ่ง แต่เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งข้าราชการตำรวจตำรวจมี องค์ประกอบด้านการมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด และเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาโดยมีการรายงานผลการประเมินตามแผนปฏิบัติราชการมีการรายงานผลการประเมิน มาตรการการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ คิดว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีผู้มีความรู้ความสามารถความชำนาญปฏิบัติงาน ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด และนำไปปรับปรุงเป็นแผนยุทธศาสตร์เพื่อเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา

กล่าวโดยสรุป ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการรายงานผลการประเมินตามแผนปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติราชการ มีการรายงานผลการประเมินตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ โดยมีผู้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด และนำไปปรับปรุงเป็นแผนยุทธศาสตร์ เพื่อเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักความสำคัญของจริยธรรมต่อตัวบุคคล กล่าวคือ คนดีย่อมทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและแก่ผู้อื่น อย่างน้อยการ ไม่ทำชั่วก็เป็นการ ช่วยให้สังคมไม่ต้องแก้ไข ปัญหา ยิ่งทำด้วยก็ยิ่งเป็นคนดีแก่สังคม การงานก็สัมฤทธิ์ผล การกระทำความดีและการช่วยเหลือสังคมของคนดีก็เป็นการช่วยให้สังคมเจริญขึ้นและดีขึ้นโดยตรง คนดีจึง เป็นผู้รักษาสังคมด้วยการไม่ทำลายสังคม ไม่ว่าจะป็นทรัพยากรของประเทศ สภาพแวดล้อม หรือ การประพฤติปฏิบัติที่

ทุจริตต่าง ๆ และยังสร้างสรรค์สังคมด้วยการเป็นตัวอย่างที่ดี สอนให้ผู้อื่นให้ ทำดีและทำการอันเป็นประโยชน์แก่สังคม และแก่โลก คนดีเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดี ใช้ความรู้ความสามารถในทางที่เป็นประโยชน์ และตำรวจยังต้องเรียนรู้เรื่องความเสียสละและภาวะความเป็นผู้นำ เนื่องจากภาวะผู้นำ เป็นเรื่องที่ต้องได้รับการฝึกฝน และเป็นมิตรร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ปฏิบัติตาม โดยที่ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติด้วยใจ และยินดีทำตามคำสั่งของผู้นำ

5.3 การวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมมาภิบาลด้านบทบาทหน้าที่ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

การวิเคราะห์ ด้านบทบาทหน้าที่ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ข้อ คือ 1) มีคุณธรรมจริยธรรมและเข้าใจการใช้บังคับกฎหมาย 2) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ และมีประสิทธิภาพ 4) จงรักภักดีต่อองค์กร มีศีลธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก 6) ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ 17) รัฐบาลและหน้าที่ในการทำงานมีวุฒิภาวะจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า กลุ่มผู้บริหารองค์กรตำรวจ มีความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย และ จะยึดถือด้วยบทกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีการตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรม ที่ถูกปลูกฝังมา และกลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการ มีความตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากใช้หลักธรรมมาภิบาลในการทำงาน โดยรับการอบรม ส่วนการบังคับใช้กฎหมายมีความเข้าใจในการใช้บังคับกฎหมาย แต่จะมีความเข้าใจในการบังคับใช้มาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการฝึกฝนจากการใช้ดุลยพินิจ ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์คือ

“ผมก็ยังเชื่อว่าหน่วยงานของผมก็ยังมีความมั่นคง มีความโปร่งใสในการทำงาน และในการบริหารจัดการ อาจจะมีบาง case แต่ก็จะมีการค้าเนินการไปตามกระบวนการขององค์กรผม แต่ในภาพรวม ผมคิดว่าผู้บริหารและหน่วยปฏิบัติสามารถที่จะดูแลและมีความโปร่งใสและบริหารจัดการได้ดีในระดับหนึ่งพนักงานสอบสวนนั้นผมว่าพวกเขาก็น่าจะตั้งใจในการทำงานสอบสวนภายใต้จรรยาบรรณที่เป็นกรอบของเขา เผอิญๆ บางคนทำได้มากกว่าจรรยาบรรณเสียอีก แต่อาจจะเป็นตัวข้อจำกัดเรื่องเวลา ปริมาณงาน ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ก็อาจจะทำให้มีอุปสรรคในเรื่องของการเอาจรรยาบรรณไปใช้ในบางเรื่องได้ ในหลักของการปฏิบัติตามยุทธวิธีหรือแม้กระทั่งการทำงานในแง่มุมต่างๆ ผมเห็นว่าผู้บริหารก็ถ่ายทอดแนวคิดนี้ลงไปให้ผู้ปฏิบัติอยู่ตลอด พยายามจะส่งไปถึงตัวผู้ปฏิบัติโดยตรงให้ยึดใน

เรื่องนี้เป็นหลักให้มาก” (พ.ต.อ.จิรชาติ เจริญศรี, ตำแหน่ง รอง.ผบก.ปท.รอง โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน จ.นครปฐม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

ถ้าตั้งใจทำงานจริงๆ ทำเพื่อประชาชน มันก็ถือเป็นจริยธรรมอย่างหนึ่งอยู่แล้ว ในส่วนลึกข้างในมันมีกันทุกคนอยู่แล้ว การสร้างความดี ไม่ทำความชั่ว ในภาพรวมนั้นมันมีกันทุกคนอยู่แล้ว เรามีกรอบปฏิบัติที่ชัดเจนตามข้อกำหนดและพยานหลักฐานในการปฏิบัติ อย่างเที่ยงธรรมอยู่แล้ว ส่วนในมุมมองจากอะไรต่างๆ นั้นก็มีสิทธิที่จะมีมุมมองอย่างนั้นได้ เพราะทางผู้บังคับบัญชาที่พยายามจะอบรมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะตอนนี้ที่ทางสังคม social นี้ ฝ้ามองอยู่ตลอดเวลา การอบรมในเรื่องความรู้ วินัย การทดสอบอะไรต่างๆ ที่เยอะขึ้นมาเรื่อยๆ เรื่องนี้มองได้ 2 มิติ มิติแรกคือถ้าคนไม่ชอบตำรวจ เขาจะมองในแง่ลบตลอดเวลา เสมอตัวกับลบ ถ้าคนที่รักตำรวจจะมองบวกและเสมอตัว”(พ.ต.อ.ดร.นิมิต การปลูก, อาจารย์(สบ5) โรงเรียนตำรวจภูธร 1 จ.สระบุรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

จะเห็นว่า องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรมและเข้าใจการใช้บังคับกฎหมายของข้าราชการตำรวจ ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนมากให้ความคิดเห็นว่า ข้าราชการตำรวจมีคุณธรรมจริยธรรมและเข้าใจการใช้บังคับกฎหมาย แต่ควรส่งเสริมในเรื่องมาตรฐานของจริยธรรมซึ่งอาจส่งผลถึงการเลือกปฏิบัติในด้านการ คำนึงถึงศีลธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นรองลงมาอย่างไรก็ตาม ความจงรักภักดีต่อองค์กร นั้นตำรวจส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเป็นอันดับท้ายที่สุด โดยองค์ประกอบด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร มีศีลธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ เป็นหลัก ข้าราชการตำรวจยึดมั่นและปฏิบัติเป็นอย่างดี ศีลธรรมคือปัจจัยที่สำคัญที่สุด และเป็นฐานให้กับปัจจัยที่เหลือที่จะเกิดขึ้นตามมา ทั้งนี้กลุ่มผู้บริหารองค์กรตำรวจเห็นว่าวุฒิภาวะเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เป็นสิ่งที่จะต้องปลูกฝังและพัฒนาให้มีขึ้นมาให้ได้ โดยข้าราชการตำรวจจำเป็นต้องฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน องค์ประกอบด้านรู้บทบาทและหน้าที่ในการทำงานมีวุฒิภาวะพบว่า

กล่าวโดยสรุป ข้าราชการตำรวจรู้บทบาทและหน้าที่ในการทำงานมีวุฒิภาวะ เนื่องจากศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ ต้องผลิตข้าราชการตำรวจ เพื่อออกไปรับใช้พี่น้องประชาชนและรู้บทบาทและหน้าที่ในการทำงาน ดังนั้น การผลิตข้าราชการตำรวจให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องประกอบด้วย คุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม มีระเบียบวินัยที่ดี มีองค์ความรู้ทั้งทางด้านวิชาการตำรวจ กฎหมาย และสังคม

5.4 การวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความรู้ในวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม

องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความรู้ในวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 ข้อ คือ 1) ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) มีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่างๆ พบว่า ตำรวจเห็นว่าการคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพตำรวจเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวเองและได้รับการปลูกฝังกันมา แต่การตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องนี้ของตำรวจนั้นจะต้องมีมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ และต้องมีการสร้างภาพลักษณ์ให้ประชาชนไว้วางใจต่อการทำงานของตำรวจมากขึ้นด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยการทำงานของตำรวจให้รวดเร็วและโปร่งใสมากขึ้น ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์เชิงลึกคือ

“จรรยาบรรณวิชาชีพของตำรวจที่เยอะมากนะ มากกว่าข้าราชการธรรมดา ผมว่าอยู่ในระดับที่ปานกลาง” (สมบูรณ์ สุขสำราญ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“ในปัจจุบันจะเห็นว่าทางตำรวจก็มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ นวัตกรรมต่างๆ เพื่อมาใช้เป็นเครื่องมือปฏิบัติหน้าที่ เช่น การเช็คทางออนไลน์ การใช้โดรนในการตรวจพื้นที่ มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำให้การทำงานของตำรวจให้สะดวกมากขึ้น และมีความถูกต้องมากขึ้น เทคโนโลยีจะมาช่วยการทำงานของตำรวจมีความสำคัญมากกว่าลูกบอลูนของทหาร มีความสำคัญมากกว่าซื้อเรือดำน้ำ สำคัญมากกว่าซื้อเครื่องบินขับไล่ เพราะว่าเราดูแลชีวิตคนโดยตรง นั่นหมายถึงว่านอกจากพัฒนาเครื่องมือก็ต้องพัฒนาบุคลากรด้วย สุดท้าย เทคโนโลยีนี้มีส่วนสำคัญในการลดปัญหาคอร์รัปชัน มีส่วนช่วยในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ไปในตัว” (พ.ต.อ.ดร.ชิตพล กาญจนกิจ, อาจารย์(สบ5)กลุ่มงานอาจารย์กองบัญชาการศีกษา, ผู้บริหารกองบัญชาการศีกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“ผมว่าเทคโนโลยีที่ตำรวจนำมาใช้นั้นเป็นธรรมกับการทำงาน เป็นธรรมกับการนำไปใช้งานพอสมควร ถึงแม้มันจะเป็นเครื่องมือ แต่ก็มีส่วนต่อการส่งเสริมภาพลักษณ์พอสมควร เพราะว่าบางทีเราก็มาเสียภาพลักษณ์ในบางเรื่องโดยไม่จำเป็น เช่น การทำงานที่ล่าช้า คนไปติดต่อก็คงจะไม่เพราะ เป็นต้น โคนตำหนิตลอด แต่ถ้ามีเทคโนโลยีมาเสริมงาน

แบบนี้โดยที่ลดภาระของผู้ได้บังคับบัญชาของเราเอง ให้เทคโนโลยีมันทำงานของมันเอง ผมคิดว่ามันก็จะลดปัญหาความน่าเชื่อถือขององค์กร ลดปัญหาของบุคลากรที่จะไปเสียเวลากับการตอบคำถามหรือไปทะเลาะกับชาวบ้านเขา ถ้าเรามีเทคโนโลยีที่ดีที่พัฒนาแล้วเข้าใจกับงานเราด้วย ไม่ใช่มีแล้วมาสร้างภาระให้ลูกน้อง ก็มันต้องเสริมต้องสนับสนุนการทำงานด้วย สมมติอย่างพนักงานสอบสวนที่จะต้องอยู่กับความคิด การทำสำนวน แต่ต้องมานั่งกรอกข้อมูลอะไรต่างๆ เรามีเทคโนโลยีอะไรใหม่ที่จะมาสนับสนุนเขา ทุกวันนี้ตำรวจก้มหน้าตาทำงาน มันถึงอยู่ได้ เชื่อว่าคนในสังคมก็มีความเป็นธรรมชาติเหมือนกัน บางเรื่องก็โดนด่า แต่ถึงเวลาจริงๆ คนเขาก็ยังรัก ยังไงเขาก็เรียกหา ทางเราเองก็ต้องตั้งใจทำงาน ต้องพัฒนาตัวเอง” (พ.ต.อ.จิรชาติ เจริญศรี, ตำแหน่ง.รอง.ผบก.ปภ.รอง.โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน จ.นครปฐม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“เรื่องของระบบฐานข้อมูล เพื่อทำการตรวจสอบอะไรต่ออะไรต่อเยอะมาก มันทำให้อะไรต่อมิมอะไรเข้าสู่ระบบของการตรวจสอบได้ง่ายขึ้น”(พ.ต.อ.ดร.นิมิต การปลูก, อาจารย์(สบ5) โรงเรียนตำรวจภูธร 1 จ.สระบุรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

จากการสัมภาษณ์จะเห็นว่า องค์ประกอบด้านการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพข้าราชการตำรวจปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพเนื่องจากมีตัวอย่างที่แสดงถึงความจริงใจในการประกาศเจตนารมณ์ในการป้องกันการทุจริต โดยองค์กรตำรวจเห็นว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ มาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่นำมาซึ่งความเป็นธรรมต่อประชาชนเพิ่มมากขึ้น กลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการเห็นว่ามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ มีส่วนในการส่งเสริมภาพลักษณ์ในการเสริมสร้างความมีคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ช่วยให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนหรือผู้ติดตามรู้เท่าทันวิธีการของคนร้าย

กล่าวโดยสรุป สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำลังดำเนินงาน โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศหลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศ หรือ Police Information System โดยทำการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลไปยังหน่วยงานต่าง ๆ จนถึงระดับสถานีตำรวจ เพื่อให้ข้อมูลกระจายสู่ตำรวจระดับปฏิบัติการ และทำให้ระบบข้อมูลข่าวสารเป็นระบบเดียวกัน เพื่อเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และมีความจำเป็นที่ตำรวจต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการทำงานให้มีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น

5.5 การวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ด้านผลลัพธ์ของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม คือหน้าที่ที่มีต่อประชาชน

องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ด้านผลลัพธ์ของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม คือหน้าที่ที่มีต่อประชาชน ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 ข้อ คือ 1) เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และ 2) มีเมตตาธรรมกับประชาชน และผู้ได้บังคับบัญชาพบว่า กลุ่มผู้บริหารองค์กรตำรวจเห็นว่าตำรวจปฏิบัติหน้าที่ในกรอบของการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากขึ้น กลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เนื่องจาก ข้าราชการตำรวจ ทราบถึง กฎหมายสิทธิด้านสิทธิ อย่างไรก็ตามประชาชนย่อมต้อง ใช้สิทธิเสรีภาพได้กฎหมายเช่นกัน และตำรวจต้องมีสำนึกในการเมตตาธรรมต่อประชาชนและผู้ได้บังคับบัญชาของตำรวจนั้นมีอยู่อย่างเต็มเปี่ยมจะขาดเสียมิได้ ดังรายละเอียดการสัมภาษณ์เชิงลึกคือ

“มีปรากฏการณ์การชุมนุมเรียกร้องเพื่อการส่งเสียงเรียกร้องไปยังภาครัฐ ไม่ว่าจะเรื่องราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำ การเรียกร้องทางการเมืองในประเด็นต่าง ๆ หรือการประท้วงรัฐบาลในอดีตที่ผ่านมา จะเห็นว่าบางครั้งระชนมาชุมนุมไม่ได้สะท้อนถึงการยอมรับฟังประชาชนเท่าที่ควร เช่นการใช้น้ำแรงดันสูง คิดว่าทางออกที่ดีคือ ประชาชนต้องไม่ถลำเส้นสิทธิของประชาชนอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมชุมนุม และข้าราชการตำรวจจะต้องป้องกันมากกว่าปล่อยให้เหตุการณ์บานปลายแล้วใช้ความรุนแรง อาจจะจัดพื้นที่ให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ทุกอย่างต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย” (วิศยข กามขำ, ผู้สื่อข่าวอาชญากรรมและความมั่นคง หนังสือพิมพ์ Bangkok Post, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

“คุณธรรม/จริยธรรมของตำรวจนั้นมีการปลูกฝังมาตั้งแต่สมัยเรียน ซึ่งทุกคนจะมีการตระหนักมาโดยตลอด ทั้งในเรื่องกิจกรรมและแกนกลางของวิชาในการเรียนในสถาบันของตำรวจเอง ตำรวจที่จบมาใหม่จะมีไฟและอุดมการณ์สูง แต่หลังจากนั้นเมื่อเริ่มทำงานมันก็จะเจือจางจากหลายเหตุปัจจัยที่เข้ามาในชีวิตของพวกเขา ท่านมองว่าถ้าเราจะเสริมสร้างให้เกิดการตระหนักรู้และสร้างจิตสำนึกอย่างที่ท่านบอกให้กับตำรวจได้อย่างต่อเนื่องและลึกซึ้งเข้าไป คือ ให้เขาได้ร่วมทำกิจกรรมกับประชาชนมากขึ้น เช่น งานประเพณีจิตอาสา

เอาประชาชนเข้าไปร่วมในเรื่องของการป้องกันยาเสพติด ป้องกันอาชญากรรมนานาชนิด คือเอาพวกเขาเข้าไปร่วมอย่างให้เกิดริเวทิตา คือตำรวจนั้นมีข้อเสียอย่างหนึ่ง เวลามันเอาเงินชาวบ้านนะ มันเอาได้อย่างหน้าด้าน แต่พอเวลาให้ชาวบ้านช่วยงาน มันไม่ควักกระเป๋า” (สมบุรณ์ สุขสำราญ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 สิงหาคม 2565)

จากการสัมภาษณ์ จะเห็นว่า องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ข้าราชการ ตำรวจ ยังต้องปรับปรุงด้านความเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจำเป็นต้องใช้ความอดทน เน้นที่การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น มากกว่าการแก้ไขปัญหา เนื่องจากจะเกิดผลดีต่อทั้งฝ่ายประชาชนและตำรวจ และถือว่าตำรวจเป็นผู้ให้บริการกับประชาชน และตำรวจผู้เป็นผู้ได้บังคับบัญชาเป็นเพื่อนร่วมงาน ซึ่งการให้ความใส่ใจ เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคีในหน่วยงานอีกทางหนึ่ง ซึ่งข้าราชการตำรวจควรมีเมตตาธรรมกับประชาชน และผู้ได้บังคับบัญชา เนื่องจาก ถูกกำหนดไว้ใน อุดมคติของตำรวจ 9 ประการ เป็นแนวทางชี้้นำการประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุถึงปณิธานของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ในข้อ 2 คือ กรุณาปราณีต่อประชาชน จริยธรรมตำรวจได้กำหนดให้ข้าราชการตำรวจ ปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานด้วยความสุภาพมีน้ำใจ รักใคร่ สมานฉันท์ และมีมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน

กล่าวโดยสรุป การวิเคราะห์องค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นั้น ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 5 กลุ่ม 19 ข้อ กล่าวคือ กลุ่มที่ 1 องค์ประกอบด้านอุดมการณ์ ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ข้อ 1) ยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรม 2) ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3) มีค่านิยมต่อต้านการทุจริตปกป้องและรักษาเกียรติของข้าราชการ 4) มีจิตสำนึกพิทักษ์ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ 5) ยึดหลักนิติธรรม กลุ่มที่ 2 องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำที่จำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ข้อคือ 6) มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม 7) เคารพและมีความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชา 8) มีความเป็นผู้นำ 9) มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา 10) มีความเที่ยงธรรม ยึดถือข้อเท็จจริงและเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ กลุ่มที่ 3 องค์ประกอบด้านบทบาทหน้าที่ ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ข้อ 11) มีคุณธรรมจริยธรรมและเข้าใจการใช้บังคับกฎหมาย 12) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ 13) จงรักภักดีต่อองค์กรมีศีลธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก 14) ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และ

ตรวจสอบได้ 15) รัฐบาลและหน้าที่ในการทำงานมีวิฤติภาวะ กลุ่มที่ 4 องค์ประกอบด้านความรอบรู้ในวิชาชีพ เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 2 ข้อ 16) ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ 17) มีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่างๆ กลุ่มที่ 5 องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม คือหน้าที่ที่มีต่อประชาชน ประกอบด้วย 2 ข้อ 18) เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน 19) มีเมตตาธรรมกับประชาชน และผู้ได้บังคับบัญชา ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรม จากนักวิชาการและผู้บริการ โรงเรียนตำรวจ จะเห็นว่า เป็นไปในแนวทางเดียวกันคือ ตำรวจทุกคนย่อมปฏิบัติงานตามขั้นตอนและตัวบทกฎหมาย แต่ความยากลำบากอยู่ที่ผู้ปฏิบัติที่ต้องทำให้ประชาชนเข้าถึงหรือพอใจต่อกระบวนการทำงานของตำรวจ รวมไปถึงการจับตามองของประชาชนและสังคมส่วนใหญ่ต่อการทำงานของตำรวจในการบังคับใช้กฎหมาย ในด้านประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ โดยมีผู้มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ในด้านบทบาทหน้าที่พบว่า ข้าราชการตำรวจรัฐบาลและหน้าที่ในการทำงานมีวิฤติภาวะ เนื่องจาก ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจ ต้องผลิตข้าราชการตำรวจ เพื่อออกไปรับใช้พี่น้องประชาชนและรัฐบาลและหน้าที่ในการทำงาน ดังนั้น การผลิตข้าราชการตำรวจให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องประกอบด้วย คุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม มีระเบียบวินัยที่ดี มีองค์ความรู้ทั้งทางด้านวิชาการตำรวจ กฎหมาย และสังคม ในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ มาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่นำมาซึ่งความเป็นธรรมต่อประชาชนเพิ่มมากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ มีส่วนในการส่งเสริมภาพลักษณ์ในการเสริมสร้างความมีคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ช่วยให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนหรือผู้ติดตามรู้เท่าทันวิธีการของคนร้าย สู้คดีด้าน การเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ข้าราชการตำรวจ ยังต้องปรับปรุงด้านความเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจำเป็นต้องใช้ความอดทน เน้นที่การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น มากกว่าการแก้ไขปัญหา เนื่องจากจะเกิดผลดีต่อทั้งฝ่ายประชาชนและตำรวจ และถือว่าตำรวจเป็นผู้ให้บริการกับประชาชน

บทที่ 6

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตาม

หลักธรรมาภิบาลของ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากผลการศึกษาในบทที่ 4 ว่าด้วยปัญหาและสาเหตุ และบทที่ 5 ว่าด้วยองค์ประกอบเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ว่าด้วยแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เริ่มต้นจากข้อสงสัยของประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ทั้งที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีทั้งกฎหมาย กฎระเบียบ ไปจนกระทั่งคู่มือแนวปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมมากมาย แต่สังคมก็ยังสงสัยเกี่ยวกับตำรวจและอยู่ในความสนใจของประชาชนมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้ว่ามีข่าววาทเกี่ยวกับตำรวจปรากฏทางสื่อมากมาย ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การเสนอแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจ นั้นยังไม่เพียงพอต่อสภาพปัญหาและความคาดหวังของประชาชน ในสภาพสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยวิกฤติซ้อนวิกฤติ ที่ผู้รักษากฎหมายก็ต้องมีการทำงานที่เข้มแข็งสอดคล้องกับสถานการณ์ด้วย ให้สมกับที่ความต้องการให้องค์กรตำรวจเป็นที่พึ่งของประชาชน สิ่งสำคัญคือ “การปฏิรูปตำรวจ”

ทั้งนี้มีหลายภาคส่วนได้พยายามศึกษาและเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปตำรวจไว้มากมาย มหาวิทยาลัยรังสิต ในฐานะที่มีแนวคิดในเรื่องสังคมธรรมาธิปไตย ที่รู้ร้อนรู้หนาวกับปัญหาของสังคม และมีการเคลื่อนไหวเพื่อสังคมในหลายประเด็น ก็ได้ระดมนักวิชาการทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยเพื่อจัดทำ 11 ประเด็นสำคัญในการปฏิรูปประเทศไทย หรือ ที่เรียกว่า รังสิตโมเดล ที่เกิดจากข้อมูลรวบรวมจากเวทีระดมความคิดเห็น 10 ประเด็นเด่นนวัตกรรมการเมืองไทย โดยสถาบันปฏิรูปประเทศไทย มหาวิทยาลัยรังสิต และรายงานของสภาพัฒนาการแห่งชาติ(สปช.) ก็มีประเด็นที่สำคัญที่กล่าวถึง แนวคิดการปฏิรูปตำรวจที่น่าสนใจไว้คือ

รูปที่ 6.1 ข้อเสนอ การปฏิรูปตำรวจ
ที่มา: มหาวิทยาลัยรังสิต, 2562

1) ให้มีคณะกรรมการพิจารณาการแต่งตั้งโยกย้ายมาจากหลายภาคส่วน โดยมี สักส่วนของภาคประชาชนในคณะกรรมการพิจารณาการแต่งตั้งโยกย้าย เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและทำให้ตำรวจและกระบวนการยุติธรรม มีความเป็นอิสระในการใช้ดุลยพินิจปลดการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง เช่น การแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และตำแหน่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม 2) คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ต้องกำหนดอำนาจหน้าที่เพิ่มเติมให้เป็นองค์กรในการพิจารณาการแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติด้วย เพื่อให้การบริหารงานบุคคลในสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหนึ่งเดียว 3) แก้ไขอำนาจหน้าที่คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ (ก.ต.ช.) กำหนดให้การแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นอำนาจของคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ซึ่งเป็นองค์กรบริหารงานบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการ โดยให้ ก.ต.ช. มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางในการบริหารกิจการตำรวจตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2547 และด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ในส่วนขององค์กรประกอบของคณะกรรมการ ก.ต.ช. ควรต้องพิจารณาให้มีภาคส่วนต่างๆ เข้ามาเป็นกรรมการเพิ่มเติมโดยประกอบด้วยฝ่ายการเมืองและหน่วยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ และจากภาคประชาชน เพื่อพิจารณากำหนดนโยบายในการทำงานขององค์กรตำรวจเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน และอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การแต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติควรให้ดำเนินการโดยคณะกรรมการ

ข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) แต่เพียงองค์กรเดียวด้วยการพิจารณาคัดเลือกจากข้าราชการตำรวจ ตำแหน่ง จเรตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือเทียบเท่า (ยศพลตำรวจเอก) จำนวน 3 คน แล้วให้ข้าราชการตำรวจระดับตำแหน่งผู้กำกับการหรือเทียบเท่าขึ้นไป (ยศพันตำรวจเอกขึ้นไป) ลงคะแนนเลือกเหลือจำนวน 1 คน เพื่อเสนอ ก.ตร. พิจารณานำเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติต่อไป 5) แยกอำนาจสอบสวนออกจากอำนาจการสืบสวนและการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และต้องทำให้องค์กรที่ทำหน้าที่หรือมีอำนาจสอบสวนมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้ดุลยพินิจตามพยานหลักฐานทางคดี โดยแยกออกจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเด็ดขาด เพื่อให้ปราศจากการแทรกแซงโดยฝ่ายการเมือง หรือโดยตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เพราะปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติผูกขาดการสอบสวนทั้งหมด 6) กระจายอำนาจและภาระหน้าที่แยกงานที่ไม่จำเป็นต้องอยู่กับตำรวจออกไป โดยให้มีอธิบดีภาคเพื่อลดอำนาจผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกระจายอำนาจตำรวจจากส่วนกลางสู่ระดับจังหวัด โดยมีคณะกรรมการบริหารงานตำรวจระดับจังหวัดโดยเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วยประชาชน อัยการตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุมประพฤติ นอกจากนี้ในคดีอาญาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎหมายเฉพาะ ควรกระจายอำนาจการสอบสวนในคดีอาญาตามกฎหมายไปยังหน่วยงานผู้รับผิดชอบกฎหมายนั้น เพื่อลดปริมาณงานคดีของตำรวจและจะสร้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องในการดำเนินคดีเพิ่มขึ้น เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับศุลกากรหรือทรัพยากร เป็นต้น 7) ปรับโครงสร้างตำรวจใหม่ ให้ท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้น แยกงานของตำรวจบางส่วนออกไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเองได้ เช่น งานเกี่ยวกับการจราจรหรืออุบัติเหตุ เป็นต้น 8) การพัฒนาความรู้ความสามารถของตำรวจ โดยมีสถาบันทางวิชาการของตำรวจ (Police Academy) โดยรวมหน่วยทางการศึกษาของตำรวจทั้งหมดไว้เพียงหน่วยเดียว และยกระดับหลักสูตรการเรียน การสอนให้ตำรวจมีความรู้ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายและทันต่อรูปแบบของอาชญากรรม 9) ทำให้งานนิติวิทยาศาสตร์ (ปัจจุบันหน่วยงานนิติเวชสังกัดกระทรวงยุติธรรม) มีประสิทธิภาพ โดยเพิ่มอำนาจให้หน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์คานอำนาจและตรวจสอบ “อำนาจในการสืบสวน (และจับกุม)” และ “อำนาจในการสอบสวน” และหน่วยงานนี้ต้องให้คณาให้โทษได้ รวมทั้งเป็นหน่วยงานอิสระเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน 10) การปรับเงินเดือนค่าตอบแทน และจัดหาทรัพยากรที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน โดยการปรับฐานเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ สิทธิประโยชน์ให้เหมาะสม ให้มีงบประมาณในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเพียงพอ ให้เพิ่มตำแหน่งเงินเดือน ค่าตอบแทน แก่ตำรวจระดับทำงานชั้นผู้น้อยให้เหมาะสม 11) ตำรวจมีงบประมาณ

ปฏิบัติหน้าที่อย่างเพียงพอ โดยมีให้กำหนดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานรวมไว้ในเงินเพิ่มประจำตำแหน่งหรืองาน จัดให้มีกองทุนประเภทต่างๆ เพื่อสนับสนุน การปฏิบัติหน้าที่และกำหนดให้รัฐอุดหนุนงบประมาณรายจ่ายให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ (มหาวิทยาลัยรังสิต, 2562)

รูปที่ 6.2 ข้อเสนอการปฏิรูปตำรวจ

ที่มา: มหาวิทยาลัยรังสิต, 2562

นอกจากข้อเสนอรังสิตโมเดล ดังกล่าวแล้ว เมื่อประเด็นร้อนแรงเกี่ยวกับข่าวฉาวของตำรวจ มหาวิทยาลัยรังสิตก็ได้จัดสัมมนาขึ้นเป็นระยะ เป็นการให้ความรู้แก่สังคม ดังกรณีคดีผู้กำกับ ใจกับการอนาคตปฏิรูปตำรวจเมื่อ วันที่ 29 สิงหาคม 2564 เวลา 13.30 น. จัดโดย สถาบันปฏิรูปประเทศไทย วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม ม.รังสิต ร่วมกับสถาบันเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม (สป.ยธ.)

วิชา มหาคุณ (2564) กล่าวว่า คดีนี้เกิดจากการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จทั้งการจับกุมและการสอบสวนเอง เหมือนสมัยโบราณเช่น ดอกเล็บ เพื่อให้ผู้ต้องหาสารภาพ แต่กระบวนการที่ล้มเหลวจากการใช้อำนาจการตรวจสอบ วัฒนธรรมของตำรวจใช้วิธีการปกปิด ซ่อนเร้น กินเอง ซงเอง ผู้ต่อสู้คดีจะไม่มีโอกาสรู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นกับตนเอง ต่อมาจะต้องไปถึงศาลในการไต่สวน

ดังนั้น การสอบสวน สืบสวนต้องแยกกับการจับกุม ต้องแยกเป็นอิสระไม่เชื่อมโยงกับสายการบังคับบัญชา แต่ตำรวจมักจะบอกว่าถ้าแยกออกจะทำให้สูญเสียกำลังไป แต่เราต้องยอมรับ เพื่อให้กระบวนการสอบสวนคดีอาญาที่ชอบธรรมตามกฎหมาย การสอบสวนคดีอาญาไม่ใช้การเอาผิด ต้องตั้ง MIND SET ในการให้ความยุติธรรมกับทุกฝ่าย และให้พนักงานอัยการเข้ามาร่วมการสอบสวนคดีสำคัญบ้าง สุดท้ายเราต้ององช่วยกันผลักดัน พรบ.สอบสวนคดีอาญา เข้าสู่สภา เพราะเราต้องสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้คนทั่วโลก ควรจะต้องผลักดันในการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ปฏิรูปคือ ทำอย่างไรให้ตำรวจรับผิดชอบ ยอมรับการตรวจสอบ มีธรรมาภิบาล ยอมรับสิทธิมนุษยชน ถ้าเรายังปล่อยทิ้งเอาไว้ในยามที่บ้านเมืองทุกข์ยากมหาศาล ว่าเราต้องยุติปัญหา ว่ากระบวนการนี้ต้องมีการสอบสวนเอาความจริงให้ปรากฏและให้ความเป็นธรรมในเรื่องการสู้คดี นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบการสร้างคน เปลี่ยนทัศนคติจากใช้อำนาจมาใช้หลักเหตุผล และหลักสิทธิมนุษยชน

จากข้อมูล ทั้งรังสิต โมเดลและข้อมูลจากการสัมมนาที่มีข้อเสนอในการปฏิรูปตำรวจที่ค่อนข้างครอบคลุมทุกมิติ จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปตำรวจคือทำอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน โดย

- 1) การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรให้เป็นกลางทางการเมือง ซึ่ง
 - 1.1) ตำรวจต้องไม่ถูกแทรกแซงในการแต่งตั้งโยกย้าย
 - 1.2) ทำให้เกิดความเป็นธรรม โดยมีภาคประชาชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการ
 - 1.3) อาจจะมีองค์กรรับเรื่องราวร้องทุกข์ของตำรวจ และสามารถวินิจฉัยได้
 - 1.4) การกระจายอำนาจสู่ส่วนภูมิภาค ควรให้มี กองบัญชาการภูมิภาค มีอธิบดีภาคเป็นนิติบุคคลและกระจายเป็นตำรวจจังหวัด มีองค์กรกำกับดูแลเหมือนระดับชาติ(อันนี้ในต่างประเทศนิยมทำมากที่สุด)
 - 1.5) ย้ายโอนองค์กรที่ไม่ค่อยเป็นประโยชน์ออกไป
- 2) การอำนวยความสะดวก
 - 2.1) งานสอบสวน สืบสวน ต้องแยกออกไป ในต่างประเทศจะทำหน้าที่โดยอัยการ
 - 2.2) เพิ่มพนักงานสอบสวนหญิง จากการศึกษาพบว่าการมีพนักงานสอบสวนหญิงจะมีประสิทธิภาพมากกว่าผู้ชาย
- 3) การปฏิรูปวัฒนธรรมองค์กรตำรวจ ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุคสมัยมากขึ้น

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผศ.ดร.สุริยะ ใส กตะศิลา ผู้อำนวยการสถาบันปฏิรูปประเทศไทย มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ได้ดำเนินการศึกษาและระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆในเรื่อง

การปฏิรูปประเทศไทยมาโดยตลอดนั้น กล่าวโดยเฉพาะการปฏิรูปตำรวจและกระบวนการยุติธรรม ได้ให้สัมภรณ์เชิงลึกไว้ดังนี้

“ประเด็นเรื่องการปฏิรูปประเทศก่อนเลือกตั้งนั้น ถือเป็นประเด็นที่มีการประเมินเป็นพิเศษ เหตุเพราะสังคมคาดหวังการปฏิรูปสูง ซึ่งเป็นผลพวงจากคลื่นมวลมหาประชาชน ซึ่งก็มีความเห็นแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน แต่ คสช. ก็ควรน้อมรับคำวิจารณ์ และที่สำคัญ คสช. ควรประมวลผลงานที่เป็นรูปธรรมแถลงหรือรายงานต่อประชาชน ว่า มีเรื่องอะไรบ้างที่ คสช. ได้ปฏิรูปไปแล้ว หรือกำลังดำเนินการอยู่ โดยเอาข้อเท็จจริงที่เป็นรูปธรรมมาพูดกันมากกว่าจะใช้โวหารวาทกรรมตอบโต้กันไปมา บางเรื่องก็ต้องยอมรับว่า คสช. ได้ริเริ่มและวางแนวทางใหม่ๆ ไว้บ้าง ซึ่งอาจต้องใช้เวลาจนถึงจะเห็นผล บางเรื่องก็อยู่ระหว่างดำเนินการ แต่ก็มีหลายเรื่องที่ คสช. ยังไม่ดำเนินการ ถ้าชี้แจงตรงไปตรงมาถึงความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรค เชื่อว่า การปฏิรูปประเทศ จะไม่เป็นแค่เกมการเมืองที่ต่างคนต่างพูดเพื่อทำให้ตัวเองดูดีเท่านั้น อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปประเทศแม้มีความจำเป็นต้องคาดหวังกับทุกรัฐบาล แต่บทเรียนที่ผ่านมา เราต้องไม่ฝากความหวังไว้กับรัฐบาลอย่างเดียวเท่านั้น ภาคส่วนต่างๆ ต้องร่วมกันแสดงพลังขับเคลื่อนเสนอแนะรณรงค์อย่างต่อเนื่อง เพราะการปฏิรูปเป็นเรื่องที่ต้องทำกันไปเรื่อยๆ ไม่ใช่ทำครั้งเดียวในรัฐบาลเดียวแล้วจบเลย ทุกฝ่ายต้องเล็งเห็นความสำคัญ และความจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศไทยต้องได้รับการผ่าตัด หรือปฏิรูปในระดับโครงสร้างอย่างจริงจัง บางคนอาจมองว่าการปฏิรูปประเทศอาจจะเสียของในรัฐบาลหนึ่ง หรือล้มเหลวในยุคสมัยหนึ่ง แต่ต้องไม่ทำให้การปฏิรูปกลายเป็นของเสีย หรือทำให้ประชาชนสิ้นหวัง เพราะไม่เช่นนั้นเราจะกลายเป็นประเทศที่ไม่มีอนาคต

ประเด็นการปฏิรูปตำรวจและกระบวนการยุติธรรมนั้นก็เป็นส่วนสำคัญวันนี้ชัดเจนว่าการปฏิรูปสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือ สตช. มีแรงด้านที่อาจจะทำให้การปฏิรูปตำรวจกลายเป็นเรื่องเพื่อฝัน โดยเฉพาะหากติดตามการทำงานของ สปช. ในส่วนของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมนั้น ถูกดึงถูกขวางสารพัดจากนายตำรวจใหญ่บางคนทั้งในและนอกราชการ ทำให้เรื่องนี้ถูกดองถูกแช่แข็งมานานจนเรื่องเงียบหายไป สุดท้ายสมาชิก สปช. บางส่วนสุดทนก็เลยลุกไล่จีถามกลางสภาฯ เกือบถึงขั้นโหวตแต่สุดท้ายเลื่อนไปก่อนประเด็นหลักที่ถกเถียงและชี้เป็นชี้ตายคือ จะแยกอำนาจสอบสวนออกมาเป็นองค์กรอิสระจาก สตช. หรือไม่ ฝ่ายด้านไม่เห็นด้วยก็เลยพยายามยื่นสารพัด เตรียมหมกเม็ดถึงขั้นทำให้อำนาจสอบสวนเป็นอิสระแต่ยังซุกอยู่ใต้ปีก สตช. ซึ่งมีคำถามว่าจะเป็อิสระจริงหรือ เพราะอำนาจสอบสวนเป็นอำนาจที่ให้คุณให้โทษสารพัด

เดือนขลุ่ยเลื่อนขึ้นแลกกับการปั่นสำนวนสอบสวนก็ทำกันมาแล้ว วันนี้ผมขอสนับสนุน สปช. ที่เสนอให้แยกอำนาจสอบสวนเป็นอิสระจาก สตช. เพื่อลดอำนาจมืดในวงการตำรวจ โดยเฉพาะการอุ้ม ฆ่า วิสามัญ จะลดลงทันที เพราะอำนาจสอบสวนกับอำนาจจับกุม คุมขัง แยกจากกันและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน วันนี้ถามใครก็จะตอบว่าเรื่องที่ยากเห็นมากที่สุดในการปฏิรูปคือ ตำรวจ ฉะนั้นหากปฏิรูปตำรวจไม่ได้ก็ปฏิรูปประเทศไม่ได้ครับ” (สุริยะใส กตะศิลา, ผู้อำนวยการสถาบันปฏิรูปประเทศไทย มหาวิทยาลัยรังสิต, การสื่อสารส่วนบุคคล, 18 มีนาคม 2566)

จากข้อมูล ทั้งรังสิต โมเดลและข้อมูลจากการสัมมนาที่มีข้อเสนอในการปฏิรูปตำรวจที่ค่อนข้างครอบคลุมทุกมิติ แต่สิ่งสำคัญผู้วิจัยเห็นว่า การปรับทัศนคติ(Mind Set) ของข้าราชการตำรวจนั้นสำคัญ โดยเฉพาะการเสริมสร้างให้ตำรวจส่วนใหญ่รู้ร้อนรู้หนาวกับปัญหาของสังคม การปฏิรูปคือ ทำอย่างไรให้ตำรวจรับผิดชอบ ยอมรับการตรวจสอบ มีธรรมาภิบาล ยอมรับสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบการสร้างคน เปลี่ยนทัศนคติจากใช้อำนาจมาใช้หลักเหตุผล และหลักสิทธิมนุษยชน รวมไปถึงการไม่แทรกแซงทางการเมืองตกอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์และการครอบงำทางการเมืองในกระบวนการยุติธรรมขั้นต้น ในทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรืออธิบดีกรมตำรวจ และผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อโครงสร้าง ระบบงานและการบริหารภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และความเป็นธรรมในการบริหารงานบุคคล นอกจากนี้การแทรกแซงดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อด้านการรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยของประชาชนและสังคมในวงกว้าง จนประชาชนขาดความเชื่อมั่น ความนับถือ และไม่ไว้วางใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ดังนั้น ในการปฏิรูปตำรวจ จึงมีหลักการเบื้องต้นต้องมีการปฏิรูป“งานสอบสวนคดีอาญา” ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีปัญหาตั้งแต่การมีปริมาณมาก พนักงานสอบสวนไม่เพียงพอ การไม่รับคำกล่าวโทษหรือคำร้องทุกข์จากประชาชน ไม่สอบสวนจับตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ตำรวจมาเป็นเวลายาวนาน จึงสมควรต้องสร้างหลักประกันในความยุติธรรม คือ ความเป็นอิสระ ไม่ถูกแทรกแซง เพิ่มการตรวจสอบ ถ่วงดุล และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อันเนื่องมาจากข้อมูลสถิติข้อร้องเรียนตำรวจนั้นเพิ่มขึ้นทุกปีและมีประเด็นเพิ่มมากขึ้น จนปรากฏเป็นข่าวให้สังคมสงสัยในการทำงานของตำรวจว่ามีความโปร่งใสเพียงใดและมีคำถามจากประชาชนในเรื่องความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรมของตำรวจและปัญหาภาพลักษณ์ของตำรวจผ่านสถิติการร้องเรียนและภาพข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ ในเรื่องการกระทำของตำรวจดังที่เห็นในปัจจุบัน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมไปถึงศึกษาองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติและจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การอธิบายแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ที่มักจะใช้ตอบคำถามเกี่ยวกับความหมาย เพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ในชีวิตตามความเข้าใจของคนทั่วไปซึ่งได้ประสบมาด้วยตนเอง ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยเป็นข้าราชการตำรวจและคลุกคลีอยู่กับวงการทำงานของตำรวจ จึงมีข้อมูลทั้งเชิงลึกและข้อมูลทั่วไปที่จะสามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นจริงในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของตำรวจที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์แนวทางในการแก้ปัญหาและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตำรวจได้ ใช้การวิเคราะห์เชิงแนวคิด (Conceptual Analysis) ด้วยอภิปรัชญาแนววิพากษ์ (Critical Theory) จะใช้การสำรวจ และตีความเอกสาร (Documentary Research/ Textual Interpretation) เป็นหลัก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ในแนวสหวิทยาการ (Multi-Disciplinary Approach) และวิธีวิทยาทางทฤษฎี (Theoretical Methodology) ตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) และ พรบ. มาตรฐานจริยธรรม พ.ศ. 2562

7.1 ปัญหาอุปสรรคของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจ ตามหลัก ธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 ว่าด้วยสาเหตุ ปัญหาและอุปสรรคที่ตำรวจ
 ละเมิดจริยธรรมวิชาชีพ พบว่า กลไกการควบคุมตำรวจนั้นมีอยู่แล้วค่อนข้างมาก กล่าวคือ
 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดกฎหมาย กฎระเบียบ มีแม้กระทั่งคู่มือคุณธรรมจริยธรรม
 ข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจ
 แห่งชาติ มีทั้งมาตรฐานทางจริยธรรมของตำรวจ คือ คุณความดีที่เป็นข้อประพฤติตนและปฏิบัติ
 หน้าที่ของข้าราชการตำรวจเพื่อให้ ประชาชนศรัทธา เชื่อมั่นและยอมรับ ไปจนกระทั่งการกำหนด
 แนวทางปฏิบัติให้ข้าราชการตำรวจได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำคัญสำหรับผู้มีอาชีพตำรวจ
 ได้ยึดถือเป็นเครื่องสังวรไว้มิให้คิดผิด พุคผิด และกระทำผิดรวม 11 ประการ นั้น แต่ก็ยังมีการตั้ง
 คำถามจากประชาชนและสังคมไทยมากมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ดังจะเห็นได้จากข้อ
 ร้องเรียนพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ และ ยังมีข่าวลือออกมาเป็นระยะเกี่ยวกับการ
 ประพฤติผิดจริยธรรมของตำรวจ ซึ่งสังคมในปัจจุบันมีปัญหามากมายทั้งปัญหาอาชญากรรมใน
 รูปแบบต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนขึ้นปัญหาสังคมซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น
 ปัญหาเศรษฐกิจที่ค่าครองชีพสูงขึ้นทำให้คนในสังคมต้องดิ้นรนทำงานให้มากขึ้นเพื่อจะได้มีเงิน
 มากพอที่จะจับจ่ายใช้สอย หรือแม้กระทั่งปัญหาทางการเมืองที่คนในสังคมปัจจุบันตื่นตัวทาง
 การเมืองกันมากขึ้นจนมีการกล่าวถึงการเมืองภาคประชาชน ถึงแม้สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไป
 มากมายเพียงใดก็ตาม ตำรวจก็ยังคงเป็นความคาดหวังที่จะเป็นที่พึ่งยามเมื่อเกิดเหตุร้ายของสังคมอยู่
 อย่างนั้นเช่นเดิม โดยประชาชนจะมีความคาดหวังว่า ตำรวจจะสามารถป้องกันไม่ให้มีอาชญากรรม
 เกิดขึ้นและมีความคาดหวังว่า เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว ตำรวจก็จะสามารถจับกุมคนร้ายได้
 ประชาชนมีความคาดหวังแม้กระทั่งว่า ทรัพย์สินที่ขโมยหรือถูกโจรกรรมไปตำรวจก็จะสามารถนำ
 กลับมาคืนให้ได้แม้ในความเป็นจริงจะมีเพียงบางคนเท่านั้นที่สมหวังแต่ก็หลาย ๆ คนต้องผิดหวัง
 เพราะเหตุปัจจัยหลายอย่าง เมื่อตำรวจ คือ ความหวังและเป็นที่ยึดมั่นว่าจะเป็นที่พึ่งได้ของ
 ประชาชนอย่างนี้ตำรวจก็ต้องไม่ทำให้ประชาชนผิดหวัง อนึ่ง ประเด็นที่อาจจะกลายเป็นปัญหา
 ได้ทั้งที่อาจจะกลายเป็นปัญหาแก่ตำรวจผู้เป็นที่คาดหวังของประชาชนเอง หรือแม้แต่อาจจะ
 กลายเป็นปัญหาของประชาชนผู้คาดหวังในตัวตำรวจเองด้วยก็ได้

ทั้งนี้ปัญหาหลักๆ ที่พบสามารถสรุปได้คือ

- 1) คำตอบแทนน้อย ทำให้ต้องใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์
- 2) การแต่งตั้งโยกย้ายไม่เป็นธรรม ความก้าวหน้าไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถ

3) การแทรกแซงจากผู้มีอิทธิพลและนักการเมือง ระบบอุปถัมภ์ทำให้เกิดการรับใช้ผู้มีอำนาจด้วยการละเมิดจริยธรรมและคอร์รัปชัน

4) ค่านิยมและระบบที่ปฏิบัติต่อๆ กันมาในวงการตำรวจ แม้จะรู้ว่าการกระทำใดไม่ถูกต้อง แต่เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งเลือกที่จะปฏิบัติตามค่านิยมหรือรูปแบบที่ทำตามๆ กันมา และมองการละเมิดจริยธรรมเป็นเรื่องธรรมดา

5) ขาดมาตรการตรวจสอบและลงโทษอย่างจริงจังด้วยปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่เห็นว่าการละเมิดจริยธรรมเป็นประโยชน์มากกว่าโทษ ทั้งทางด้านทรัพย์สินและความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ

6) ขาดจิตใจในการให้บริการสังคม เจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งมองว่าประชาชนมีสถานภาพด้อยกว่าและไม่ได้มองว่าตนเองมีหน้าที่รับใช้ประชาชน จึงเลือกปฏิบัติ ไม่รับแจ้งความในกรณีที่เห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ข่มขู่และรีดไถประชาชน

นอกจากนี้ ลักษณะการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของตำรวจแบ่งเป็นพฤติกรรมลักษณะต่างๆ ประกอบด้วย

1) การทุจริตคอร์รัปชัน โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ การเรียกรับสินบนในงานจับกุม งานจราจร

2) การประพฤตินิชอบ การซ้อมทรมาน การวิสามัญฆาตกรรม

3) พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

4) พฤติกรรมที่ยังคลุมเครือว่าเป็นการทุจริตหรือไม่

5) การฝ่าฝืนจริยธรรม จรรยาบรรณ การทำงานไม่เต็มเวลา ไม่ทำงานเต็มความสามารถ

ทั้งนี้ จากความคาดหวังของประชาชนและข้อมูลสาเหตุที่ตำรวจละเมิดจริยธรรมดังกล่าว จะเห็นว่า กลไกการควบคุมตำรวจนั้นมีอยู่แล้วค่อนข้างมาก แต่การควบคุมโดยผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถควบคุมได้เลยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บังคับบัญชาข้าราชการตำรวจไม่สามารถให้คุณให้โทษกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปกครองเลย ให้ผู้บังคับบัญชาที่ดี ควบคุม เพราะกฎระเบียบมีอยู่แล้ว แต่ทั้งหมดอยู่ที่จิตสำนึกและคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อซึ้งใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ โดยพบว่า กลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการ มีความตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากใช้หลักธรรมมาภิบาลในการทำงาน โดยรับการอบรมแบบมีส่วนร่วม บังคับใช้กฎหมายมีความเข้าใจในการใช้บังคับกฎหมาย แต่จะมีความเข้าใจในการบังคับใช้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการฝึกฝนจากการใช้ดุลยพินิจ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้บริหารองค์กรตำรวจพบว่า ตำรวจมีความเข้าใจในระดับที่ดีพอสมควรในการบังคับใช้กฎหมาย และจะยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีการตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับ

การบ่มเพาะปลูกฝังมา แต่ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ ยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรม แต่ความถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรมจะถูกแปรเปลี่ยนไปตามการกระทำของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งหน่วยงานมีผลต่อการยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมายเป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ ซึ่ง จากการสัมภาษณ์กลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการพบว่า ข้าราชการตำรวจ คำนึงถึงศีลธรรม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นรองลงมาอย่างไรก็ตาม ความจงรักภักดีต่อองค์กร นั้นตำรวจส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเป็นอันดับท้ายที่สุด และ กลุ่มตำรวจ ระดับปฏิบัติการ มีความเสี่ยสละเพื่อส่วนรวมมากในแง่ของการเสี่ยสละเวลา เพื่อทำภารกิจให้เสร็จสิ้น แต่ หากกล่าวถึงในแง่ของการเสี่ยสละด้านทรัพยากรอื่น ๆ อาทิ ทรัพย์สิน อุปกรณ์ ข้าราชการตำรวจไม่สามารถ ๆ เสี่ยสละในส่วนนี้ได้ และเห็นว่า ทรัพยากรที่รัฐมีให้นั้นถึงแม้จะเพียงพอ แต่ข้าราชการตำรวจต้องบริหาร ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

7.2 องค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ว่าด้วยองค์ประกอบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้นำหลักจริยธรรมปัจจัยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล แบ่งออกได้เป็น 19 ตัวแปร โดยจัดกลุ่มเป็น 5 ด้าน พบว่า

องค์ประกอบด้านอุดมการณ์ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม นั้นมีตัวแปรในการวิเคราะห์ 5 ตัวคือ 1) ยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรม 2) ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3) มีค่านิยมต่อต้านการทุจริตปกป้องและรักษาเกียรติของข้าราชการ 4) มีจิตสำนึกพิทักษ์ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และ 5) ยึดหลักนิติธรรม พบว่า ข้าราชการตำรวจยึดหลักปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรม แต่ความถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรมจะถูกแปรเปลี่ยนไปตามการกระทำของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งหน่วยงานมีผลต่อการยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธรรมของข้าราชการตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการบริหารตามธรรมาภิบาล ในประเด็นของหลักนิติธรรม ซึ่งหมายถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรมในทางกฎหมายและข้อบังคับในสังคม และยังรวมถึงความเป็นธรรมในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ปราศจากความทุจริต ความยุติธรรมของระบบศาลอีกด้วย

องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ด้านภาวะผู้นำที่จำเป็นในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ข้อคือ 1) มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม 2) เคารพและมีความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชา 3) มีความเป็นผู้นำ 4) มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหา และ 5) มีความเที่ยงธรรม ยึดถือข้อเท็จจริงและเด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มผู้บริหาร องค์การตำรวจมีความเห็นว่าอาชีพตำรวจมีความเสียสละเป็นพื้นฐาน การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจคือการ เสียสละต่อส่วนรวม จิตสำนึกของตำรวจคือความเสียสละ

องค์ประกอบด้านบทบาทหน้าที่ในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ข้อคือ 1) มีคุณธรรมจริยธรรมและเข้าใจการใช้บังคับกฎหมาย 2) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ 4) จงรักภักดีต่อองค์กร มีศีลธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก 6) ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ 17) ฐันทบพาทและหน้าที่ในการทำงานมีวุฒิภาวะ พบว่า กลุ่มผู้บริหารองค์การตำรวจ มีความเข้าใจในการบังคับใช้กฎหมาย และ จะยึดถือด้วยบทกฎหมายเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีการตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมที่ถูกปลูกฝังมา และ กลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการ มีความตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากใช้หลักธรรมาภิบาลในการทำงาน โดยรับการอบรม ส่วนการบังคับใช้กฎหมายมีความเข้าใจในการใช้บังคับกฎหมาย แต่จะมีความเข้าใจในการบังคับใช้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการฝึกฝนจากการใช้ดุลยพินิจ

องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความรู้ในวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 ข้อ คือ 1) ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ 2) มีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่างๆ พบว่า ตำรวจเห็นว่าการคำนึงถึงจรรยาบรรณวิชาชีพตำรวจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและได้รับการปลูกฝังกันมา แต่การตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องนี้ของตำรวจนั้นจะต้องมีมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ และต้องมีการสร้างภาพลักษณ์ให้ประชาชนไว้วางใจต่อการทำงานของตำรวจมากขึ้นด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยการทำงานของตำรวจให้รวดเร็วและโปร่งใสมากขึ้น

องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ด้านผลลัพธ์ของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม คือหน้าที่ที่มีต่อประชาชน ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 ข้อ คือ 1) เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และ 2) มีเมตตาธรรมกับประชาชน และผู้ใต้บังคับบัญชา พบว่า กลุ่มผู้บริหารองค์การตำรวจเห็นว่าตำรวจปฏิบัติหน้าที่ในกรอบของการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากขึ้น กลุ่มตำรวจระดับปฏิบัติการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เนื่องจาก ข้าราชการตำรวจ ทราบถึง กฎหมายสิทธิด้านสิทธิ อย่างไรก็ตามประชาชนย่อมต้อง ใช้

สิทธิเสรีภาพได้กฎหมายเช่นกัน และตำรวจต้องมีสำนึกในการเมตตาธรรมต่อประชาชนและ ผู้ที่บังคับบัญชาของตำรวจนั้นมืออยู่อย่างเต็มเปี่ยมจะขาดเสียมิได้

7.3 แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาล ของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จากข้อมูลปัญหาและอุปสรรค องค์ประกอบเกี่ยวกับ คุณธรรมจริยธรรม จะเห็นว่า ข้าราชการตำรวจนั้นรู้ รับทราบเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทั้งหมด หากแต่ขาดการตระหนักต่อเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ทำให้เกิดปัญหาการละเมิดคุณธรรมจริยธรรม ขึ้นจนเป็นที่สงสัยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจของประชาชนในปัจจุบัน ดังนั้น เพียงแค่การเสนอแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจ นั้นยังไม่เพียงพอต่อ สภาพปัญหาและความคาดหวังของประชาชน ในสภาพสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยวิกฤติซ้อนวิกฤติ ที่ผู้รักษากฎหมายก็ต้องมีการทำงานที่เข้มแข็งสอดคล้องกับสถานการณ์ด้วย ให้สมกับที่ต้องการให้ องค์การตำรวจเป็นที่พึ่งของประชาชน สิ่งสำคัญคือ “การปฏิรูปตำรวจแนวทางในการแก้ปัญหา งานวิจัยชิ้นนี้จึงเสนอการปฏิรูปตำรวจ ซึ่งมิงงานวิจัยและงานศึกษามากมายที่จะนำมาเป็นตัวแบบใน การปฏิรูปตำรวจ ซึ่งมหาวิทยาลัยรังสิต ก็ได้ศึกษาตัวแบบการปฏิรูปตำรวจและมีการจัดสัมมนา มาแล้วมากมาย โดยข้อเสนอหลักๆ แนวคิด คือ ต้องตั้ง MIND SET ในการให้ความยุติธรรมกับทุก ฝ่าย ปฏิรูปตำรวจ คือ ทำอย่างไรให้ตำรวจรับผิดชอบ ยอมรับการตรวจสอบ มีธรรมาภิบาล ยอมรับ สิทธิมนุษยชน ถ้าเรายังปล่อยทิ้งเอาไว้ในยามที่บ้านเมืองทุกข์ยากมหาศาล ว่าเราต้องยุติปัญหา ว่า กระบวนการนี้ต้องมีการสอบสวนเอาความจริงให้ปรากฏและให้ความเป็นธรรมในเรื่องการสู้คดี นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบการสร้างคน เปลี่ยนทัศนคติจากใช้อำนาจมาใช้หลักเหตุผล และหลัก สิทธิมนุษยชน โดยข้อเสนอหลักๆ คือ

1) การปฏิรูปโครงสร้างองค์กรให้เป็นกลางทางการเมือง ซึ่งตำรวจต้องไม่ถูกแทรกแซงใน การแต่งตั้งโยกย้ายทำให้เกิดความเป็นธรรม โดยมีภาคประชาชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการ อาจจะมี องค์กรรับเรื่องราวร้องทุกข์ของตำรวจ และสามารถวินิจฉัยได้ การกระจายอำนาจสู่ส่วนภูมิภาค ควร ให้มี กองบัญชาการภูมิภาค มีอธิบดีภาคเป็นนิติบุคคลและกระจายเป็นตำรวจจังหวัด มีองค์กรกำกับ ดูแลเหมือนระดับชาติและควรย้ายโอนองค์กรที่ไม่ค่อยเป็นประ โยชน์(ไข่ม้น)ออกไป

2) การอำนวยความสะดวกยุติธรรม คือ งานสอบสวน สืบสวน ต้องแยกออกไป ในต่างประเทศจะ ทำหน้าที่โดยอัยการ เพิ่มพนักงานสอบสวนหญิง จากการศึกษาพบว่ากรมมีพนักงานสอบสวนหญิง จะมีประสิทธิภาพมากกว่าผู้ชาย

3) การปฏิรูปวัฒนธรรมองค์กรตำรวจ ต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุคสมัยมากขึ้น

ทั้งนี้ จากผลจากการศึกษา ทำให้ทราบองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง และองค์ประกอบของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาภิบาลของกองบังคับการปราบปรามสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ดีควรเป็นอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาข้าราชการตำรวจไทย โดยมีข้อเสนอแนะทั้งเชิงปฏิบัติการและเชิงนโยบาย ดังนี้

1) ควรส่งเสริมในเรื่องมาตรฐานของจริยธรรม และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เป็นมาตรฐานและสามารถตรวจสอบได้

2) ควรสร้างกลไกในการให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เช่น การใช้กลไกการเพิ่มการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างภาคประชาชนและตำรวจ เป็นต้น

3) ควรสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งการพัฒนาบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในองค์กรที่จะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาจึงถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับผู้บริหารในฐานะผู้นำขององค์กร

4) ควรส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักนิติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

5) ควรพัฒนาระบบสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจอย่างเป็นขั้นตอน มีแผนการพัฒนาที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ได้จริง และตรวจสอบได้

นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบการสร้างคน เปลี่ยนทัศนคติจากใช้อำนาจมาใช้หลักเหตุผล และหลักสิทธิมนุษยชน รวมไปถึงการไม่แทรกแซงทางการเมืองตอกอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์และการครอบงำทางการเมืองในกระบวนการยุติธรรมขั้นต้น ในทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรืออธิบดีกรมตำรวจ และผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อโครงสร้าง ระบบงานและการบริหารภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และความเป็นธรรมในการบริหารงานบุคคล นอกจากนี้การแทรกแซงดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อด้านการศึกษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยของประชาชนและสังคมในวงกว้าง จนประชาชนขาดความเชื่อมั่น ความนับถือ และไม่ไว้วางใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

7.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากข้อจำกัดของทำวิจัยในหลายๆประการ อาทิเช่น ข้อจำกัดทางด้านจำนวนประชากร ข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาในการทำวิจัย ข้อจำกัดในพื้นที่ของการทำวิจัย และข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ นักวิจัยจึงไม่สามารถจะทำให้มีความครอบคลุมได้สมบูรณ์ทุกด้าน ดังนั้น เพื่อให้งานวิจัยครั้งต่อไปมีความสมบูรณ์มากขึ้น การศึกษาในอนาคตอาจใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันผลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ เช่น การใช้หลักวิจัยเชิงปริมาณในเรื่อง Factor Analysis หรือใช้การเปรียบเทียบตัวแปรต่างๆ และการขยายจำนวนพื้นที่ และประชากรให้ครอบคลุมมากขึ้น เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. (2522). *อภิปรายจริยธรรมในสังคมไทย, รายงานการสัมมนา จริยธรรม ในสังคมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2524). *การศึกษาเหตุการณ์ปกติของระดับพัฒนาจริยธรรมและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลในการพัฒนาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กำพล ชูรัตน์. (2538). *จริยธรรมและศักยภาพของการปฏิบัติจริยธรรมของนักศึกษา (Master's thesis)*. สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS).
- ขนิษฐา ศรีปิ่นแก้ว. (2560). *การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไป (Master's thesis)*. สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS).
- คมสันต์ บุพตา และยุภาพร ยุภาส. (2560). การบริหารงานตำรวจกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคไทยแลนด์ 4.0, *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(1),15-31
- จันทร์เพ็ญ ขุนพิลึก. (2557). *การปฏิบัติงานตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของบุคลากรในสำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี (Master's thesis)*. สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS).
- ชัยนันทน์ นิลพัฒน์. (2555). *จริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา (Master's thesis)*. สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS).
- ชัยพร วิชาวุธ. (2531). *รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชำเรือง วุฒิจันทร์. (2524). *คุณธรรมและจริยธรรม: หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). *พฤติกรรมศาสตร์ จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยา ภาษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2526). *การพัฒนาจริยธรรมผู้ได้บังคับบัญชา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ดวงเพชร สมศรี. (2558). *วิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจเชิงพุทธบูรณาการ*. *วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 22(1), 61-82.
- ทวีศักดิ์ ตั้งวัฒนธรรม. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะข้าราชการพลเรือนที่พึงประสงค์ด้านมาตรฐานจริยธรรม*. *วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ*, 8(ฉบับพิเศษ), 119-137.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). *ธรรมรัฐแห่งชาติยุทธศาสตร์สู่แผนประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร.
- นัฐกรณ์ วรเชษฐปัญญา. (2559). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานตามมาตรฐานจริยธรรมของข้าราชการตำรวจในจังหวัดมุกดาหาร(Master's thesis)*. สืบค้นจากโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS).
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2540). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2541). *ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศีลธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ภาคภูมิ นิยมวิทยาพันธ์. (2546). *ความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคงบัง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี(Master's thesis)*. สืบค้นจากโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS).
- พระครูกิตติวราทร. (2562). *การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง*. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 19(2), 1-12.
- พระเทวินทร์ เทวินโท. (2548). *พุทธจริยศาสตร์ : พุทธจริยศาสตร์ จริยศาสตร์ และจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นงลักษณ์.
- พระบำรุง ปัญญาพล (โพธิ์ศรี). (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร(Master's thesis)*. สืบค้นจากโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS).
- พระราชชัยกวี (ภิกขุพุทธทาส อินฺปิณฺโญ). (2511). *การสร้างเสริมจริยธรรมแก่เด็กวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- มหาวิทยาลัยรังสิต. (2562). *รังสิต โมเดล*. กรุงเทพฯ : สถาบันปฏิรูปประเทศไทย.
- วิทย์ วิชาเวทย์. (2528). *จริยศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- วิภาดา วัชรินทร์. (2558). มาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมกับการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 4(3), 96-103.
- วิรัช นิภาวรรณ. (2549). *เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “ปรัชญาการเป็นข้าราชการ มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ*. ขอนแก่น: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สายสุรี จุติกุล. (2523). *นโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาวด้านจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2554). *คู่มือเสริมสร้างการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2556). *สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัยระหว่างปี พ.ศ. 2552-2555*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2557). *ยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2557-2566*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2565). *เรื่องร้องเรียนและประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สำนักมาตรฐานและติดตามการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). *เทคโนโลยีกับองค์กรตำรวจ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ.
- สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. (2564). *เรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องเรียนรายหนึ่ง ขอให้ดำเนินการตรวจสอบใน กรณีที่ได้รับความสะดวกหรือจากการที่ผู้ร้องเรียนถูกจับกุมที่บ้านพัก เดือนเมษายน 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ดิฐสร กระแสร์สุนทร. (2562). *การส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร: กรณีศึกษาการส่งเสริมและพัฒนาการประพฤติปฏิบัติตนของข้าราชการให้สอดคล้องกับค่านิยมองค์กรและพันธะสัญญาด้านการต่อต้านการทุจริต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ดิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2546). *จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ : บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- สุชญา ศรีท่าอาน. (2555). จริยธรรมของตำรวจตามทัศนคติของประชาชน. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 11(3), 90-102.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2522). *จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะฝ่ายศาสนา รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุดจิต นิमितกุล. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการปกครองที่ดีในการปกครองที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- สุพากรณ์ ประทุม. (2560). จริยธรรมของตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(1), 187-194.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2549). *จริยธรรมทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุภาพร สุขสวัสดิ์. (2552). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสตรีรัตนบุรี (Master's thesis)*. สืบค้นจาก โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS).
- อานันท์ ปันยารชุน. (2542). *มุมมองนายอานันท์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- อุฑูพร จามรมาน. (2534). *ทัศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ ค่านิยม และจริยธรรมกับการวัดและประเมินผลการศึกษา*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุมาพรรณ ทรงวิวัฒน์. (2556). คุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. *วารสารวิทยบริการ*, 24(2), 90-102.
- Adil, M. S. R. (2020). Policing Ethics: Context Bangladesh. *Bangladesh Journal of Bioethics*, 11(1), 9-23. Retrieved from <https://doi.org/10.3329/bioethics.v11i1.49192>

บรรณานุกรม(ต่อ)

- Asian development Bank. (2000). *Promoting good governance: ADB'S medium-term agenda and action plan*. Retrieved from <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/32845/files/promoting-good-governance.pdf>
- Becke, H.(2001). *Is the advance of ethical Principles a Legal requirement for University Leadership*. Retrieve from www.helsinki.fi/imua2001/Becke.pdf
- Blumberg, D. M., Papazoglou, K., & Schlosser, M. D. (2020). *The Importance of WE in POWER: Integrating Police Wellness and Ethics*. *Frontiers in psychology*. Retrieved form <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.614995>
- Brown, R. (1965). *Social Psychology*. New York: Free Press.
- Curry, O, S., Mullins, D. A., & Whitehouse, H. (2019). Is It Good to Cooperate? Testing the Theory of Morality-as-Cooperation in 60 Societies. *Current Anthropology*, 60(1), 47-69.
- Dieye, A.M. (2018). *Watering the roots of good governance*. Retrieved from <https://www.undp.org/>
- Edwards, J. (2012). *Ethical decision-making: a treatise into the role of ethics in 21st century policing*. Retrieved from uk.bl.ethos.573379.
- Fieser, J.(2001). *Ethics (Internet Encyclopedia of Philosophy)*. Retrieve from <http://www.iep.utm.edu/e/ethical.html>.
- Hoffman, M. L. (1979). Development of moral thought, feeling, and behavior. *American Psychologist*, 34(10), 958–966.
- Kohlberg, L. (1975). *Moral Education for Society in Moral-Transition Education Leadership*. Washington: Leadership Press.
- Kotzee, B., Ignatowicz, A., & Thomas, H. (2001). Virtue in Medical Practice: An Exploratory Study. *HEC Forum*, 29, 1(19).
- Lewis, R. (2022). Police Ethics. *The Journal of Intelligence, Conflict, and Warfare*, 4(3), 152–155.
- MacKinnon, B. (2001). *Ethics: Theory and Contemporary Issues*. California: Wadsworth.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- Mills, A. (2003). *Ethical decision making and policing the challenge for police leadership*. *Journal of Financial Crime*, 10(4), 331-335.
- Nag, N, S., (2018). Government, Governance and Good Governance. *Indian Journal of Public Administration*, 64(1), 122-130.
- Pojman, L.P. (1993). *Moral Philosophy: A Reader*. Indianapolis: Hackett Publishing Company.
- Raines, J. (2006). *Ethics, Integrity and Police Misconduct: Analyzing Ethical Awareness, Standards and Action of Law Enforcement Officers in the United States*. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.913250>
- Sydaxay, K., & Wu, X. (2020). Chinese Police Administrative Ethics Practice. *Open Journal of Social Sciences*, 8, 303-315.
- Weiss, T.G. (2000). Good Governance and Global: Conceptual and Actual and Challenges. *Third World Quarterly*, 21(5),795-814.
- Westmarland, L., & Conway, S. (2020). Police ethics and integrity: Keeping the ‘blue code’ of silence. *Int. j. police sci. manag.* 22(4).
- Westmarland, L., & Rowe, M. (2018). Police ethics and integrity: Can a new code overturn the blue code?. *Policing and Society*, 28(7), 854-870.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	สังคม ม่วงนาค
วัน เดือน ปีเกิด	11 ธันวาคม 2513
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ปริญญาการบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์, 2550 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, 2553
ที่อยู่ปัจจุบัน	565 หมู่.7 ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่ทำงาน	กองบังคับการปราบปราม อ.พหลโยธิน แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผบ.หมู่ กก.2บก.ป.